KENT KONAK
KNK
YAZ 2015 / 24

İZMİR 1984 KONAK BELEDİYESİ

8 20 AĞUSTOS 20 EYLÜL

İZMİR ENTERNASYONAL FUARI

KNK

KNK YAZ
2015 / 24

KONAK BELEDİYESİ
ADINA SAHİBİ
Sema PEKDAŞ
Konak Belediye Başkanı

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Işık TEOMAN
(Sorumlu Yazıişleri Müdürü)

YAYIN DANIŞMANLARI
Ozan YAYMAN-Fırat SOYLU

KNK GÖRSEL
Reha ALAN

KÜLTÜR SANAT
M.Salim ÇETİN

HALKLA İLİŞKİLER
Nursel CIKLA

KATKIDA BULUNANLAR
Yaşar AKSOY - Orhan BEŞİKÇİ
Engin YAVUZ - Lütfü DAĞTAŞ
Ahmet GÜREL - Fatih ABACIOĞLU
Tayfur GÖÇMENOĞLU- Tayyar ÖZDEMİR
Tufan ATAKİŞİ - Yusuf TUVİ
Hürol DAĞDELEN - Atilla ÖZDEMİR
Sancar MARUFLU - Metin ÖZER
Gökhan AKÇURA - Yaşar ÜRÜK
Nalan KOLAĞASI İMRE - Mazlum VESEK
Yavuz ZEREN - Hakan KOCAHAL
Hanzade ÜNUZ -Elif AYDOĞDU TAN
Faik KALKAN-Sonay KAPLAN
Aygül UÇAR - Şahin DEMİREL
Selda İNCE - Burcu YAPRAK
Ayşe TEOMAN - Osman ÜLKÜ

BASKI TARİHİ:
Temmuz 2015

YÖNETİM YERİ
İzmir Konak Belediyesi
Dokuz Eylül Meydanı No:6 Basmane
Tel:(232) 484 53 00
İnternet: www.konak.bel.tr
BASILDIĞI YER:
İlkay Matbaacılık Basın Yayıncılık San.
Tic. Ltd. Şti. Gökdere Cad. No:27
Gökdere Köyü -Bornova - İZMİR
Tel:02323747400 Faks:023237437400

Merhaba

"Bu sayımızda neler var" diye başlamadan önce bir haberi KNK okuyucularına duyurmak istedim. Geçtiğimiz yıl Zihni Çetiner ile yaptığım "Deniz Gezmiş'in İzmir Günleri" konulu röportaj İzmir Gazeteciler Cemiyeti Hasan Tahsin Gazetecilik Yarışması'nda birincilik ödülü kazandı, bu güzel haberi paylaşayım dedim. Gelelim yaz sayımızdaki konuların başlıklarına…

Gökhan Akçura Cumhuriyet'in ilk döneminde İzmir ve çevresindeki turizmi anlatırken bizi o yıllara götürüyor. Rembetiko tarzı müziğin İzmir'den doğduğunu hatırlatan Metin Özer, "1896'da İzmir'de doğan Vangelis Papazoğlu'nun 1936 yılında söz ve müziğini yazdığı "Rembetiko" tarzı "Yedikule" isimli şarkıyı "Yeni Türkü" 1992 yılında seslendirdiğinde, bize hiç de yabancı gelmeyen tınıları zihnimize kazınmıştı" diyor. Yüzüncü yaşını kutlamaya hazırlanan İzmir'in ilk ortodontisti Ayşe Mayda'nın İzmir tanıklığı günlerini Ahmet Gürel yazdı. 130 yıldır eşsiz lezzet, 60 yıldır bitmeyen dostluk Mavi Gevrek Fırını'nı Fatih Abacıoğlu'nun kaleminden okuyacaksınız.

Usta yazar Yaşar Aksoy kentin imgelerini Karşıyaka örneğinden başlayarak anlatacak. Her gün metro istasyonlarını kullanıyoruz, bir koşuşturma içinde, sanatçıların heykellerini fark etmiyoruz bile.
Ayşe Teoman, o heykelleri hangi sanatçıların yaptığını ve hangi istasyonlara yerleştirildiğini araştırdı. Tayfur Göçmenoğlu fuarın altın yıllarını hatırlattı; tatlı rekabeti aktardı. Doğduğu semti ölümsüzleştiren ressam B.Gülay Beşikçi ile gerçekleştirdiğimiz röportaj KNK sayfalarında.

Yaşar Ürük İzmir tarihinin en kanlı savaşını kaleme aldı, dehşetle okuyacaksınız. 1970' li yıllarda küçük büyük hemen herkesin bir anısının bulunduğu minyatür trenin nerede olduğunu araştıran Elif Aydoğdu bizi o günlere götürdü. Orhan Beşikçi eski İzmir mahallelerini anlatmaya Sakarya Mahallesi ile devam ediyor.

Gazeteci Osman Ülkü 135 yıl önce İzmir Limanı'nın yapımı sırasında kullanılan ve bugüne kadar günışığına çıkmamış bir öyküyü araştırdı. Kalenin toplarının nasıl gemilerin bağlanacağı babalar olduğunu ortaya çıkaran Ülkü'nün yazdıklarını okurken, tarihi eserlerin hoyratça harcandığına üzüleceksiniz. Tufan Atakişi, İzmir'in işgal yıllarını yine akıcı üslubu ile ele almış. Gazeteci Muzaffer Cellek ünlü hikayeci Tarık Dursun K.'nın "Bir Gün Bir Issız Adaya Düşerseniz" isimli kitabını tanıtıyor. Keyifli konular KNK sayfalarında.

Işık Teoman

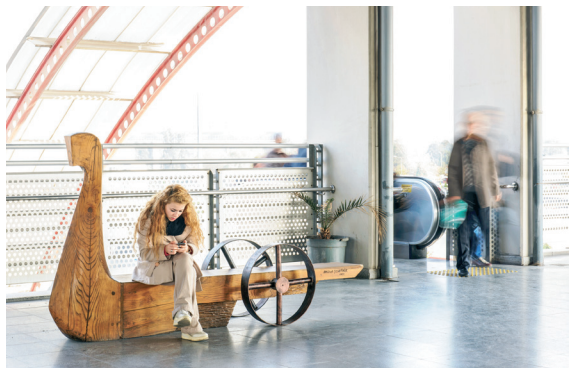

KNK içindekiler

6

İzmir ve çevresinde turizm

34

Mavi Gevrek Fırını

46

Fuar'ın

22
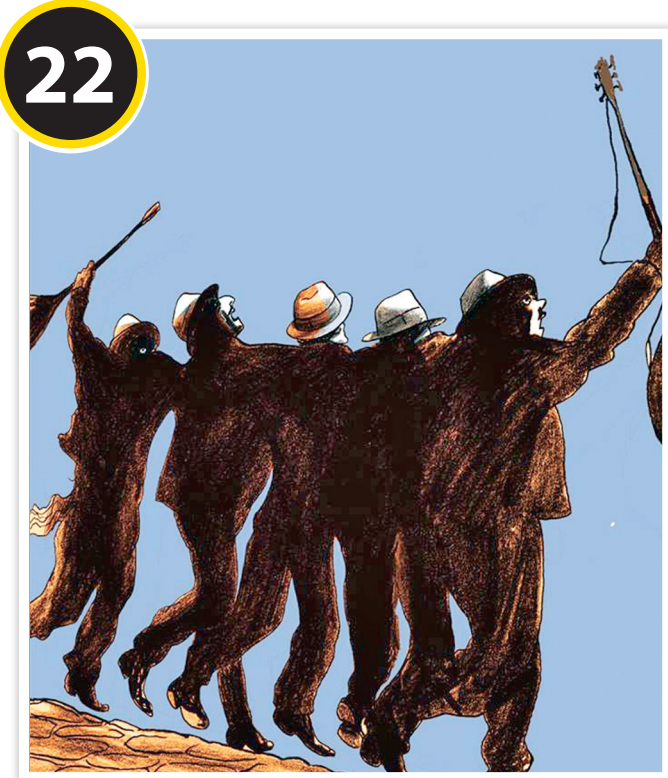
İzmir ve Rembetiko

38

Gazi'nin Naim Palas'ta misafirliği

50

40

Şehir imgeleri: Karşıyaka örneği...

28

Ayşe Mayda ve İzmir tanıklığı

42
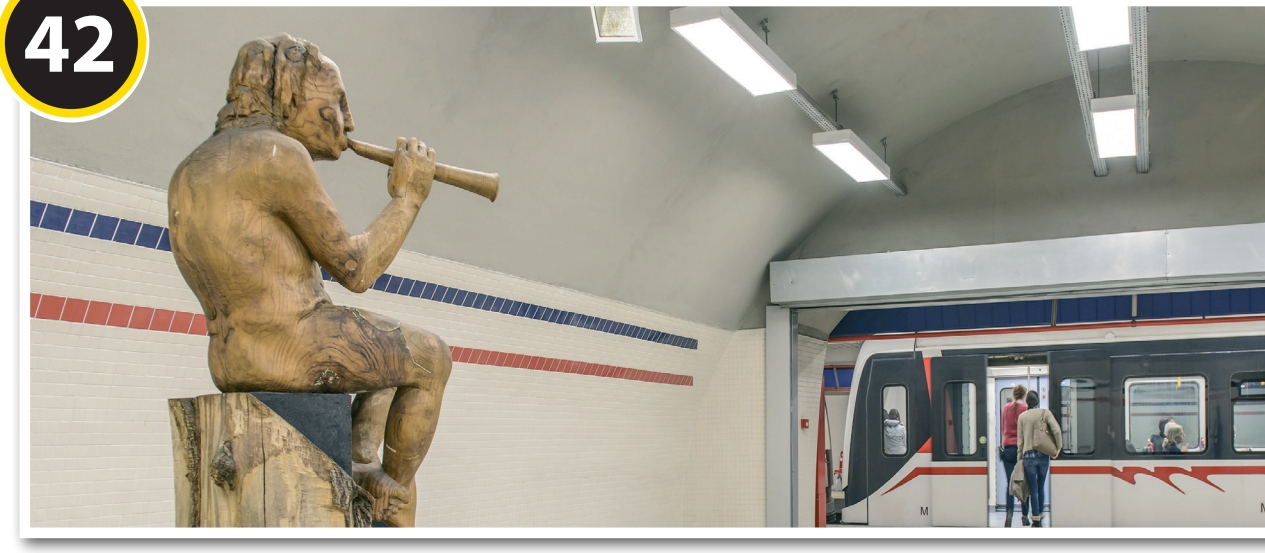
İşte! Metronun heykelleri

altın yılları

Minyatür Tren

56

Geçmişin izleri tarihe not düşülüyor

58

Doğduğu semti ölümsüzleştiren ressam B.Gülay Beşikçi

60

İzmir tarihinin en kanlı savaşı

66

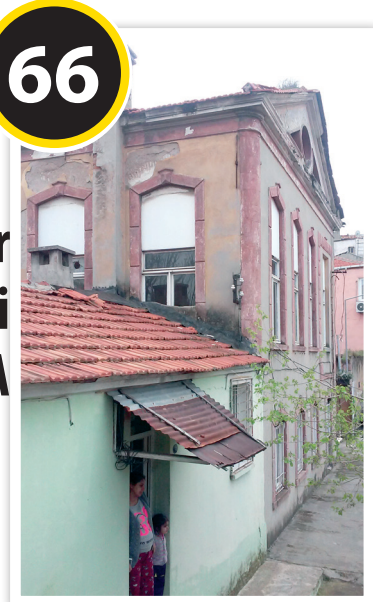

Eski İzmir mahalleleri SAKARYA

68

135 yıldır tepetakla

74

İzmir'in işgali üzerine

54

Her mesleğin kahvehanesi vardı

64

Kordon'da klasik müzik şöleni

78

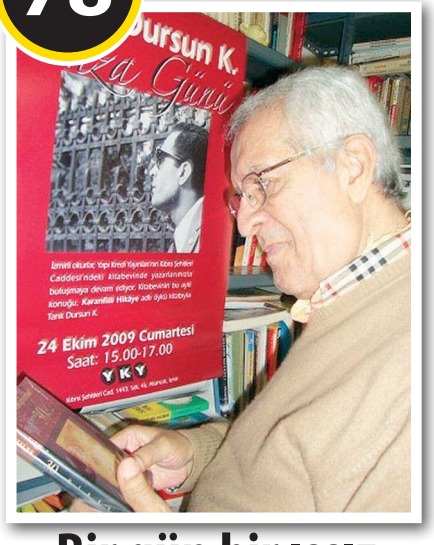

Bir gün bir ıssız adaya düşerseniz

Cumhuriyet'in ilk döneminde
İZMİR VE ÇEVRESİNDE TURİZM

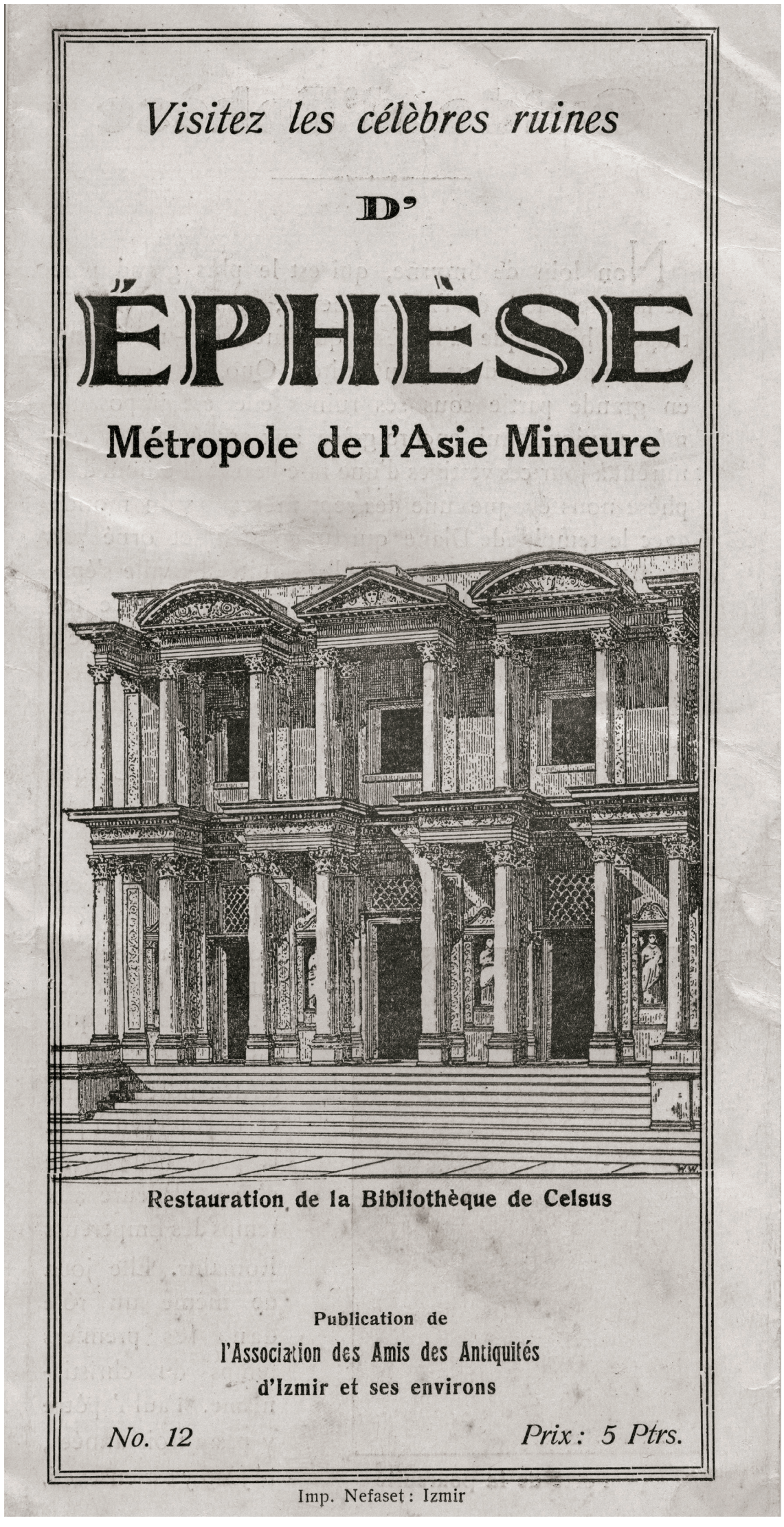

Gökhan AKÇURA

Behçet Uz 1938'de Fuar'ın kapanış konuşmasında şöyle vurguluyor: Bu yıl Fuar münasebetiyle İzmir'e yerli ve yabancı 202.864 ziyaretçi gelmiştir. Bu ziyaretçilerin 199.840'ı memleket içinden 3024'ü ise memleket dışından gelmişlerdir.

Rehber, "İzmir'e gelecek yabancı bir yolcu için tavsiyeye şayan lüks otel" olarak Birinci Kordon'da İzmir Palas, Ege Palas ile Pasaport karşısındaki Merkez Otel'i gösterir. En lüks lokanta ise İzmir Palas Oteli'nin lokantasıdır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında İzmir kenti, özellikle büyük İzmir yangınının (1922) ve kent nüfusunun büyük ölçüde yenilenişinin getirdiği sorunlarla uğraşmaktaydı. Turizmle ilgilenmenin maddi koşulları pek yoktu. Bu konuda küçük bir adım 1927 yılında atıldı. 15 Şubatta İzmir Müzesi'nin açılışına paralel olarak "İzmir ve Havalisi Asarıâtika Muhipleri Cemiyeti" kuruldu.

İzmir Valisi Kâzım [Dirik] Paşa'nın başkanlığını üstlendiği cemiyetin amacı "Bölgede gerek yerin altında saklı duran ve gerekse yerin üstünde bugüne kadar varlığını koruyan değerli ve eski eserleri korumak, halka ve bilim çevrelerine tanıtmak" olarak belirtiliyordu.

EGE GÜNÜ
Sabit
Ahmet Ihsan. Mat: Ltd.

KNK

İZMİR
ŞEHİR GAZİNOSU
FOTO ŞARK

İzmir Müzesi, Efesos-Ayasluğ, Bergama ve İzmir hakkında yayınlanan Türkçe ve Fransızca rehberler dönemin gereksinimlerini karşılayacak kalitedeydi. Cemiyet ayrıca Sart, Halikarnas, Truva, Navlohon-Tantaliz (Tantalos) ve Lârisa antik kentleri hakkında da kitaplar yayınladı.

Dernek kısa sürede yayına başlayarak sekiz yıl içinde 21 kitap yayınladı.

Bunların büyük çoğunluğu turizme yönelik yayınlardı. İzmir Müzesi, Efesos-Ayasluğ, Bergama ve İzmir hakkında yayınlanan Türkçe ve Fransızca rehberler dönemin gereksinimlerini karşılayacak kalitedeydi. Cemiyet ayrıca Sart, Halikarnas, Truva, Navlohon-Tantaliz (Tantalos) ve Lârisa antik kentleri hakkında da kitaplar yayınladı.

İzmir'e hoş geldiniz

Cumhuriyet dönemi İzmir'inin turistik portresini yine bu derneğin yayınlarını izleyerek gözler önüne serebiliriz. 1934 yılında yayınlanan İzmir Rehberi yabancı turistlerin İzmir'e çoğunlukla deniz yoluyla geldiğini söyler. Rehber, "İzmir'e gelecek yabancı bir yolcu için tavsiyeye şayan lüks otel" olarak Birinci Kordon'da İzmir Palas, Ege Palas ile Pasaport karşısındaki Merkez Otel'i gösterir. En lüks lokanta ise İzmir Palas Oteli'nin lokantasıdır.

Birinci Kordon'da ve Pasaport'ta denizi gören kahvehanelerde otururseniz bir çay, kahve ya da limonata için beş kuruş ödemeniz gerekir. Gazozlar ise 10- 15 kuruştur. Nargile de 10- 15 kuruşa hizmetinizdedir. Pastahane olarak Hükümet karşısındaki Sevim Pastahanesi tavsiye edilir. Sahibi Ali Galip Bey'dir. Yazlık gazinolar açısından ise oldukça fazla seçeneğiniz bulunmaktadır. İzmir Halkevi (Bugün İzmir Devlet Tiyatrosu) Gazinosu'nda alafranga ve alaturka müzik çalınır. İzmir'i ihya eden imbat deniz rüzgarına karşı olduğundan pek serindir. Kibar ve nezih aileler arasında rağbet görür. Alsancak'ta ise deniz üzerindeki Züh-re Gazinosu'na gidilebilir. Darağacı'ndaki Bomonti Bira Fabrikası Bahçesi'nde taze ve ucuz bira içme şansınız vardır. Karşıyaka'ya geçerseniz hemen İskele yanındaki Belediye Sahil Gazinosu tavsiye edilir. Belediye Şehir Gazinosu ise Birinci Kordon'da ve tam ortada yer alan İzmir'in yegane lüks ve nezih aile gazinosudur. Burada her cuma, cumartesi ve pazar günleri çaylı danslar düzenlenir.

Yaz yolcuları için plajlardan da kısaca söz etmek isabetli olur. Eskiden İzmir'in her tarafında denize girilebilirken, zamanla lağım sularının karışması yüzünden Alsancak ve Karataş'taki deniz banyoları kapatılmıştır. 1934 yılında İzmir'de biri Karşıyaka-Osmanzade sahilinde; diğeri ise Güzelyalı civarındaki belediye tarafından yaptırılmış modern plajlara gitmek mümkündür. Çevrede ise İnciraltı plajlarının yanı sıra, Aliağa, Foça, Kuşadası, Urla kazalarına giderek denize girilebilir.

Şehir içinde ulaşım; binek arabaları [faytonlar]; otobüs ve otomobiller, tramvaylar, körfez vapurları ve banliyö tren hatları ile sağlanır. Binek arabası ile Hükümet'ten Alsancak'a gitmek 65, Üçkuyular'a gitmek ise 105 kuruştur. Otobüs elbette daha ucuzdur. Konak- Reşadiye 7.5, Konak- Karşıyaka ise 10 kuruştur. Konak'tan vapurla Karşıyaka'ya geçmek de aynı fiyata, 10 kuruşa malolur.

Kültür hayatına gelirsek, İzmir'de sürekli perde açan bir tiyatro topluluğunun olmadığını söylemek zorundayız. Zaman zaman gelen yerli ve yabancı topluluklar Elhamra, Tayyare ve Karşıyaka Lüks Sinemaları'nda oynarlar. Halkevi sahnesinde ise "temsil kolu"nun çalışmaları izlenebilir.

Sinema açısından ise daha şanslı olduğumuzu söyleyebiliriz. Özellikle İpekçiler tarafından işletilen Yeni Milli Kütüphane (şimdi İzmir Opera'sı), Elhamra ve Tayyare Sinemaları teknik açıdan Avrupa ayarında sinemalardır. Örneğin Tayyare Sineması'nda daima birinci vizyon film gösterilir ve her çarşamba günü film değişir. Sinemanın vantilatör ve aspiratör tertibatı çok kuvvetlidir. Alt kat salonundaki 123 kişilik "mevkii mahsus" koltukları 60 kuruştur. Altışar kişilik yedi loca vardır ve loca fiyatı 3 liradır.

İzmir ve çevresi için tur önerileri

Aynı dönemde İzmir ve çevresine yapılacak çeşitli geziler için bu tür rehberlere göz atmak yararlı olacaktır. Ama biz sizlere, 1936 yılında bir Turing yazışmasında önerilen İzmir ve çevresine yönelik tur programlarını aktarmayı daha ilginç bulduk. Bu tur programları, dönemin Ege turizmine sunduğu olanakları tanımamızı sağlayacaktır.[1]

Bir günlük İzmir gezisi:

Öğleden önce, Saat Kulesi, Kemeraltı, İkiçeşmelik yoluyla Kadifekalesi ve oradaki Roma ve İzmir Tiyatro harabeleri görülür. Ardından Kızılçullu, Koşu Sahası ve Kemer yoluyla dönülerek İzmir Müzesi'ne gelinir. Yolda Roma ve Osmanlı dönemi su yolları görülür. Bundan sonra öğle yemeği İzmir Palas veya Şehir Gazinosu'nda yenilir.

Öğleden sonra Güzel Yalı'ya kadar bir otomobil seyahatı yapılır. Dönüşte Milli Kütüphane gezildikten sonra Kültürpark, Alsancak Stadyumu görülür. Buradan Mersinli- Bayraklı yoluyla Karşıyaka'ya geçilir. Dönüşte Bornova'ya da uğranarak Ziraat Mektebi Sarayı, Enstitüler, cami içindeki Homer'in kitabesi, Halkapınar'daki Diana Hamamları harabeleri görüldükten sonra otele dönülür.

İki günlük İzmir gezisi:

Birinci gün öğleden önce Saat Kulesi, Kemeraltı, İkiçeşmelik yoluyla Roma devri kaldırım parçası, Kadife Kalesi (Mongapüs), Saint Polikarp Kilisesi, Roma ve İzmir Tiyatro kalıntıları görüldükten sonra Kızılçullu üzerinden Koşu Alanı ve oradan Buca şosesi üzerinden Kemer yoluyla İzmir'e dönülür. Yolda su kemerleri görülür, öğle yemeği İzmir Palas veya Şehir Gazinosu'nda yenir.

Öğleden sonra Kültürpark, Stadyum, Halkapınar Bahçesi ve Diana Hamamları, Mersinli, Bornova ve cami içindeki Homer'in kitabesi, Ziraat Enstitüleri görüldükten sonra Bayraklı yoluyla Karşıyaka'ya geçilir. Arzu edilirse Karşıyaka'dan Yamanlar Kampı'na kadar çıkılır (yarım saat). İkinci gün öğleden önce Namazgâh'taki İzmir kazısı ve müze gezilir. Öğleden sonra Milli Kütüphane, Halkevi, Hisarcamisi, Çarşıiçi, Gazi Mektebi ve büyük liseler görülür.

---

1 Bu tur programları Trakya Umum Müfettişi, Edirne Turing ve Otomobil Klöbü Onursal Başkanı [eski İzmir Valisi ve İzmir Turing Klöbü eski fahrî başkanı] Kazım Dirik'in, Turing Klöb Genel Merkezinin "Türkiye'de Otomobille Seyahat" adlı broşür için istediği bilgileri aktardığı 21.10.1936 tarihli yazışmasından alınmıştır (TTOK arşivi).

BERGAMA
Rehberi

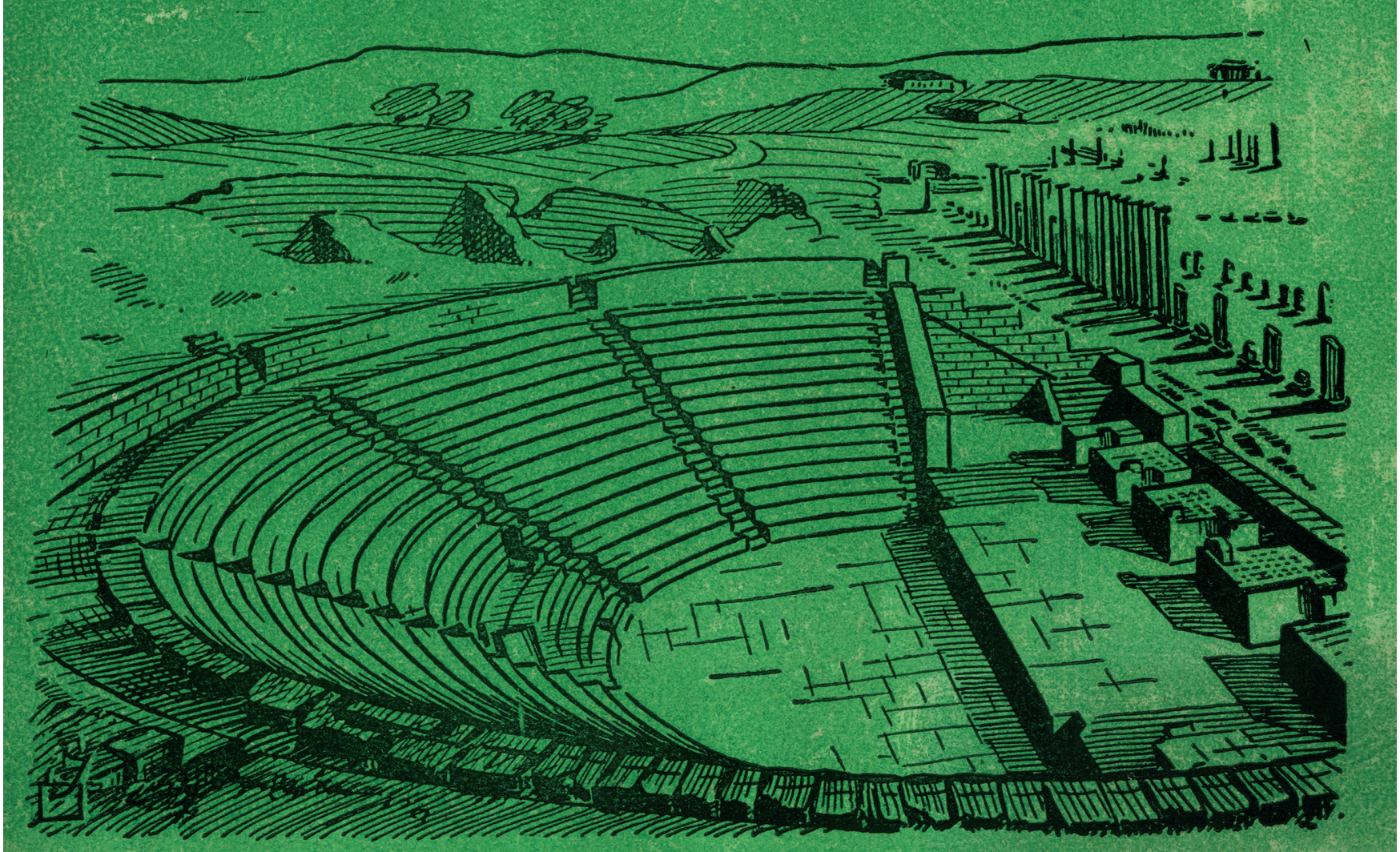

Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü

Bergama gezisi:
Otomobille (üç saat) Bergama kalıntıları ziyaret edilir. (Giderken veya dönüşte yol üzerindeki Büyük Gediz Köprüsü civarında, Buruncuk Köyü yakınındaki Larisa kalıntıları da görülür.) Bergama'da önce Akropol (otomobille çıkılır) gezildikten sonra, dönüşte Kızılçullu hafriyatı ziyaret edilir ve öğle yemeği yenir. Bundan sonra Bergama Müzesi ve Asklepion görülür, akşama İzmir'e dönülür. "Sime" harabeleri bu yol üzerinde ve Aliağa Çiftliği civarındadır, uzaktan görülür. Foça şehrine de bu yol üzerinden varılır, her ikisi de yasak bölge çevresinde olduğundan gidilemez.

Selçuk gezisi:
Sabah erkenden uygun mevsimlerde otomobille (üç buçuk saat) kış mevsiminde ise otorayla (iki saat) Selçuk'a gidilir. Önce Efes kalıntıları görüldükten sonra, biraz erkence dönülerek köy yakınındaki Selçuk dönemi Aydınoğlu İsa Bey Camisi ile Bizans ve Selçuk dönemi kale harabeleri Jüstinyanos Kilisesi görülür. Dönüş otomobil ile olursa Belevi civarındaki mozalika ziyaret edilir ve akşam aynı araçlarla İzmir'e dönülür. İstenirse Selçuk'tan İzmir'e dönülmeyip Kuşadası'na geçilir ve gece burada geçirilir. Ertesi gün Söke yoluyla Prien, Milet, Didim (Yoran) harabeleri de görülür ve İzmir'e böyle dönülür. Kuşadası'nda temiz ve her türlü konfora sahip banyolu Sedat Oteli vardır. Seyyahlar rahat ederler.

Çeşme gezisi:
İzmir'den otomobille Urla yoluyla Çeşme plaj ve ılıcalarına gidilir. Plajlara pek yakın olan Sakız Adası'nın karşısındaki adaların fethine giden Osmanlı hakanlarının hareket üssü olan Çeşme Kasabası ve Osmanlı döneminden beri sağlam duran kale görülür. Akşama İzmir'e dönülürken yol üzerindeki Malkaca içmeleri ve Agamemnon Ilıcalar'ı da görülür.

Ödemiş gezisi:
Torbalı- Tire yoluyla ve otomobille Ödemiş'e gidilir. Ödemiş'te Bozdağ ve Gölcük yaylaları ziyaret edilir. Dönüşte Birgi'deki Selçuk dönemi Aydınoğlu Mehmet Bey Camii görülür ve İzmir'e varılır. İsteyenler geceyi Ödemiş'te geçirerek ertesi gün Tire'ye geçer ve buradaki Selçuk dönemine ait camileri ve ünlü Necip Paşa Kütüphanesi'ni ziyaretten sonra İzmir'e dönerler (Tire'den bir buçuk saatlik yolculukla Aydın'a da geçilebilir).

Sart gezisi:
İsa'dan iki ilâ üç bin yıl önce Anadolu'ya egemen olan büyük Türk İmparatorluğunun (?!) dağılmasından sonra bunun kollarından oluşan ve tarihin büyük olaylarına tanık olan Lidya, Şahin krallarının ve en son Krezeus'un merkezi olan Sart şehrine gidilir. Sart'a giderken Kemalpaşa'nın Karabeli'ndeki Hitit kabartması görülür (İzmir'den otomobille bir buçuk saat). Oradan da düzgün bir yolla Turgutlu kasabasından Sart'a gelinir, aynı gün İzmir'e dönülür. Sart'a İzmir'den otorayla da gidilir.

Denizli ve çevresi gezisi:
Aydın demiryolu boyundaki Denizli'de (Trales) Laodikya ve çevresinde Hierapolis kalıntıları vardır. Buralara otomobille de gidilebilir. Denizli'de otel vardır. Hierapolis'e giderken Menderes üzerinde Denizli ili tarafından beton köprü yaptırılmıştır. Aydın'dan Muğla'ya otomobille geçilerek de civardaki ünlü harabeler Stratonikea, Halikarnas (Bodrum) ve Milas harabeleri ile Ege'nin en büyük ormanları da görülür.

Vedat Nedim Tör'ün turizm raporu

Cumhuriyetin bu ilk döneminde doğal olarak Türkiye'nin diğer bölgeleri gibi İzmir ve çevresi de turistik altyapı açısından büyük sorunlar yaşamaktaydı. Bu durumu Türkiye turizm tarihinde çok önemli bir yeri olan Vedat Nedim Tör'ün "Turizm Müdürü" olarak görev yaptığı 1939 yılında, İzmir ve çevresinin turizm sorunlarını ele alan raporunda da açıkça görmek mümkün.[2] Bu rapora göre, turizmin gelişmesinin önünde duran en önemli iki sorun yol ve otel konularıdır. Vedat Nedim, Ege Bölgesi"nin yollarını beğenmemekte ve şunları yaz-

2 *Dr. Vedat Nedim, "Turizm Bakımından Ege Bölgesi Hakkında Notlar", Turizm Hakkında Raporlar içinde, Ankara 1939, T. C. Ticaret Vekâleti Turizm Müdürlüğü Yayını*

Otel konusunda durum parlak değildir. Otellerde temizlik, konfor, müşteriye hizmet gibi özelliklerin ilkel düzeyde karşılanabildiği görülmektedir. Hazırlanan rapor, bu ve benzeri eksikliklerin, açılacak okullar ve kurslarla verilecek eğitimle ve çıkarılacak bir otel kanunu ile bir ölçüde giderilebileceğini belirtir.

maktadır:
"Ege bölgesinde mevcut yollar hem bozuk, hem de kifayetsizdir. Birçok yerlerde yol tamamiyle mefkuttur. Ya nehir ve dere yataklarından, ya tarla içlerinden geçmek zarureti vardır. Hele Büyük Menderes havalisindeki vaziyet tamamiyle ümitsiz bir haldedir. (…) Halbuki en enteresan arkeolojik harabeler de bu mıntıkada bulunmaktadır."
Tör, yol sorununun bir an önce çözülmesi gerektiğini vurgulamakta ve sözlerini
"Bu bölge, turizme, yol davası halledildiği takdirde ve nisbette açılabilecektir" diye noktalamaktadır.

Otel konusunda da durum daha parlak değildir; "Nasıl ki yol davasında bugünkü tekniğe intibak edemediğimiz için bir israf vaziyeti karşısında isek, otel davasında da otelcilik tekniğini bilmediğimiz için gerek inşasında, gerekse işletmesinde bütün hüsnü niyetlere rağmen, mutlak bir aciz içinde bulunmaktayız." Vedat Nedim Tör, özel olarak "otel" yapmak için inşa edilmiş binalarda bile, personel odaları, depo, mutfak vb. gibi "olmazsa olmaz" bölümlerin yapımının düşünülmediğinden yakınır. Öte yandan otellerde temizlik, konfor, müşteriye hizmet gibi özelliklerin de çok ilkel düzeyde karşılanabildiği görülmektedir. Rapor bu ve benzeri tüm eksikliklerin açılacak okullar ve kurslarla verilecek eğitimle ve çıkarılacak bir otel kanunu ile bir ölçüde giderilebileceğini belirtir.

Otel sorununun uzun bir dönem gündemde olduğunu kent rehberlerine bakarak da anlayabiliriz. 1934 tarihli İzmir Rehberi , İzmir'deki otel sayısını 42 olarak göstermek-

BERGAMAYI SEVENLER
TURİZM DERNEĞİ
YAYIN : 3

BERGAMA

Zafer Timsâli : NİKE

Yazan :
İhsan DİRİM
Müze Müdürü

KNK

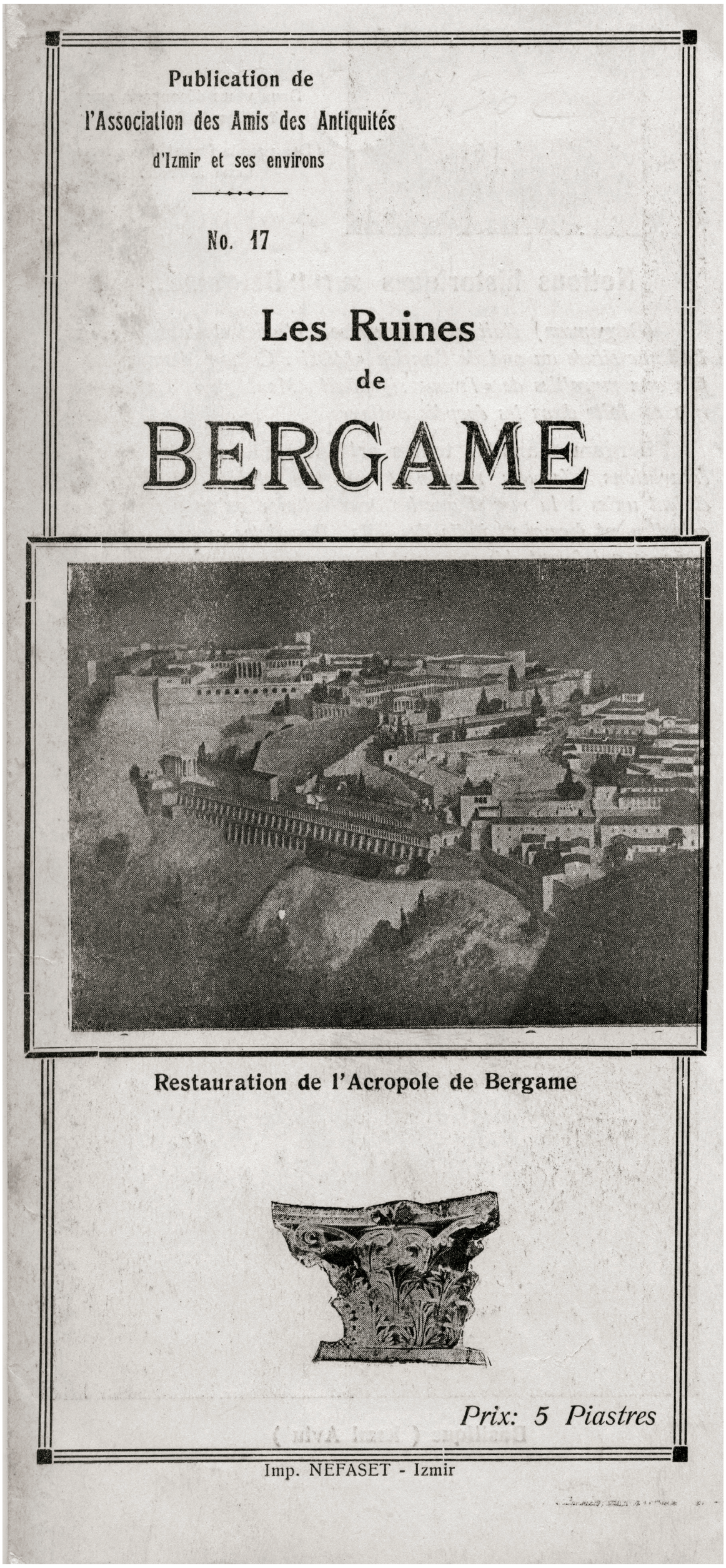

> Behçet Uz, 1938'de Fuar'ın açılış konuşmasını yaparken şunları söylüyordu: İzmir Enternasyonal Fuarı, iç turizmi ilk defa şümullu bir şekilde harekete geçirmiş oluyor. Yüzbinlerce yurttaş, memleketin en uzak köşelerinden gelerek, buradan sonra da birçok şehrimizi kolaylıkla gezme imkanı buluyor.

te ve "Lüks Oteller" başlığı altında ancak dört otelin adını vermektedir (İzmir Palas, Ankara Palas, Merkez Oteli, Otel Modern). Bu dört otelin toplam oda sayısı 64'tür ve sadece iki otelde sıcak su bulunmaktadır. 1940 yılı İzmir Şehir Rehberi'ne baktığımızda ise kentteki otel sayısının 49'a yükseldiğini öğreniyoruz. Ama otellerin sadece ikisi birinci sınıfta yer almaktadır (Ankara Palas ve İzmir Palas). İzmir'deki otel sorunu daha uzun yıllar sürecek ve ancak 1960'lı yıllarda kalıcı çözümler sağlanacaktır.[3]

İzmir Fuarı ve Turizm

İzmir'in turizm tarihinde Uluslararası İzmir Fuarı'nın da önemli bir yeri vardır. Cumhuriyetin hemen ilk yıllarında açılan çeşitli sergi ve panayırlar bu Fuar'ın ilk adımları olarak görülebilir. 1933 yılında açılan ilk Fuar'la ilgili anılarını aktaran o dönemin İzmir Belediye Başkanı Dr.Behçet Uz şunları anlatır: "İzmir'in lâyık olduğu turistik değeri de düşünmek gerekiyordu.(…)Rusçuklu Fahri Bey bana geldi ve panayırların çok faydalı olduğunu ve niçin devam etmediğimizi sordu. Konuyu olgunlaştırarak zamanın İzmir Valisi Kâzım Dirik Paşa'ya ilettim. Kabul etti. Derhal bir panayır komitesi oluşturuldu. (…)Ve 1933 senesinde Birinci 9 Eylül Panayırı açıldı."[4] Behçet Uz 1938 yılında Fuar'ın açılış konuşmasını yaparken de şunları söylüyordu: "İzmir Enternasyonal Fuarı iç turizmi memleketimizde ilk defa şümullü bir şekilde harekete ge-

3 *Ayrıntılı bilgi için bak. Emel Kayın, İzmir Oteller Tarihi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı, İzmir 2000*

4 *"İzmir'i yeniden kuran adam: Dr. Salih Behçet (Uz)," Toplum ve İnsanlar, Ekim 1983 s. 17-18*

D'IZMIR À EPHÈSE

Gravure de la ville d' Ephèse â l'èpoque Romaine, reproduite par l'Architecte Archèologue bien connu J. T. Wood, qui a entreprit les premières fouilles et découvert le Temple d'Artemis Diane.

SOMMAIRE

Plan schématique d'İzmir - Terminus et principales voies de communications - Plan des Ruines d'Ephèse - Note encyclopèdique des Ruines d'Ephèse et d'Ayasullug - Serie compléte des Photos des Ruines par N. Hamza Rustem.

KNK

Çeşme - Ilıca

çirmiş oluyor. Her yıl yüz binlerce yurttaş memleketin en uzak köşelerinden İzmir'e gelerek buradan sonra da birçok şehirlerimizi kolaylıkla gezmek imkanını buluyorlar." Bu sözlerinin doğruluğunu da bir ay sonra yaptığı kapanış konuşmasında şöyle vurguluyor: "Bu yıl Fuar münasebetiyle İzmir'e yerli ve yabancı 202.864 ziyaretçi gelmiştir. Bu ziyaretçilerin 199.840'i memleket içinden 3024'ü ise memleket dışından gelmişlerdir." Bu sayının artmasında Devlet Demiryolları ve Denizyolları'nın Fuar nedeniyle % 50'ye varan oranlarda indirimli tarifeler uygulamasının da önemli katkısı vardır. Fuar için yapılacak nakliyat işlemlerinde yapılan indirim ise % 75'e ulaşmaktadır. Yabancı vapur şirketleri de bu kampanyaya katılır ve İzmir Fuarı yolcularına % 50 indirim uygularlar.[5] Bir yıl sonra yapılan açılışta ise Ticaret Vekili Cezmi Erçin, Fuar ve turizm ilişkisine şöyle değinir: "Sinesinde çeşitli tarihi eserleri taşıyan bu güzel topraklarla, bu güzel gök ve deniz, bizatihî iç ve dış turizm hareketlerine faal bir merkez olabilir. İzmir'e bir halk bayramı manzarasını veren Fuar, işaret ettiğim turizm hareketlerini takviye eden en mühim âmildir."[6]

İzmir Fuarı dolayısıyla yapılan katalog, rehber ve kitap gibi yayınlar da önemli bir turistik katkı sağlamaktadır. Örneğin Fuar kataloglarında "İzmir Şehri Hakkında Turistik Malûmat" bölümlerinde şehrin ulaşım araçları, otel ve pansiyonları, lokantaları, plaj ve deniz banyoları, gezinti ve istirahat yerleri, eski eserleri gibi konularda özet bilgiler bulma şansımız vardır.

Birçok dergi İzmir Fuarı özel sayıları çıkarmakta (La Turquie Moderne, İktisadi Yürüyüş vb.), bu dergilerde yer alan yazılarda İzmir'in turistik özellikleri gündeme getirilmektedir. Örneğin 1940 yılında, İzmir'in ünlü eczacılarından Kemal Kâmil Aktaş yazdığı makalede, kentin gezmeye değer mekanlarını tanıtır. Özel vurgu yaptığı yerler İnciraltı, Agamemnon Ilıcaları, Karşıyaka Bostanlısı, Bornova ve Şaşal olarak sıralanır. Bugünün İzmir'ini tanıyanlar için, Aktaş'ın anlatımıyla Bostanlı'yı ziyaret etmek ilginç olacaktır: "Bostanlı İzmir limanının İnciraltı'nı karşılayan bir sahilidir. Burada bir balıkçı kahvesi vardır, mutlaka burada oturacağız. Balıkçı kahvesi deyince sakın balık ağları gerilmiş, balık ve yosun kokulu, kayıklar çekilmiş bir yer zannetmeyin, burada İzmir'in maruf balığı 'çipura'yı taze taze yiyecek, güzel servisli temiz bir kır lokantası bulacaksınız." [7]

İkinci Dünya Savaşı yıllarına geldiğimizde ise İzmir Fuarı'nın bölge turizmi açısından önemini artık herkes paylaşmaktadır. En eski turizm yazarlarımızdan Süreyya Ergün bu konuyu şöyle vurgulamaktadır:"Avrupa Harbi (2. Dünya Savaşı) çıktığı yıl, daha Fuar açılmadan dünyayı kara bulutlar kaplamıştı. Buna rağmen o yıl, Fuar biletleriyle uzak mesafelerden gelenlerin sayısı 140 bindi. Bu ziyaretçilerin ilkin İzmir'e gelmek şartiyle bütün memlekette uyandırdıkları iktisadi hareket ise 10 milyon lira olarak hesaplanmıştır. Bu rakam Fuar'ın turizm bakımından değerini göstereceği gibi geleceğini de görebilmemize yardım eder."[8] Vedat Nedim Tör de "İzmir Fuarı dolayısıyla gerek içeriden, gerek dışarıdan turist celbi için bugünkünden daha güçlü bir faaliyet göstermek" gerektiğini vurgulamaktadır.[9]

1946 yılında Ege'nin beş komşu ilinde çalışmak ve merkezi İzmir'de bulunmak üzere doğrudan doğruya turizm konusunda çalışacak bir Ege Turizm Derneği kuruldu.[10] Ama İkinci Dünya Savaşı yıllarıydı ve turizme uzun süre ara verilecekti.

Bu duraklamadan her yer gibi İzmir de nasibini aldı. 1950'li yıllardan sonraki turizm faaliyetleri ve bugünlere nasıl gelindiği ise turizmin yakın tarihinin konusu.

5 *1938 İzmir Enternasyonal Fuarı [Kataloğu], 1938 s.9*

6 *1939 İzmir Enternasyonal Fuarı Kataloğu, İzmir 1939, s. 17*

7 *görmeden gitmeyiniz," İktisadi Yürüyüş, 20 Ağustos 1940 (Fuar Özel Sayısı)*

8 *Süreyya Ergün, "Fuar ve Turizm," TTOK Belleteni, Kasım-Aralık 1945*

9 *İktisadî Yürüyüş, 5 Eylül 1940*

10 *Bergama Temsilleri ve Turizm İşleri, (Bakanlıklararası Turizm Komisyonu Raporu), Ankara 1945, s.19. Ayrıntılı bilgi için bak: http://egeturizmdernegi.org*

İZMİR
İHAP HULUSİ
İSTANBUL
1940
TÜRKİYE TÜRİNG VE OTOMOBİL KLÖBÜ
Nº 187 - 1940
OFFSET BASKI

Uz. Dr. Metin ÖZER

1896'da İzmir'de doğan Vangelis Papazoğlu'nun 1936 yılında söz ve müziğini yazdığı "Rembetiko" tarzı "Yedikule" isimli şarkıyı "Yeni Türkü" 1992 yılında seslendirdiğinde, bize hiç de yabancı gelmeyen tınıları zihnimize kazınmıştı.

"Haber uçtu devlete de
Beş yıl yattım hapiste
Yedi düvel zindanından
Beterdir Yedikule
Nargilem duman duman
Bayıldım aman aman"

Bu dizeleri yazan Papazoğlu'nun yatmış olduğu Yedikule Zindanı'nı İzmir'e özgü müzikle ifade etmesi bizi etkilemişti. "Ada sahillerinde bekliyorum", "Kanaryam güzel kuşum", "Kadifeden kesesi" veya "Aman doktor" şarkılarının Yunanca sözlerle söylenen nağmeleri de bize yabancı değildi.

İzmir ve Rembetiko

İzmir, her zaman kendine özgü bir yer olmuş, cazibesiyle insanları çekerek bir araya getirmiştir. Yeşilova Höyüğü'nde yapılan kazılarda kentin yaşı 8500 olarak belirlenmiştir. Bu süre içerisinde çevre ülkelerle yapılan ticari temaslara, sayısız savaşlara, salgın hastalıklara, depremlere ve iklim değişikliklerine bağlı olarak insanlar yer değiştirmiştir. Bu topraklar bazen zorunlu olarak terk edilirken, bazen de göçler almıştır. Müzik de insanlarla birlikte yolculuklar yapmış, sevinçli veya hüzünlü günlerinde yanlarında olmuş, günlük olayları veya eski günleri anlatmıştır. Müzik çağdan çağa, ülkeden ülkeye dolaşmış, sınır tanımamıştır. Asya'dan, Ortadoğu'dan Ege'ye, oradan Balkanlar'a hatta Amerika Kıtasına ulaşmıştır. Aynı müzik insanlarda çeşitli duyguları farklı farklı dillerde yaşatmıştır. İrlandalı şair-yazar Oscar Wilde; "Müzik, gözyaşına ve anılara en yakın sanattır" diyerek müziğin etkisini kısaca özetlemiştir.

1896'da İzmir'de doğan Vangelis Papazoğlu'nun 1936 yılında söz ve müziğini yazdığı "Rembetiko" tarzı "Yedikule" isimli şarkıyı "Yeni Türkü" 1992 yılında seslendirdiğinde, bize hiç de yabancı gelmeyen tınıları zihnimize kazınmıştı.

"Haber uçtu devlete de
Beş yıl yattım hapiste
Yedi düvel zindanından
Beterdir Yedikule
Nargilem duman duman
Bayıldım aman aman"

Bu dizeleri yazan Papazoğlu'nun yatmış olduğu Yedikule Zindanı'nı İzmir'e özgü müzikle ifade etmesi bizi etkilemişti. "Ada sahillerinde bekliyorum" , "Kanaryam güzel kuşum", "Kadifeden kesesi" veya "Aman doktor" şarkılarının Yunanca sözlerle söylenen nağmeleri de bize yabancı değildi. Sözleri bazen farklı olsa da müzik, aynı müzikti. Şarkılardaki Türkçe kelimeler hemen kendini belli ediyordu. Müziklerimizin ve danslarımızın benzer olduğunu görünce çok şaşırıyorduk. İlk aklımıza gelen bizi taklit ettikleriydi. Bize göre, belli ki tüm bunları bizden almışlardı. Karşı kıyılara baktığımızda onların da aynı duyguları taşıdığını görüyorduk.

"Doğu Roma" veya "Bizans", imparatorluk olması dolayısıyla karma bir kültüre sahipti. Komşuları Araplar ve Hazarlı Türklerle de temasları vardı. Batılı oldukları kadar Doğu kültürüne de sahip olduklarından sarayda doğu müziğinin de nameleri yankılanırdı. Hazar Türk'ü Çiçek Hanım imparatora eş olunca, oğlu da "Hazarlı Leon" adıyla Doğu Roma İmparatoru olmuştu. Bazı Hazarlı Türkler de Doğu Roma topraklarına yerleşmiş, ticaret veya paralı askerlik yapmışlardı. Sarayda Hazarlı gibi yaşama modası yaygınlaşmıştı. Bu ilişkiler Selçuklularla devam etmiş, bazı Selçuklu aileleri Bizans hizmetine girmiş, Hıristiyanlaşmışlar fakat dillerini korumuşlardı. Belki de bunlar "Ben Türk dostu değil, Türkoğlu Türk Eftim'im" diyen 1.Papa Eftim'in (Zeki Erenerol) lideri olduğu Türk Ortodoksları'nın veya mübadil olarak Yunanistan'a giden, bugün de Türkçe konuşan ve Yunan harfleriyle Türkçe yazan Karamanlıların atalarıdırlar.

Selçuklular ve daha sonraları Osmanlı İmparatorluğu da Doğu Roma saray müziğini alarak kendine mal etmişti. Osmanlı'nın son dönemlerinde saraydan getiri sağlayan sanatçılar beklentileri karşılanamaz olunca, halka yönelmişlerdi. Halkın zevklerine uygun bir müzik türü oluşmaya başlamıştı. Osmanlı tebaası olan Türkler, Ermeniler, Yunanlılar, Araplar, Yahudiler sözleri kendi dillerinde olsa da aynı müziği dinlemişlerdi.

1770 yılında Mora'da çıkan büyük isyanı bastıran Osmanlı yönetimi isyancıları idam etmeye karar vermişti. Fakat bu durumda devlete büyük gelir sağlayan haraç kaybedilecekti. Ayrıca patrikhane de bunları kurtarmak için yetişmiş iş gücü olarak kullanılmalarını istemekteydi. Ege bölgesindeki büyük toprakların sahibi olan "Ayanlar" (Toprak ağaları) onları çiftliklerine almak için birbirleriyle yarışıyorlardı. 1776 yılında İzmir'in nüfusu 102.200 iken bunların 60 binini Mora'dan gelenler oluşturuyordu. Osmanlı yönetimi İzmir'deki toplumsal yapıyı bir anda değiştirmişti. Türk nüfus ise bitmez tükenmez savaşlarda eriyip gidiyor, yoksullaşıyordu. Ayrıca Celali İsyanlardan kaçan Ermeniler ve Anadolu Rumları, ticaret için gelen Levantenler ve İspanya'daki kıyımdan kaçan Yahudiler de İzmir'e yerleşmişti. 1919 yılına gelindiğinde yabancılara toprak satışları sonucu İzmir'in neredeyse tamamına yabancılar sahip olmuştu. İzmir'deki Osmanlı yöneticileri saraya bu durumu anlatmalarına karşın toprak satışları sürmüştü. Kent "Gavur İzmir" veya " Yunan İzmir" olarak anılıyordu.

İzmir'de Türkler dışındaki topluluklar zenginleşmiş, sayısal üstünlük sağlamışlardı. Doğal olarak müzik de bundan etkilenmişti. Müzikli eğlence yerleri bol paranın etkisiyle dolup taşıyordu. İzmirli olmak bir saygınlık belirtisiydi. Başkent İstanbul bile İzmir'in gölgesinde kalmıştı. İzmir ve İstanbul'da çoğunlukla yaslı ve ağlamaklı " aman aman" nidalarının yükseldiği, "Kafe Aman"lar ortaya çıkmıştı. Buralar kent soylularının gittiği müzikli kahvelerdi. Başlarda Kafe Aman'larda Türkçe, Rumca ve Ermenice şarkılardan oluşan repertuarla çalınan müzik, zengin ve sanatsaldı. Zamanla Simirnika "İzmir tarzı" isimli eğlenceli, neşeli bir müzik türü oluşmuş, daha sonraları ise sanattan uzaklaşıp büyük şehrin eğlence müziğine dönüşmüştü.

Yahudi kökenli İstanbullu Roza Eskenazi ve İzmirli Rita Abatzi "İzmir tarzında" Yunanca müzik yapan kadın sanatçılardan en önemlileriydi. Ladino dili, Yunanca ve Türkçe konuşan Roza'nın yaşlılığında gittiği küçük tavernalarda 2–3 bardak uzo içtikten

sonra Türkçe şarkılar okuyarak geçmişi andığı söyleniyordu.
1922 yılına kadar İzmir'in zengin semtlerinin aksine arka sokaklarında ise bambaşka bir yaşam sürüyordu. Otoriteye karşı olan, aylak veya tembel anlamına gelen "Rembetis" adlı kişilerin toplandığı "Rembet" denen esrar tekkeleri vardı. Bu tekkeler Türkler'in de uğrak yerleriydi. Buralar sınır tanımayan bitirim kabadayılar, bataklıkta yaşayan adamlar ve külhanbeylerinin mekanıydı. Bu adamlar omzuna attığı ceketi ile sallanarak dans ederlerdi. Hepsi esrar içip, sarhoş gezerler, bellerinde bıçak taşırlar, sürekli kanundan kaçarlardı.

Bu kişilerin ana çalgısı buzuki ve bağlama idi. Her iki halkın da müziği ve dansı aynıydı. Biri "Çasabikos" , "Zeibekikos"'veya "Tsiftetelli"derken, diğeri "Kasap havası", "Zeybek" veya "Çiftetelli" derdi. Müzik topluluklarının "Çakıcı" türküsünü Türkçe, Yunanca veya Ermenice olarak seslendirmesi olağan bir şeydi.

Rembetlerde gelişen "Rembetiko"; kanunsuzluğu öven veya günlük yaşamın zorluklarını anlatan, içeriğinde Arap izleriyle birlikte, İzmir'de yaşayan tüm topluluklardan da bir şeyler taşıyan bir müziktir. Rembetiko şarkılar argo dilde ve çoğu zaman doğaçlama yazılır, yasak aşkları, uyuşturucu bağımlılığını, kolluk kuvvetlerinin operasyonlarını, ölümleri, kavgaları, yeraltı dünyasını, hapishaneleri, ayrıca vatan veya anne özlemini de anlatırlar.

Rembetikonun yaygın ritmi 9/8'lik Zeibekiko'dur. Müzik kökenleriyle ilgili olarak, ezgilerinin Yunan halk müziğine, Bizans kilise müziğine ve Türk Halk ve Türk Klasik müziğinde rastlanan makamlara uygunluk gösterdiği, ritimlerin iç içe geçtiği söylenebilir.

1924'de mübadillerinin Yunanistan'daki yaşamı çok büyük zorluklarla doluydu. Büyük kent merkezlerine kitleler halinde gelen yoğun sığınmacı dalgası, ülkenin toplumsal ve kültürel yaşamında önemli değişiklikler meydana getirmişti.

Önceleri kendi aralarında toplanıp bu müziği icra etmeye başlamışlardı. Yaşadığı çevreden ayrılanlar yoksulluk ve işsizlikle karşı karşıya kalmış ve rembetlerle aynı toplumsal yaşamı paylaşmış, "Rembetiko" ortak müzikleri olmuştu. 1983 yılında çevrilen "Rembetiko" isimli filmde de anlatıldığı gibi, 1924'te Selanik'e Atina'ya, hatta Amerika'ya kadar giden mübadiller müziklerini bu topraklara da taşımışlardı.Ortak bir kültürün ürünü olan Rembetiko ile İzmir ve İzmir özlemi de anlatılmıştı. Yeni Türkü Grubu'nun seslendirdiği "Yaman Çavuş" isimli şarkıda Pire'ye göçten sonra duyulan İzmir özlemi anlatılmaktadır.

Şu bağlama bak ne söyler
Yaman Çavuş elinde
Zeybekler saf tutmuş dinler
Şu İzmir'in içinde
Kalktı göç eyledi Çavuş
Çatışmanın birinde
Derler ki hiç gülmez yüzü
Pire'nin ellerinde
Gece yakar bağrımızı
Şu yıldızlar buz mudur?
Yoksa Pire'nin yıldızı
İzmir'imden az mıdır?

İzmir'den yola çıkan Rembetiko, nağmelerini bugün de tüm dünyaya duyurmaya devam etmektedir. Fakat bu sese herkes kıskanç ve düşmanca hislerle değil de geçmişte yapılan hataların tekrarlanmaması için kulak vermelidir.

İzmir'i sevenler müziğin birleştirici sesini dinlemeli, emperyalist kışkırtmalarla oluşmuş tuzakları görerek dostça yaşamanın yollarını aramalıdırlar.

Ahmet GÜREL

İzmir'in ilk ortodontisti **Ayşe Mayda** ve İzmir tanıklığı

Mayda: 1934 senesiydi galiba, biz hala İngiliz bahçesinde oturuyorduk. İlk defa Atatürk'ü orada gördüm. Atatürk İran Şehinşahı'yla geldi ve bizim İngiliz bahçesinden Karataş'a geçti. Arabasının üstü açıktı, biz el salladık ve Atatürk öylece önümüzden geçip gitti.

Bu yazımda sizlere, İzmir'in kurtuluşunu, ertesinde çıkan yangını, Cumhuriyet'in ilanını ve de devrimlerin yapılışına birer birer tanık olan bir Cumhuriyet kadınından bahsedeceğim. Tüm İzmir'in tanıdığı bir kişi olan Ayşe Mayda, 1916 yılında, Salepçioğlu Camisinin arkasında doğmuştur. Onun ilk ve önemli tanıklığı olan gün, 19 Eylül 1922'dir. Evlerinin bitişiğinde bulunan bir anaokuluna giden Ayşe Hanım, İzmir'in kurtuluşunu şöyle anlatır:

"6 yaşındaydım, çok küçüktüm, "Gazi Paşa İzmir'e gelecek" deniyordu. O günü hiç unutmuyorum. Annemler, sabahlara kadar dikiş makineleriyle bayrak diktiler. Sabahlara kadar ay yıldızı kesiyor, bayrakları diki-

yorlardı. Ama Gazi Paşa geldi mi, gelmedi mi farkında değiliz. Sabahleyin kalktık, bizim yanı başımızda Ardahan Oteli vardı, otelin önüne kocaman bir bayrak yukardan aşağıya indirdiler, hepimiz koştuk o bayrağa baktık, tabii ki ağlayarak koşuyoruz. Beyler sokağının ön tarafına çıktık, alkışlar kıyamet gibiydi, bir müddet sonra Türk askerleri geçti, süvariler atların üzerinde çok yorgundu, zavallı askerlere su veriyorduk. Tabii o zaman çok küçüğüm, ama gene aklım eriyor, her şeyi biliyordum. 9 Eylül günü çok hareketliyiz doğal olarak.

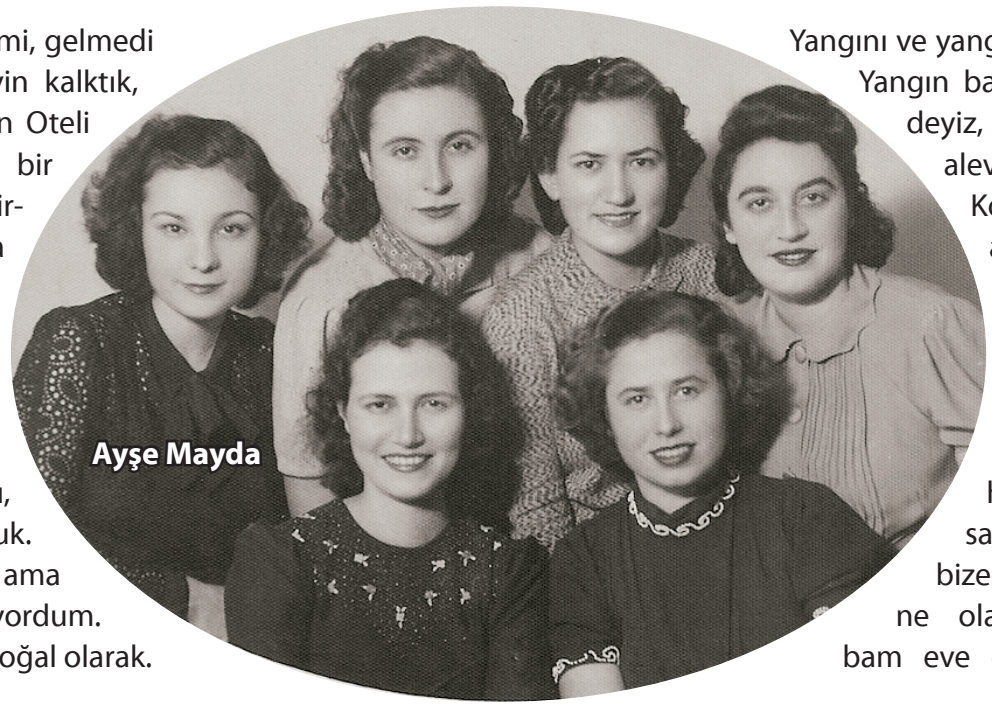
Ayşe Mayda

Yangını ve yangın sonrasını hatırlıyorum. Yangın başladı, hepimiz telaş içindeyiz, herkes yangına bakıyor, alevler dumanlar görünüyor. Kordon bize çok uzaktı, ama yangın kordon tarafından geliyor, ben arada bir o tarafa bakıyorum, kırmızı alevleri görüyorum. Korkudan başımı yastığa dayadım, hem ağlıyorum, hem saklanıyordum, yangın bize de gelecek, o zaman ne olacak, diye. Akşam babam eve geldi, yangını Ermenile-

rin çıkardığını söyledi ve sövdü, saydı." Ayşe Hanım, Devlet Gureba Hastanesi'nin arkasında bulunan bir özel okul olan Ravzairfan'da öğrenim gördüğü dönemde tanık olduğu kurtuluşun simgesi olan 9 Eylül törenlerini şöyle anlatıyor:

"9 Eylül törenleri başladı, biz okul olarak gitmeye başladık. Babamın atlı arabaları vardı, atları kadanaydı, kocaman ayakları vardı, çok kuvvetliydiler ve top arabalarını çekerlerdi. Bizim arabalar bütün 9 Eylül törenlerinde en önde top arabasını çekerek geçerdi. Biz Ravzairfan öğrencileri törende kanat takardık ve melek olurduk. Hilali Ahmer'e (Kızılay) giderdik, orada bizi hazırlarlar, arabalar gelir kurdelelerle süslenirdi. Başımıza şapka giyerdik, sulh kızı olurduk, elimizde meşale olurdu. O zamanki törenlerde Basmane'den kalkan kortej, Kemeraltı'ndan çarşının içinden geçerdi. Halk Kemeraltı'ndaki dükkânların önlerine sıralanır, geçiş töreni izlenirdi. Bizim zamanımızda doğrudan doğruya askerler top arabalarıyla geçerdi, hiç unutmam." Ayşe Hanım'ın babası Salih Ağa, ilk önceleri atlı arabalarla nakliyecilik yaparken, sonraları üzüm, incir ve palamut tüccarlığı yapmıştır. Damlacık semtinde oturan Ayşe Hanım'ın ailesi, daha sonra İngiliz bahçesinde iki katlı İngilizlere ait bir eve taşınırlar. Ayşe Hanım, o evde yaşadığı bir anıyı şöyle nakleder:

"Atlı tramvay yayılmıştı, babamın atlı arabalarının şehre girişini yasaklamışlardı. 25–30 at bahçedeki ahırdaydı. Sanırım, yıl 1926'ydı. Babam, Demirci Mehmet Efe ve Yörük Ali Efe ile arkadaştı. Ama iki efe de birbirleriyle küstü. Demirci Mehmet Efe erken gelmişti, Yörük Ali Efe bahçeye ahır tarafından girince, "merhaba" diye havaya bir el ateş etti. Hemen Demirci Mehmet Efe de bir el ateş ederek, 'hoş geldin' diye cevap verdi. Evde birbirlerine sarılarak barıştılar, bu anıyı unutamam".

Ayşe Mayda'nın başka bir anısı ise şöyle:

"1934 senesiydi galiba, biz hala İngiliz bahçesinde oturuyorduk. İlk defa Atatürk'ü orada gördüm. Atatürk İran Şehinşahı'yla

Ayşe Mayda

geldi ve bizim İngiliz bahçesinden Karataş'a geçti. Arabasının üstü açıktı, biz el salladık ve Atatürk öylece önümüzden geçip gitti."

Baba Salih Ağa, Köprü'deki İzmir Valisi Kamil Paşa'ya ait konağı satın alır. 1905 yılında yapılan bu köşk, İzmir'in simgesi olan 'Saat Kulesi'nin mimarı Raymon Pere tarafından yaptırılmıştır. Salih Ağa, bu köşkü, İtalyan Okulu'na kiraya verir. Bu okulda ailenin küçük kızı Seniha Hanım okur. Ayşe Hanım da çok arzuladığı Amerikan Koleji'ne yazılır. Ayşe Hanım, okul günlerini şöyle anlatır:
"1928 yılıydı ve 12 yaşındaydım. 5. sınıfa Amerikan Koleji'nde başladım. Kolej önce Basmane'deymiş, 1922 yangınından sonra, kolej önce Salhane'ye gelmiş, burada kısa bir müddet kalmışlar. O zamanlarda kolejin ilkokulu vardı. Kolejde çok mutluyum tabii, tenis kortu vardı, voleybol kortu vardı. O zaman için bunlar çok modern şeylerdi. Portakal rengi eşarplarımız vardı, onları takarız sonra kısa şortlarla jimnastik yapar, yürüyüşlere gideriz. Yani kolej hayatım çok güzel geçti.

1937 yılında kolejden mezun oldum. Benim zamanımda beyaz elbiseler yaptırırdık. Bizim zamanımızda kep yoktu, doğrudan doğruya beyaz tuvaletler giyilir, saçlarımız yapılırdı. Biz kolejden çıkınca, arabanın önünü keserler, para isterlerdi. Konak Kordon'da Cumhuriyet Gazinosu vardı. Cumhuriyet Gazinosu'nda yemek yenirdi, orada eğlenilir, babası gelen babasıyla dans ederdi. Gelin alayı gibi çok güzel geçti yani kolej hayatım. Artık resimlere baktıkça çok şeyler gelir aklıma."
Kolej bitince, İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği'ne kaydını yaptıran Mayda; "O devirde İstanbul'da bir kızın okuması çok zordu. Diş hekimi oldum, asistan oldum. 1945'te de İzmir'e döndüm" diyen Mayda, İzmir'de ilk muayenehanesini nasıl açtığını şöyle anlatır:

"1945 yılında 2. Beyler sokağında Halim Alanyalı pasajında ilk muayenehanemi açtım. Prof. Dr. Kantorowicz'in uyarısıyla, sadece 'Ayşe Mayda' diye levha astım. Amerikan Koleji mezunları, öğrencileri ve Amerikalılar hastam olarak gelmeye başladılar. İzmir'in ilk ortodontistiydim, birden meşhur oldum ve tanındım. 1951 yılında Ankara Palas'taki muayenehaneme taşındım. Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral

ya Ortodontistler Rehberi'ne adı yazılan ilk Türk kadını olan Ayşe Mayda için PTT, posta pulu bastırmıştır. İstanbul ve İzmir Diş Hekimleri Dernekleri, Amerikan Kız Koleji'nden Yetişenler Derneği, İzmir Hayvanları Sevenler Derneği ve Soroptimistlerin kurucularından olan Mayda, 101 ülkeden 100 bini aşkın üyesi olan Inner Wheel Kulübü'nün Margarette Golding Ödülü'nü almıştır.

Ayşe Mayda ve kardeşi Seniha Mayda'nın, İzmir'de bağışlarıyla yapılan, ilkokul, kültür merkezi ve sağlık merkezi bulunmaktadır.

Ayşe Mayda en çok iki konuda memnuniyetini belirtir. Birincisi adının bir gölete verilmesi, diğeri ise oturduğu köşkün yanından geçen sokağa "Ayşe Mayda" adının verilmesidir.

Fevzi Uçaner hastamdı, yanında Sarı Kışla'ya bayrak çeken Orgeneral Zeki Doğan'ı tanıdım. İstanbul'da üniversitede Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'i tanıdım. İzmir'de önce Safiye Ayla'yı tanıdım. Naci Sadullah beni Cevat Şakir Kabaağaçlı'yla tanıştırdı. Arkadaş oldum, seramik sanatçısı Füreyya ve ressam Aliye Kabaağaçlı'yla arkadaş oldum. İstanbul Konservatuarı'nı kuran Şerif Muhittin Targan ile tanıştım. Daha sonra Safiye Ayla ile evlendi. Ruhi Su'yla tanıştım. Sanırım 1960'lı yıllardı. Araba kullanıyordum, Çeşme'ye ve Şifne'ye götürdüm. Kaplıcada verdiği konser herkesi şaşırttı. Selçuk Yaşar'ı ve babası İbrahim Bey'i tanıdım. Şerif Remzi Reyent'i ve İzmirli Talat'ı tanıdım. Necati Cumalı'yı tanıdım, beraber geziler yapardık. Behçet Uz Bey komşumdu, çocuklarını tanırım. Osman Kibar'ı tanırım. Vedide Baha Pars, kolejde İngilizce öğretmenimdi, sonradan milletvekili oldu. Pakize Suda ve Sezen Aksu komşumuzdu."

Yüzyıla sığmayan ve dolu dolu yaşanmış bir ömür içinde, onu birçok kurum ve kuruluşa bağış yaparken görürüz. Dün-

Ayşe Mayda

130 yıldır eşsiz lezzet, 60 yıldır bitmeyen dostluk

Mavi Gevrek Fırını

Fatih ABACIOĞLU

İzmir Alsancak'ta 130 yıl önce Rum Ekmek Fırını olarak hizmete başlayan, 80 yıldır kendine has lezzeti ile gevrek fırınına dönüşen Mavi Gevrek Fırını, kentin kaybolmayan değerleri arasında yer alıyor. Günde 20 saat boyunca açık olan mavi duvarlı Mavi Fırın'ın hatıraları arasında, Türkiye'nin yetiştirdiği en önemli seslerinden Ferdi Özbeğen'in de bir dönem çıraklık yapması bulunuyor.

Mavi Gevrek Fırını'nın haberi için geldiğimizde işyeri sahibinin 60 yıllık arkadaşı olduğunu anlatan Rauf Kalgay bizi karşılıyor. İşletme sahibi Zeynel Ergin'in dinlendiğini belirterek, Mavi Fırın'ın hikayesini anlatmaya başlıyor. Mavi Gevrek Fırını'nın Anıtlar Kurulu tarafından koruma altına alınan bir yapı olduğunu anlatan Kalgay, kumru ekmeğinin ve gevreğin lezzetinin 82 yaşındaki Zeynel Ergin'in her sabah 03.30 kalkıp hazırladığı nohut mayasında gizli olduğunu ifade ediyor. Ergin'in 3 oğlu ile birlikte hala disiplinden kopmadan esnaflık yaptığını kaydeden Kalgay, işletme sahibi Zeynel Ergin hakkında, "Savaş dönemlerinde birlikte aç kaldık, birlikte mücadele verdik. Kardeşten öte bir dostluğumuz var" diyor.

İkramsız röportaj olmuyor

Röportaj nedeniyle yanımıza gelen Mavi Gevrek Fırını'nın sahibi Zeynel Ergin, sohbetimize başlamadan önce odun fırınında pişen kumruyu tatmamızı istiyor ve ekliyor, "ikramı kabul etmezsen, röportaj yok." İkramı kabul ederek Mavi Gevrek Fırını'nın öyküsünü dinlemeye başlıyoruz. Zeynel Ergin, "60 yıl boyunca hiçbir şekilde değiştirmediğim gevrek, peksimet ve kumru ile bugünlere geldim. Her sabah tatlı maya ile

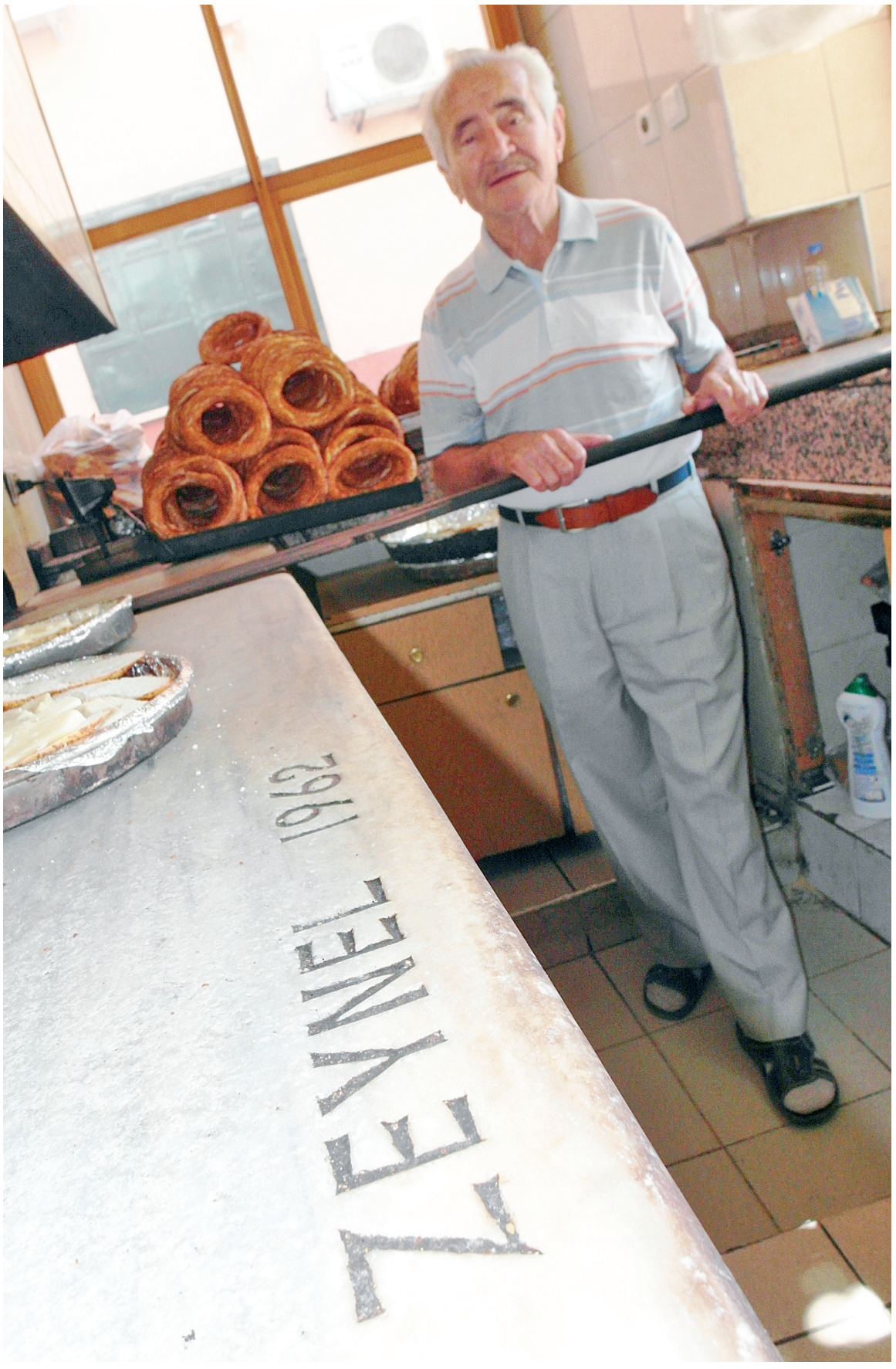

gevrekleri, nohut mayası ile kumru ve peksimetleri hazırlıyorum. 3 oğlum var ve onlar da benim izimden geliyor. Hatta banka müdür yardımcısı olan küçük oğlum Ömer Ergin, bu görevini bırakarak yanımda çalışmaya başladı. Sabah 03.30'da dükkanımızı açıyoruz ve gece 23.00'e kadar çalışıyoruz. Müşterilerimiz bizi bugünlere getirdi. Savaş dönemlerine tanık oldum, yıllarca bir odun parçasını yastık yaparak uyudum. Çok çalıştım, yılmadım. Allah bana verdi, ben de paylaştım" diyor.

Gevreğin, kumrunun gitmediği ülke yok

Gevreğin lezzetinin müşterileri ile birlikte dünyanın birçok ülkesine taşındığını kaydeden Zeynel Ergin, "İzmir'in eski kolejlerinden birinin arka sokağında bulunuyor işyerimiz. O dönemde lise çağlarında olan müşterilerim şimdi profesör olarak Mavi Fırın'a geliyor ve 'lezzetiniz hala aynı' diyor. Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Almanya başta olmak üzere onlarca ülkeye Mavi Fırın'dan gevrek, peksimet ve kumru gitti" diye konuşuyor. Başarının sırrını iki kelimeyle özetleyen Ergin, "Çalışkanlık ve dürüstlük kardeştir. İkisi de bir insanda olmazsa olmazdır. Meslek hayatım boyunca daima planlı ve programlı yaşadım. Hiç yorulmadım, dürüstlükten taviz vermedim ve bugünlere geldim" diyor.

Mahallenin amcası

Zeynel Ergin'in 'kadim dostu' olan Rauf Kalgay sohbete yeniden katılarak şu bilgileri veriyor: "Zeynel'in gönlü çok boldur, kimseyi geri çevirmez. Herkese yardım etmek için uğraşır ve kimseden karşılık beklemez. Mahallede herkesin sevdiği bir kişidir. Türkiye'nin önemli seslerinden olan Ferdi Özbeğen bizim mahallenin çocuğuydu. Mavi Fırın'da bir süre çıraklık yapmışlığı var. Yine İzmirli sanatçı Ali Kocatepe de bizim buraların sakinlerinden."

Nohut mayası nasıl yapılır?

Nohut mayasının en az bir gece önceden yapılması ve tutturulması gerekmektedir. Nohut mayasının tutturulabilmesi için; sürekli sıcak ortam, cam ya da çok iyi kalite plastik kavanoz, organik nohut (ya da eski köy nohutu), tahta karıştırma kaşıkları ve sabır gerekmektedir.

Mayanın yapımına nohutları ezerek başlamalıdır. Ezme ifadesinden püre haline getirme değil, 4-5 parçaya ayırma kast edilmektedir. Ezilen nohutlar tercihen önceden kaynar su ile çalkalanmış cam kavanoza konulur. Üzerine un ve tuz serpiştirilerek hafifçe sallanıp karışması ve havalanması sağlanır. Arkasından çevire çevire sıcak su konularak ağzı kapatılır ve gece boyunca beklemeye bırakılır. Ortalama 16 saat sonra Nohut mayası tutmuş durumda ve kullanıma hazır hale gelmiştir. Ortaya çıkan keskin koku ve bol köpük mayanın aslında gayet iyi durumda olduğunu göstermektedir. Bu aşamadan sonra ön mayanın hazırlanması aşamasına geçilir. Bunun için un karıştırılarak içlerine plastik süzgeç yardımıyla tutan nohut mayası süzdürülür. Kek hamuru kıvamına gelen hamur iyice yoğrulur. Uygun bir örtü ile sarılarak sıcak tutulmasına özen gösterilmelidir. Hamurun kabarıp, ardından çökmeye başlamasına kadar beklenir. Süre ortam sıcaklığına ve mayanın etkinliğine göre değişmektedir.

Ön maya hazır olunca asıl hamur aşamasına gelinmiş olur. Pürüzsüz ve yumuşak hamur, diğer mayadan farklı bir yapı ve yumuşaklığa sahiptir. Nohut mayalı hamur kabarmasını tamamladığında normal mayalıya nazaran farklı bir görünüm oluşturmaktadır.

Gazi'nin Naim Palas'ta misafirliği

Ahmet GÜREL
İTK Uşakizade Köşkü Md.

Cumhurbaşkanı, Körfez vapurundan tezahürat yapan Karşıyakalılara şöyle seslenmiştir:
İzmir'in Karşıyakalıları, sizleri derin sevgilerimle selamlarım. Ben karşı yaka beri yaka bilmem. Ben bütün İzmir'in tamamını tanırım. Ben İzmir'in tamamını severim. Güzel İzmir'in temiz kalpli insanlarının da beni sevdiklerinden eminim. Yalnız bir rastlantı beni Karşıyaka'ya daha fazla bağlamıştır. Karşıyakalılar! Anam sizin bağrınızda, sizin topraklarınızda yatıyor.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal ve Latife Hanım, 910 gün evlilikten sonra, 5 Ağustos 1925 tarihinde boşanmışlardır. Cumhurbaşkanı'nın bu tarihten sonraki İzmir konukluğu, Kordonboyu'ndaki Naim Palas'ta devam etmiştir. Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal, 11 Ekim 1925 ile 24 Haziran 1934 tarihleri arasında 8 kez geldiği İzmir'de toplam 38 gün misafir olarak kalmıştır. 1875-1880 yıllarında halı tüccarı Takfor tarafından yaptırılan bu ev, İzmir'in kurtuluşu sonrasında, sahibi tarafından terkedilmiş ve hazinenin mülkiyetine geçmiştir. Günümüzün Atatürk Müzesi olan bu bina, 19 Mayıs 2015 tarihinde iyi bir onarım ve tefrişle seyre açılmıştır.

11 Ekim 1925 Pazar günü, Cumhurbaşkanı yanında Vali Kazım Paşa ve diğer görevlilerle birlikte saat 12.15'te İzmir Basmane Garı'na gelmişlerdir. Cumhurbaşkanı, Hükümet Konağı önünde duralamış, kendisini karşılamaya gelenleri selamladıktan sonra, Kordonboyu'nda hazırlanan köşke gelmiştir. Bütün güzergâh baştanbaşa Cumhurbaşkanı'nı alkışlamak üzere gelen vatandaş tarafından doldurulmuştu. Cumhurbaşkanı, kale ve limandaki savaş gemilerinden 21 pare top atılarak karşılanmıştır. Bu tezahürat sonucunda çok keyif alan Cumhurbaşkanı, halka şöyle seslenmiştir:

"Arkadaşlar; hanım ve bey arkadaşlarım! Çok samimi coşku halinde, fakat tek bir vicdan, bir kalp karşısında bulunduğumu hissetmekle bahtiyarım.

Arkadaşlar! Bilirsiniz ki; duygu denilen şey aklın, mantığın, yargılamanın çok üstünde bir güce sahiptir. Bu kadar nezih, bu kadar kuvvetli ve bu kadar ince duyguya sahip olan milletimizin, ilerlemelerin son aşamasına üstün başarıyla ulaşacağınıza şüphe etmeyiniz.
Ben, sizin bugünkü halinizden çok, gelecekte yaratacağınız büyüklükleri görüyor ve bahtiyar oluyorum.
Arkadaşlar!
Sizin gibi milletin aciz bir ferdi olduğumdan dolayı ne kadar mutlu olduğumu düşünemezsiniz. Kendimi tebrik ediyorum: çünkü size mensubum!"

Saat 16.00'ya kadar Naim Palas'ta kalan Cumhurbaşkanı, vilayete giderek burada sivil ve askeri memur ve komutanları kabul etmiştir. Buradan, önce Halk Partisi'ne ve İzmir Belediyesi'ne ziyarete gitmiştir.
Aynı gece saat 01.00'den sonra, Alsancak Kordonboyu'ndaki 'Naim Palas'ın balkonunda oturan Cumhurbaşkanı, Körfez vapurundan tezahürat yapan Karşıyakalılara şöyle seslenmiştir:

"İzmir'in Karşıyakalıları, sizleri derin sevgilerimle selamlarım. Ben karşı yaka beri yaka bilmem. Ben bütün İzmir'in tamamını tanırım. Ben İzmir'in tamamını severim. Güzel İzmir'in temiz kalpli insanlarının da beni sevdiklerinden eminim. Yalnız bir rastlantı beni Karşıyaka'ya daha fazla bağlamıştır. Karşıyakalılar! Anam sizin bağrınızda, sizin topraklarınızda yatıyor.

Karşıyakalılar, İzmir'i gördüğüm gün öncelikle Karşıyaka'yı ve orada sizin topraklarınızda yatan anamın mezarını gördüm. Hatırlar mısınız ne dedim? Aynen değilse de anamın kabrine, anamım Karşıyaka'daki topraklarına dedim ki, 'Seni ben öldürmedim. Hatta Allah da öldürmedi. Seni öldüren geçmişteki keyfi yönetim, sultanlar, halifelerdir.'

Çok muhterem arkadaşlar! O zaman söz verdim ki, ifade ettim ki, anamı öldüren sultanlardan, halifelerden, keyfi yönetimden bu millet intikam alacaktır. Aldık mı arkadaşlar? Arkadaşlar! Aldığımız intikam derecesi yeterli değildir. Çok intikamcı olmamız gerekir. Çok intikamcı olunuz. Düşmanımız çoktur.
Sevgili Karşıyakalılar, Hatta birbirinize çok dikkatli bakınız. Dost ve düşmanı ayırma alışkanlığını kazanmalısınız. Bütün bu söz-

lerden sonra tekrar birinci noktaya dönmek istiyorum, çocukluğumda bir şarkı işitmiştim. Derler ki, Karşıyaka İzmir'in gülüdür. Ben görüyorum, karşımda güller kokuyor. Arkadaşlar bu gülün temiz ve çok göksel tadını gönlümde bırakınız. Rahatsız olmayınız, gidiniz.

Arkadaşlar hep insanız, eksik mahlûkuz. Noksanımızın en önemli tarafı dilimizdedir. Kafamız ruhi hassasiyetimiz dilimizden çok yüksektir. Onun için birbirimize bakıyor, bakışıyor ve anlıyorsunuz ki, duygularımızı dilimizle anlatamıyoruz. İşte bunun lügatteki karşılığı samimiyettir. Arkadaşlar, kardeşler! Samimiyetin dili yoktur. Görüyorum ki, samimi bir kitle karşısındayım. Ben de bu kitleye karşı çok samimiyim."

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in, yaptığı bu İzmir seyahatinden iki anıyı kitabıma alıyorum.

"İzmir seyahatlerinden birindeydi. Gazi, Naim Palas'ta ziyafette bulunuyordu. Başka bir otelin bahçesinde çalan bandonun getirilmesini emretti. Biraz sonra yaverine:

'Niçin bando halen gelmedi' diye sordu.
'Efendim halk bandonun etrafına toplanmış, neşe içinde, danslarını eğlencelerini bozmak istemedik.'
Biraz düşündü:
'Çok iyi ettiniz, dedi, hiçbir zaman halkın neşesini bozmamak lazımdır' demiştir."

Aynı gün gerçekleştiği bilinen bir başka anıyı da Falih Rıfkı Bey, şöyle anlatmıştır:

"1925'te bir yaz günüydü. İzmir'de Kordonboyu'nda, Atatürk'e tahsis edilen evin mermer sofasında büyücek bir sofra etrafında, İzmirli davetliler toplanmıştı. İçiliyor ve konuşuluyordu. Kordon üzerindeki kapılar ve pencereler açıktı. Halk üst üste yığılmış içeriyi seyrediyordu.

Başyaver Binbaşı Rusuhi kalktı pencereleri ve kapıyı kapattırdı. Gazi Mustafa Kemal, niçin kapatıldığını sorunca Rusuhi Bey:

'Halk bakıyor da onun için' dediler.

Gazi derhal kapı ve pencereleri açtırdı; masayı kapıya yaklaştırdı. Kadehini birkaç defa kaldırdı. Halka:

'Ben başkaları gibi gizli gizli değil, açıkça, sizin şerefinize içiyorum' dedi..

Dışarıda bir alkış tufanıdır koptu.

Vakit ilerledikçe halk dağılmaya başladı. Nihayet kimse kalmadı.

Gazi:
'Haydi, şimdi davet edelim bakalım kimse gelir mi? Halkın seyrinden, merakından değil, alakasızlığından, küskünlüğünden korkmalı. Şimdi onlara, 'Mustafa Kemal içiyor' deseler, 'Evet, biz onu gördük, başka neyi, ne günahı var? Bize onu söyleyin' derler ve beni müdafaa ederler' dedi."

Bu yazımda, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in Naim Palas'ta ilk kalışını ve anılarına yer verdim. Gelecek sayılarda diğer kalış ve anılarını anlatmaya devam edeceğim. Atatürk Müzesi'nin fotoğrafları restorasyon öncesine aittir, gelecek yazılarımda, 3 yıldır danışmanı olduğum bu müzeyi anlatmaya devam edeceğim.

Saygılarımla.

Şehir imgeleri:
Karşıyaka örneği...

Yaşar AKSOY

Ali Püsküllüoğlu'nun hazırladığı 1966 basımı "Öztürkçe Sözlük" (Bilgi Yayınevi), ***imge*** kelimesini **"beyinde kendiliğinden canlanan duyumsal biçim"** olarak açıklıyor. Sabahattin Kudret Aksal'ın soyutlama işlemlerinin imgelerle yapıldığını belirttiğini de hatırlıyoruz. İmge ile bağlantılı kelimelerin anlamları ise şöyle sıralanmakta:

İmgeci: İmgeyi öne alan.
İmgecilik: İmgeye dayanan, imgeyi öne alan sanat dalı.
İmgelem: İmge yaratabilen yetenek. Nesnenin zihindeki biçimlerini oluşturan yetenek.
İmgeleme: Bir şeyi zihinde canlandırma, onu imge haline getirme.
İmgesel: İmge ile ilgili, imge olarak.

Bu yazımda imgeyi, bir şeyin benim kafamda anlık bir hızla oluşturduğu, yalnızca bana ait duygular, kavramlar ve semboller toplamı olarak kullanmak istiyorum. Bu terim, şairlerin baş oyuncağıdır aslında. İmge, bir şiiri başlı başına bir sanat değeri haline getiren bir enstrüman olarak yüzyıllardır kullanılmaktadır. İmgeyi hiç kullanmayan şairler de vardır, Orhan Veli gibi. Ama İlhan Berk, Ece Ayhan gibi şairler birer imge sihirbazıdır.

Şehir İmgeleri deyince, bir şehri anında anımsatan, hayalimizde canlandıran kavramları gündeme getirmek istiyorum. Bir şehrin tadı tuzu, rengi, giyimi kuşamı, sesi soluğu, hepsi birleşip o şehrin imgesi haline gelirler. Buradan hareket ederek İzmir'in bazı semtlerine uzanmak, semt imgelerine giden yolda ipuçları vermek istiyorum.

Karşıyaka İmgeleri deyince, yazımda üç fotoğraf sundum. Bunlar **vapur, fayton ve otobüs**tür. Her üç resmi de internetten indirdim. Kimlere ait olduğunu bilmiyorum. Anonim bir kullanımları vardır diye düşündüm, ama eğer bir sahipleri varsa, fotoğrafları çekenin ismi belli ise şimdiden beni affetsinler.

Karşıyaka iskelesinden kalkan vapur

Bakın şimdi bu üç fotoğrafa teker teker baktığımda, ilk anda zihnimde neyin canlandığını, daha doğrusu fotoğrafların bana dönük imgesinin neler olduğunu size anlatacağım.

VAPUR: Bu renkli fotoğrafı görür görmez Karşıyakalı büyük denemeci ve şair Salah Birsel'i hatırladım. Yıllar önceydi… Vapur, pupa yelken Karşıyaka iskelesinden kalkmış ve burnunu Konak'a doğru çevirmiş. Püfür püfür esen imbatı yara yara yoluna koyulmuş. İşte öyle bir gündü.. Ve dört günlük bayramın son gününü yaşıyordum. Cep telefonumla İstanbul'da yaşayan hayli yaşlı Salah Birsel'i aradım:
Hocam ben Yaşar.. Bayramınızı kutlarım
Hay senden razı olsun. Dört gün boyunca kimse beni arayıp bayramı kutlamamıştı.
Sağolun hocam. Nasılsınız?
Eyiyim. Şimdi neredesin?
Vapurdayım hocam. Vapur şimdi

Faytonla çarşıya giriş

Karşıyaka'dan kalktı, Konak'a doğru yollandık.
Ahh ne güzel. Haydi iki tarafı da benim için öpüver. Önce Karşıyaka'mızı, sonra İzmir'imizi. Telefonu ağzına yaklaştır. Öpücük seslerini duyayım.
Hemen öpüyorum efendim… Muck muck (Karşıyaka'ya doğru)... Muck muck (İzmir'e doğru)…
Hay sen, çok yaşa Yaşar!..

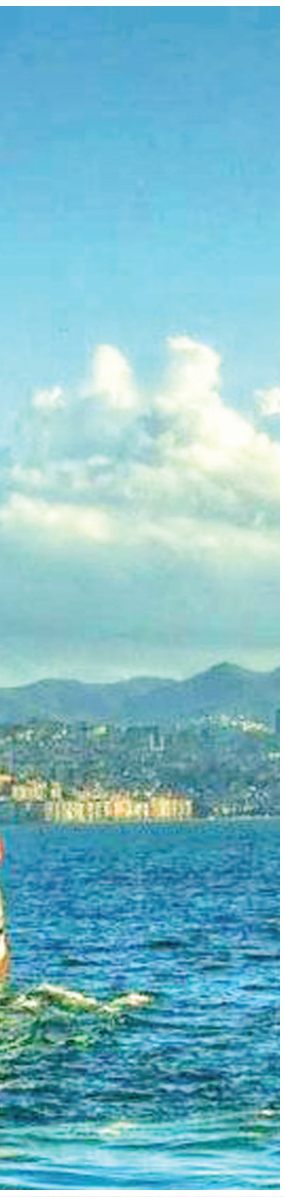

Ellerinizden öperim Salah beyim.
Ben de senin ayaklarından öperim!!!...

Telefonu kapattım. Donup kalmıştım. Koskoca Salah Birsel, bana ayaklarından öperim diyordu. Müthiş bir duygu seline kapıldım. Ne zaman Karşıyaka İskelesi'nden kalkan bir vapur görsem, bu imge gelir damarlarımı kavrar, kaynatır beni. (Meğer bu son konuşmamız imiş, birkaç ay sonra şairimiz ölüverdi, ama kalbimde yaşar durur)

FAYTON: 1930'ların eski bir fotoğrafını izliyoruz. Karşıyaka çarşısına giren faytondan bu fotoğraf çekilmiş. Kimbilir kim çekmiş?. Cadde ortasında duran adam kimmiş?.. Bilinmez ki. Ama ben bir anda faytona binmiş annemi hatırlar gibi oldum. Fayton benim için anne imgesidir. Çünkü annem Karşıyaka Lisesi Tarih öğretmeni Zehra Aksoy, evinden hayli uzak olan okuluna gidip gelirken hep fayton kiralardı.

Edebiyatımızın bir anıt ismi: Salah Birsel… Vapur imgesi ile bütünleşmiş Salah Birsel'i her hatırladığımda son konuşmamız aklıma gelir.

Sahilden geçen eski otobüs

Paraya acımazdı. Üstelik şairane tutkuları vardı, faytonda bir romantizm bulurdu. Naif yapılı bir hanımdı, uzun yürümelere pek dayanamazdı. Annem okula, çarşıya, pazara, misafirliklere hep faytonla giderdi. Karşıyaka'nın yaşlı faytoncuları ile sıkı dosttu. Bazılarını sürekli tutardı. İsimleri neydi bu yaşlı faytoncuların?.. Aklımdan silinmiş gitmiş.. Fayton kelimesini duyduğumda önce eski Karşıyaka'yı sonra rahmetli annemi hatırlarım, iyi mi?... Anneme ve eski faytoncularımıza rahmet diliyorum.

OTOBÜS: Konak-Karşıyaka arasında çalışan eski model bir Ford otobüsün fotoğrafı ise neler çağrıştırmadı ki?.. Karşıyakalı yeni yetme delikanlılar olarak öğleden sonra beş civarı Hergele Meydanı'nda toplanırdık. Hergele Meydanı, şimdiki çarşının girişinde sol köşedir.

Beşi az geçe İzmir'den gelen kız okullarının otobüsleri Hergele Meydanı'nın önünden özellikle yavaşça geçerdi. Cadde tarafına doğru otobüsler hayli eğilmiş olarak süzülürlerdi, çünkü kız yığınları pencere önlerinde toplanırdı. Oğlanlar da bakıştıkları kızlardan bir işaret alabilmek için otobüslere hamle yaparlar, hindi gibi kabarıp poz keserlerdi. Ben de onlardan biriydim. Amerikan Kız Koleji, Özel Türk Koleji, Çamlaraltı Koleji gibi otobüslerdeki yavuklu adaylarımızla tam Hergele Meydanı köşesinde vuslat yaşardık. Sonra otobüsler Bostanlı'ya doğru gözden kayboluncaya kadar arkalarından avanak, avanak bakar kalırdık. İyi mi?..

Alın size işte üç tane Karşıyaka imgesi..
Sizin şehir imgeleriniz nelerdir bakalım?
Bir düşünün hele..

Gelecek yazımızda Konak imgelerini yazalım mı?

İşte! Metronun heykelleri

Şamanlar her şeyin ruhunun olduğuna inanırlar. Ben de öyle. En çok da heykellerin ruhu olduğuna inanırım. Sanat en güzel iletişim biçimi. Heykel Sanatı da beni en çok etkileyen ve ruhu olduğuna inandığım, sanatçıya göre kendini ifade edebilmenin, benim için ise kendimi bulabilme arayışımın yol göstericisidirler.

Amancio Gonzales / Müzisyen – İzmirspor

KNK

Sanat en güzel iletişim biçimi…

Ayşe TEOMAN

Dünya zıtlıkların dengesi üzerine kuruludur derler; iyiyle kötünün, güzelle çirkinin…Buna hızlıyla yavaşı da ekleyelim; metro hızı, heykeller ise zamanın durduğunun göstergesi…

Zor olan bu zıtlıklar arasındaki dinamik dengeyi kurabilmek. Günlük hayatın koşuşturması içerisinde birçok şeyi fark etmiyoruz. Bakıyoruz ama göremiyoruz. Her yere yetişmemiz gerekiyor. Hep acelemiz var. Toplu halde işe gidiyoruz, toplu halde işten eve dönüyoruz, toplu halde deliriyoruz.

Yorgunuz, meşgulüz… Çok önemli işlerimiz var hep… Aslında yaşadığımızı zannederken, yaşayamadığımızı fark etmemek için daha da hızlanıyoruz…Kapitalist sistemin bize dayattığı gibi hızlı yaşıyoruz… Ne yapmalı, nasıl yapmalı bilemiyoruz ama biraz durmalı. Sadece durmalı… Nefes alabileceğimiz alanlar yaratmak lazım. İşte bir gün bu düşüncelerle dolu bir zihinle işten eve dönerken fark ettim Göztepe istasyonundaki heykeli. Birinci gün sadece bakıp geçtim. İkinci gün sadece bakmadım, gördüm. Üçüncü gün anlamaya çalıştım. Heykeldeki anlam değildi aslında aradığım. Aradığım bendim, benliğimdi… Sonra merak ettim. "Acaba başka istasyonlarda da var mı" diye. İşin peşine düştüm. Aşağıda okuyacağınız işte bu heykellerin hikayesi…

Uluslararası İzmir Heykel Çalıştayı…

İzmir'in önemli kültür ve sanat başkentlerinden biri olarak öne çıkması düşüncesini benimsemiş olan Büyükşehir Belediyesi bu fikirden yola çıkarak Uluslararası İzmir Heykel Çalıştayı düzenledi. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 13 Ekim- 2 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirdiği çalıştayın teması "Akdeniz " idi. 50 ülkeden 150 başvuru arasından 10 heykeltıraş seçildi. Seçici kurul tarafından belirlenen 7 yabancı ve 3 Türk heykel sanatçısı, çalıştayın ana malzemesi olan "kestane ağacı" na can verecekti.

Çalıştay İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu'nun ilk vuruşu ile başladı. Kültürpark Tarih ve Sanat Müzesi önündeki havuzun çevresinde kurulan açık hava işliklerinde yapılan heykeller daha sonra kentin çeşitli noktalarına yerleştirildi. Birkaçı metro istasyonlarında zamanı durdurmak ister gibi bekliyor, bir anlamda zamanın bekçiliğini yapıyorlar. İzmir'e kalıcı ve nitelikli çağdaş yapıtlar kazandırabilmek amacıyla yola çıkan Büyükşehir Belediyesi bu çalışmalar sayesinde hem sanat eserlerinin sürekli sergilenmesini sağlıyor hem de bir Açık Hava Müzesi'ne dönüştürüyor. Böylelikle kent kültürüne ve estetiğine de katkıda bulunuyor. Biz sanatseverlere de onlara sahip çıkmak kalıyor…

Bettino Francini / Beni izle – Üçyol

İşte metronun heykelleri !

Mert Taşkın Demir/

1979'da Malatya'da doğdu. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. Birçok ulusal ve uluslararası sergi, sempozyum ve çalıştaylara katılıyor. İzmir'in bir Akdeniz keyfini yaşattığına inandığım bir proje.

Hakan Şengönül
AKDENİZ (Halkapınar)

1980 yılında Sivas'ta doğdu. Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü'nden 2008 yılında birincilikle mezun oldu. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi Heykel Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı.Ulusal ve uluslararası sempozyumlara ve karma sergilere katılıyor. "Amacım vatandaşların üzerinde oturabileceği, kentle iç içe geçmiş bir tasarım yaratmak.

Volodymyr Kochmar
At arabacısı – Üçyol

Volodymyr Kochmar/
AT ARABACISI
(Üçyol)

1970 yılında Ukrayna, Volyn'de doğdu. Kharkov Art Koleji ve Kharkov Art&Desing Enstitüsü'nü bitirdi. Ukrayna Ulusal Sanatçılar Birliği üyesi olan sanatçı, Kharkov Devlet Üniversitesi mimarlık ve inşaat bölümünde öğretim görevlisi. Aralarında ülkemizin de bulunduğu dünyadaki birçok sempozyum ve sergiye katıldı. "Yaşam ve insanın oluşumunda şiirsel ve felsefik bir anlamı olan çalışmam, Akdeniz'in tarihi ve ruhunu yansıtıyor.

Bettino Francini
BENİ İZLE (Üçyol)
İtalya Arezzo'lu ressam, heykeltıraş ve set tasarımcısı, Uluslararası Anıtsal Heykeller Etkinlikleri Derneği'nin de başkanı. "Küçükken izlediğim bir oyundan esinlendim. Kağıtları üst üste koyup yukarıdan aşağıya bırakıyorsun. Üst üste denk gelirse şanslı, gelmezse şanssız oluyorsun. Bu benim hayata bakışım. Kimi zaman şanslı, kimi zaman şanssız, kimi zaman üste çıkıyor, kimi zaman altta kalıyorsunuz.

Amancio Gonzales Andres
MÜZİSYEN
(İzmirspor)
1965 yılında İspanya Leon'da doğdu. Dünyanın birçok ülkesindeki sempozyumlarda yer aldı. "Akdeniz ülkeleri aynı müziği, kültürü, yaşam biçimini paylaşıyor. Ben de İzmir'de müziğin birleştirici özelliğinden yola çıkarak "Müzisyen" isimli bir tasarım yaptım ve bunun çok şiirsel olduğunu düşünüyorum.

Aldo Shiroma Uza
DÜŞ GEMİSİ (Hatay)
1975 yılında Peru Lima'da doğdu. Peru Pontifical Üniversitesi'ni bitirdi, yüksek lisans eğitimini Valensiya Polytechnic Üniversitesi'nde tamamladı.
Kendi ülkesi dışında Kuzey ve Güney Amerika'da ödüller aldı. Dünyanın birçok ülkesinde uluslararası sempozyumlara katıldı. "Bir parçamı bıraktığım bu kentte Lima ve İzmir'i fikirlerimiz gibi sınırların olmadığı deniz ve okyanus gibi birleştirmeyi düşündüm.
Histoshi Tanaka
AKDENİZ (Göztepe)
1949 yılında Miyazaki'de doğdu. Miyazaki Üniversitesi'ni bitirdi, uzmanlık sınıfını ise Saga Üniversitesi'nde tamamladı. Aralarında ülkemizin de bulunduğu dünyadaki birçok sempozyum ve sergiye katıldı. Kendimi yeniden keşfetmeye yarayan muhteşem bir fırsattı.

Histoshi Tanaka / Akdeniz – Göztepe

Aldo Shiroma Uza / Düş gemisi – Hatay

Hakan Şengönül / Akdeniz – Halkapınar

Mert Taşkın Demir / Keyif – Bornova

Başarılı geçen bir Fuar sezonundan sonra sanatçılar, Kübana'da düzenlenen gecede. Öztürk Serengil, Emel Sayın, Ayhan Işık, Sezer Güvenirgil, Piraye Uzun ve Erköse Kardeşler göze çarpıyor.

Fuar'da çalışmak için İzmir'e gelen sanatçılar, neşe içinde havaalanında.Ayhan Işık ve İzzet Günay, ayrı gazinolarda sahneye çıkacaklar ama kol kolalar.

Fuar'ın altın yılları

Tayfur GÖÇMENOĞLU

Eski düzeniyle Enternasyonal İzmir Fuarı, 1970'li yılların başlarında gerçekten özel bir dönem yaşadı. Türk Sineması'nın yol ayrımında; erotik filmlerde oynamak istemeyen yıldızlar, sanat yaşamlarını sahneye çıkarak sürdürmeye karar verdiler. Organizatör Hasan Ekici, imdatlarına yetişti ve onları birer birer İzmir Fuarı'nda sahneye çıkardı. Bundan en çok nemalananlar da hiç şüphesiz o yıldızların Egeli hayranları oldu.

Televizyonun yaygınlaşması, Türk Sineması'nı olumsuz etkilerken; özellikle 1970 yılında başlayarak Yeşilçam'da ciddi bir değişim yaşandı. Geleneksel aile filmleri yerine erotik film çevirmek adeta moda oldu. Yapımcılar, bu yöntemi deneyerek sinema salonlarını doldurmayı düşlediler.

Erotik sinemacılık, Yeşilçam'da tutarlı oyuncuların da keyfini kaçırmıştı. Çoğu bu

Ünlü gazinocu Osman Kavran, başarılı geçen fuar sezonundan sonra düzenlenen eğlencede ses ve çizgiler ustası Celal Şahin›le horon tepiyor.

İşte o altın yılda Türkiye'nin en ünlü bütün komedyenleri bir arada. Hepsi de ayrı bahçede, gazinoda sahne aldılar. Soldan sağa Sadri Alışık, Orhan Boran, Celal Şahin, Öztürk Serengil, Müjdat Gezen ve Feridun Karakaya.

O altın yıllardan birinde verilen yemekte Özay Gönlüm ve Fikret Hakan'ın arasında.. Sağ tarafta Serpil Örümcer ve büyük aşkı Berkant var.

akıma ayak uydurmakta zorlandı. Bir kısmı da ne yazık ki, sektörün yeni yapısına teslim oldu. Ali Poyrazoğlu, Aydemir Akbaş, Tamer Yiğit, Feri Cansel, Salih Güney, tabii ikinci rollerin pek çok adamı, bu erotik filmlerde oynayarak ayakta kalmaya çalıştılar.

Direnenlerin imdadına da elbette İzmir Fuarı yetişti

Ancak burada Hasan Ekici'nin hakkını teslim etmek gerek. Organizatör Ekici'yi, 1965 yılında tanımıştım. Bir sanatçı arkadaşımın evinde otururken, kapısını çalmış, ağzında sigarası, buruşuk bir elbise içinde otel parası olmadığını söyleyerek 7.5 lira istemişti. Bu adam, yaşam çizgisini hiç değiştirmeden; yıllar içinde nice sinema oyuncusunu hem ekonomik sıkıntı içine düşmekten kurtardı, hem de pek çoğuna büyük servetler kazandırdı.

Hasan Ekici, ilk kez Fatma Girik'i sahneye çıkarmıştı. Girik, Akasyalar Bahçesi'nde çalıştı ve vasat iş yaptı. Ancak bu yeterli olmadı. Çünkü İzmir Fuarı, adeta Zeki Müren'in kişisel gücüyle eğlence sektörünü ayakta tutar bir görüntü sergiliyordu. Müren'in sahneye çıktığı Manolya Bahçesi de taş çatlasa 3 bin kişi alıyordu.

Rekabet yaratmak için Hasan Ekici, Borsa Ajanı Talat Öcer ile Ekici Över Bahçesi'ni açtı. Burası da yaklaşık 3 bin-3 bin 500 kişi alıyordu. O da yetmedi. Bornovalı Nuri lakaplı Nuri Yalçuk, en az 5 bin kişi alan, biraz gayret edildiğinde 6 bin kişilik kapasiteye ulaşan Lunapark Gazinosu'nu açtı. Buranın ağır topu; aslında genelde Zeki Müren'in de rakibi sayılabilecek isimlerdi. Yani Emel Sayın ve Muazzez Abacı. İlk etapta Emel Sayın, birkaç yıl sahne aldı bu bahçede. Sonra Muazzez Abacı ile anlaştı Nuri Yalçuk. Ancak tam gala gecesi hazırlığı yapılırken, hapisten çıkan sevgilisi Hasan Heybetli, buna izin vermedi, Abacı da sahneye çıkamadı.

Bornovalı Nuri, alelacele Hülya Koçyiğit'le anlaştı. Böylece Yeşilçam'ın ünlüleri, birer ikişer sahnede görünmeye başladılar. Ekici, bu konudaki ön anlaşmalar yapıyor, sonrası gazinoculara kalıyordu. 1970'ten başlayarak Ayhan Işık, İzzet Günay, Belgin Doruk, Hülya Koçyiğit, Ekrem Bora, Göksel Arsoy, Zeynep Değirmencioğlu, Sevda Ferdağ, Selda Alkor, Nilüfer Koçyiğit, Esen Püsküllü, Tiyatro Sanatçısı Tolga Aşkıner, Nebahat Çehre, Sezer Güvenirgil, Öztürk Serengil, Hulusi Kentmen, Feridun Karakaya, Sadri Alışık, Münir Özkul, erotik filmlerde oynuyor olsa da Salih Güney, birer ikişer sahneye çıktılar.

Piraye Uzun, Sezer Güvenirgil, İzzet Günay ve Erköse Kardeşler, bir program sonrası

Fuarın altın yıllarından birinde Lunapark kadrosu. Ahmet Özhan ,Erol Evgin, Müjde Ar, İzzet Altınmeşe, Sezen Aksu, Zeki Metin ikilisi, Edip Akbayram ve diğerleri. Böylesine zengin bir kadroyu bugün bir araya getirmek mümkün mü acaba?

Fuar'ın en bereketli yılları yaşanıyordu. Buna paralel olarak bazı yeni gazinolar da açılıyordu. Örneğin Fethi Bey'in kendi elleriyle kurduğu Kervansaray, bunlardan biriydi. Kübana'da, Golf Kulübü'nde konserler veriliyordu. Açık Hava Tiyatrosunda tiyatro gösterileri sürerken, Nejat Uygur Çamlık Senar'ı mevsimliğine kapıyor, Ayla Bahçesi bile konser amaçlı hizmet veriyordu.

Lunapark yaklaşık 5 bin, Manolya 3 bin, Ekici Över 3 bin 500, Akasyalar 800, Kübana 800, Çamlık Senar ve Ayla Bahçesi 1000'er, Mogambo ve Golf 600'er, Açıkhava Tiyatrosu 2 bin, Kervansaray 600, Göl Gazinosu 1500 kişi alıyor derken, Fuar'a her akşam yaklaşık 20 bin kişi sadece bu mekanlarda eğlenmek amacıyla giriyordu.

Halk, hem sinemada izlediği ve bire bir görmek için can attığı ünlü sanatçıları bu vesile ile görme fırsatını buldu, hem de müzik anlamında bir değişiklik yaşadı.

Bu sanatçıların çoğu, sahneye çıkmadan önce kendilerince bir müzik ve sahne eğitimi görme gereğini de duymuşlardı. Mesleklerine duydukları saygı, zaten bunu gerektiriyordu. Onların, bazı çevrelerce «Niye sahneye çıktın?» diye eleştirilmelerine rağmen, asıl amaçlarının, erotik sinema tuzağına düşmemek olduğu gerçeği de ortadaydı.

Gazinocular, bu vesileyle iyi kazandılar. Tabii Zeki Müren sultasını da bir hayli sarsmış oldular.

İzmirli gazinocular Halit Alpman, Necdet Yazar, Nuri Yalçuk, Atalay Noyaner, Mehmet Ulutanır, Fethi Işık(Kervansaray), Talat Över, Beşir Üge, kendi çabalarıyla mekanlarını doldurmaya çalışırken; aslen Karadenizli olan İstanbullu gazinocu Osman Kavran da onlara tek başına rakip oldu ve pek çok Yeşilçam ünlüsünü Fuar'a taşımayı

O altın yıllarda Ajda Pekkan hep vardı

Emel Sayın, gazinoculaın en büyük kozlarından biriydi.

başardı. Sonuçta hem onlar, hem sanatçılar, hem de kendilerini izleme fırsatı bulan Egeliler kazandı. Ne yazık ki, Fuar'ın bu altın yılları fazla uzun sürmedi. 5-6 yıl sonra akım, adeta kanıksandı.

Zaten artık yeni isimler de sahneye çıkıyordu. Örneğin İbrahim Tatlıses ve Bülent Ersoy gibi.

Bahçeleri bu defa dolduran isimler onlar oldu.

Fuar döneminde sayıları zaten az olan İzmir otelleri yetersiz kaldığı için Denizcilik Yolları'na ait Akdeniz Vapuru, rıhtıma çekilerek otel olarak kullanılırdı.

M/V AKDENİZ - M/V KARADENİZ 18 knots .. 8809 gross tons ..

İzmir'in ekonomisine katkısı çok büyüktü

Enternasyonal kimliğiyle 30 gün açık kalan, 20 günü uluslararası nitelikli olan geçmişteki İzmir Fuarı'nın kente ekonomik açıdan katkısı çok büyüktü. Daha Fuar açılmadan İzmir'de bir canlılık başlar, örneğin Fuar'daki pavyonların ve eğlence tesislerinin hazırlanması bile yaklaşık bir ay sürerdi. Bu çalışmalarda binlerce insan ekmek yer, aile geçindirirdi. Fuar açılınca, öncelikle belediye giriş ve eğlence biletlerinden önemli ölçüde rüsum elde ederdi. Kültürpark içindeki esnaf, bir yılda kazanacağını bir ayda kazanırdı. Kentte bütün oteller dolar, Denizcilik Yolları'na ait Akdeniz Gemisi, Gümrük'le Pasaport arasındaki rıhtıma çekilerek otel olarak kullanılırdı. Kent içinde lokantalar, taksiler, alışveriş sektörünün merkezi sayılan Kemeraltı, bu bir aylık Fuar süresinden nasibini kat be kat alırdı. Fuar, açık kaldığı bir aylık sürede binlerce kişiye de ayrıca istihdam sağlardı. Ülke pavyonlarında tanıtım elemanı olarak çalışanlara bile bu süre içinde verilen para, onlara aylarca yeterdi. 1949 yılında Kahramanlar semtindeki evlerinde dünyaya gelen dördüzler, İzmir›in uğuru sayıldılar. Susuzlu Ailesi'ne destek amacıyla dönemin belediyesi, dördüzler Hürriyet, Adalet, Musavat ve Uhuvvet'in tüm bakımını ve ileriye dönük eğitimini üstlendi.

Buna kaynak sağlamak amacıyla 20 Eylül'de kapannası gereken Fuar, bir gün uzatılarak 21 Eylül'de kapandı. Ulusal nitelikteki bu bir gün içinde giriş ve eğlence biletlerinden sağlanan rüsumların tamamı, dördüzler için harcandı. Dördüzler, bu sayede çok iyi bakıldılar. Ancak 1960 devrimi sonrası gelen yönetimler, bu uygulamadan vazgeçtiler, henüz 11 yaşına basmış olan dört çocuk da kendi başlarına bırakıldılar. Ancak ailesi, sonraki yıllarda onları en iyi şekilde yetiştirmeyi başardı.

İzmir Fuarı, 1949 ile 1960 yılları arasında İzmirli dördüzlere maddi destek sağlamak amacıyla bir gün uzatılıyordu.

Anılardan çıkıp gelse Minyatür tren...

Elif AYDOĞDU
elif.aydogduoral@gmail.com

İzmir Fuar Treni peşinde;
Ankara, İzmir, İstanbul, Eskişehir, Adapazarı'na giderken
6567 km yol kat etmişim.
Elif Aydoğdu

Kaç yaşlarındaydım tam hatırlamıyorum. İzmir fuarındayız. Fuarı çepeçevre dolaşan minyatür trene binmek için uzun süre bilet kuyruğunda beklemişiz. Şimdi de trenin istasyona yanaşmasını bekliyoruz. Babam kollarımın altından tutup havaya kaldırmış beni, sallanan atın olduğu vagona binmek istiyorum, hatta oturmalı vagona değil de oyuncaklı vagona binmek için çırpınıyorum. O sallanan atın üzerinde bütün fuarı tek başıma dolaşmak sanki büyümek gibi... Etrafta yüzlerce insan, onların arasından çuf çuf çuf diye uçup gidiyoruz. Bize el sallıyorlar. Ben atımın dizginlerini tutmuş onu hızlandırmaya çalışıyorum. Trenden neşeli sesler geliyor; çığlıklar atıyoruz, gülüyoruz. Annem ablamı öndeki vagona bindirmiş, birbirimize el sallıyoruz.

İzmirli binlerce çocuğun düşlerine girmiş, demiryolları ile tanışmasını sağlamış bu küçük tren 1980'lere kadar daha birçok çocuğun rüyalarına girdi. Bu minyatür tren fuar alanında şu an koşu yolu olan ve bir dönem âşıklar yolu diye de bilinen dutlu yol var ya işte orada, 1800 metrelik bir hat üzerinde tüm fuarı çepeçevre dolaşırdı. İzmir kent belleğinin önemli bir parçası, bir kültürel miras olan bu tren ve lokomotifin hikâyesini merak edip peşine düşmemin üzerinden neredeyse dört yıl geçti. Nice tarihi olaya tanıklık etmiş büyük ve güçlü lokomotiflerden, istasyonlardan sonra bu 1800 metrelik hat ve onun küçük lokomotif ve vagonları kimsenin dikkatini çekmemiş olacak ki hakkında birşeyler bulmak çok zor oldu.

İzmir Fuar Treni 1964 yılında o yılki fuarın en büyük yeniliği olarak karşılanmış, çocuklar kadar büyüklerin de rağbet ettiği bir araç... Lokomotifimizin adı KL 46003. 1964 yılındaki gazetelerde "Fuarın tek yeniliği Minyatür Tren" başlıklarına çokça rastlıyorsunuz. Dönemin Belediye Başkanı Osman Kibar neredeyse birebir ilgileniyor bu trenin Kültürpark'ta işletmeye alınmasıyla…

Fotoğraflar: İZFAŞ ve İzmir Fuar Treni Kitabı Araştırma Arşivi

Minyatür tren şimdiki tartan pistin bulunduğu bölümden geçiyordu

Kaatil zanlısı abla Meryem Şimşek

Fuar, bu gece kapanıyor

Minyatür tren; Cumartesi ve Pazar günleri ile Bayramlarda da işletilecek

33'üncü İzmir Enternasyonal Fuarı, bu gece saat 2'de kapanacaktır. Belediye Başkanı Osman Kibar, 1965 Fuarının daha cazip geçmesini temin amaciyle bir anket tertipleneceğini belirterek, neticeye göre hazırlıklara hemen başlanacağını söylemiştir.

Fuarın kapanmasından sonra, altı pavyonun eğlence yeri olarak kullanılacağını sözlerine ilâve eden Kibar:

«— Fuar kapandıktan sonra da Kültürpark, canlılığından fazla bir şey kaybetmiyecektir. En az 6 pavyon için caz ve saz müracaatı vardır. Cumartesi, Pazar ve Bayram günleri ise, minyatür tren işletilecektir» demiştir.

Bu yıl yapılan kısıntılar dolayısıyla birçok devlet kontenjan kifayetsizliği yüzünden sadece resim ve panolar teşhir edebilmiştir.

BUGÜN 12 SAHİFE

'IZMIR'DE IDARECU

Yeniasır 20 Eylül 1964

Sahi 1964- 1980'li yılların ortalarına kadar işletilen İzmir fuar treninin lokomotif ve rayları nereden geldi? O binmeye doyamadığımız açık ve oyuncaklı vagonları kimler, nerede yaptı? Makinistleri kimdi? Bakım ve onarımını kimler yaptı bu trenin? Edebiyata, fuar döneminde İzmir'de çekilen Yeşilçam filmlerine nasıl girdi bu minik tren? Kimler bindi bu trene? 1960 ve 1970'li yıllar fuar gazinolarının meşhur olduğu zamanlar, dönemin ünlüleri de binmiş miydi bu trene? İzmir Fuarının etrafını dolaşan bu minyatür trene sonra ne oldu? Bugün lokomotif ve vagonları nerede?

Bu minik lokomotifin ve bu hattın hikâyesini önemsiyordum. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk demiryolu hattı 1860 yılında bir İngiliz şirketi tarafından kurulan İzmir-Aydın hattı idi. Yani ülkenin demiryolu macerası İzmir'den başlamıştı. Sanki bu minik hat olmadan bu tarih eksik kalacaktı. İzmir Demiryolları hakkında yazılan kitapların eleştirilerinde de bu küçük hattın unutulduğu hatırlatılıyordu. O kadar unutulmuştu ki hakkında anılar, birkaç kare fotoğraf dışında bilgi, belge, lokomotifin, vagonların, hattın teknik detayları, çizimleri hemen hiçbir şeye ulaşmak mümkün olmuyordu. Gazete ve dergilerdeki onlarca haber ve fotoğraf olmasa neredeyse varlığını kanıtlamak bile zorlaşacak…

Minyatür trenin raylarını biz döşedik

İyi ki demiryolcular var, iyi ki onlar trenlere bu kadar sevdalı. O yıllarda İzmir Demiryolları'nda görev yapan Sırrı Sözal'dan fuar treninin raylarının nasıl döşendiğini öğrenebildik böylece…

"İzmir Fuarı hepimiz için unutulmaz anılarla dolu. Kırk elli yıl geride kaldı bazı detayları tam hatırlayamam ama minyatür tren yolunun döşenmesinde benim de katkım oldu. Minyatür tren yolunu ekibimle ben döşedim. Demiryollarının Alsancak Merkezi Yol Kısım Şefi idim o zamanlar. Ekibim ve işçilerimle projelendirip uyguladık. Fuarın açılış tarihi olan 20 Ağustos'a yetiştirdik. Hatta lokomotif o günlerde kilolu bir makinist tarafından kullanılıyordu, adamcağızın vücudu lokomotif içine sığmıyor yarısı lokomotiften yukarıya çıkıyordu. 1964 yılıydı sanırım minyatür tren hem Fuar hem de İzmirliler için büyük bir yenilikti. Halktan çok ilgi gördü. Ben de askerlik görevine başladığım 1971 yılına kadar yolun kontrolünden ve bakımından sorumlu oldum. Her sene Fuar'dan önce yolu kontrol ettik ve yıllık bakımını yaptık."

1965-1967 arası lokomotifi kullanan makinist Münir Nevin;

Araştırma devam ederken en çok yardım gördüğüm insanlardan biri de o günlerde

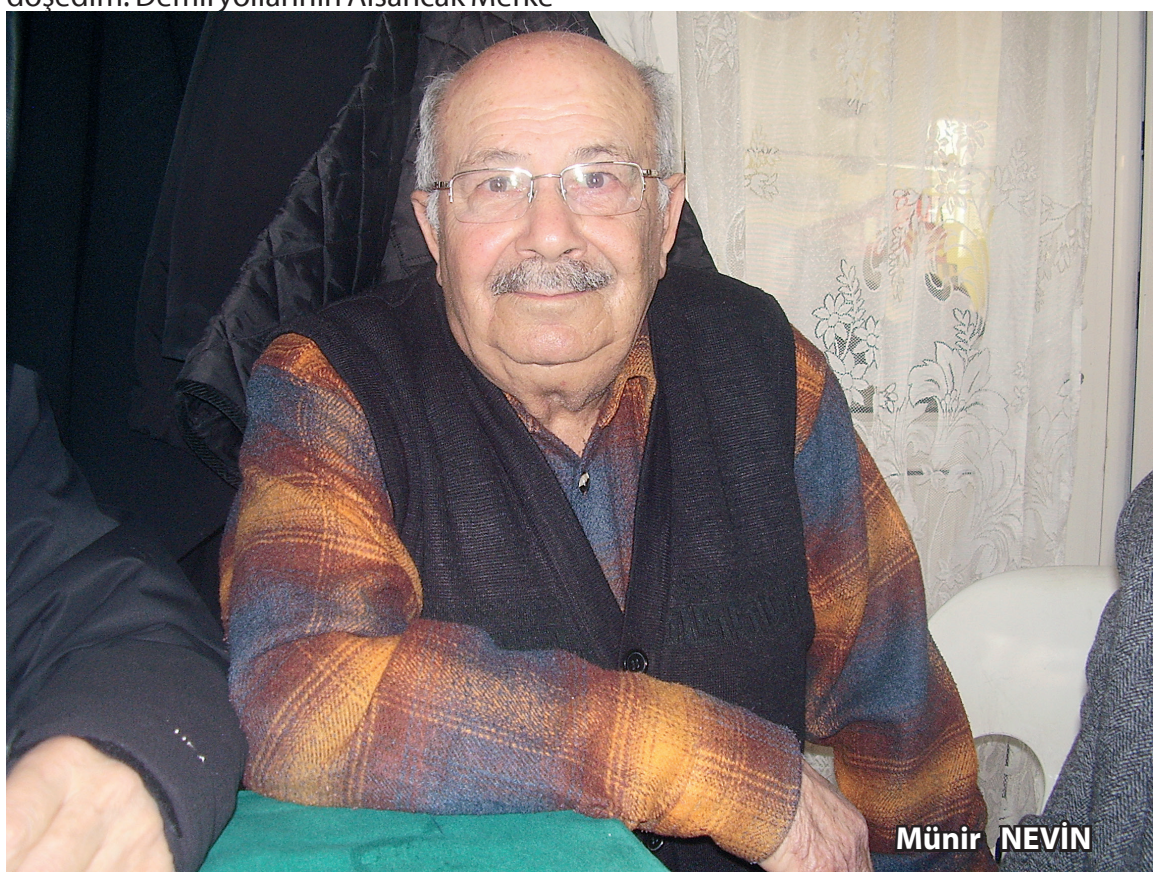

Münir NEVİN

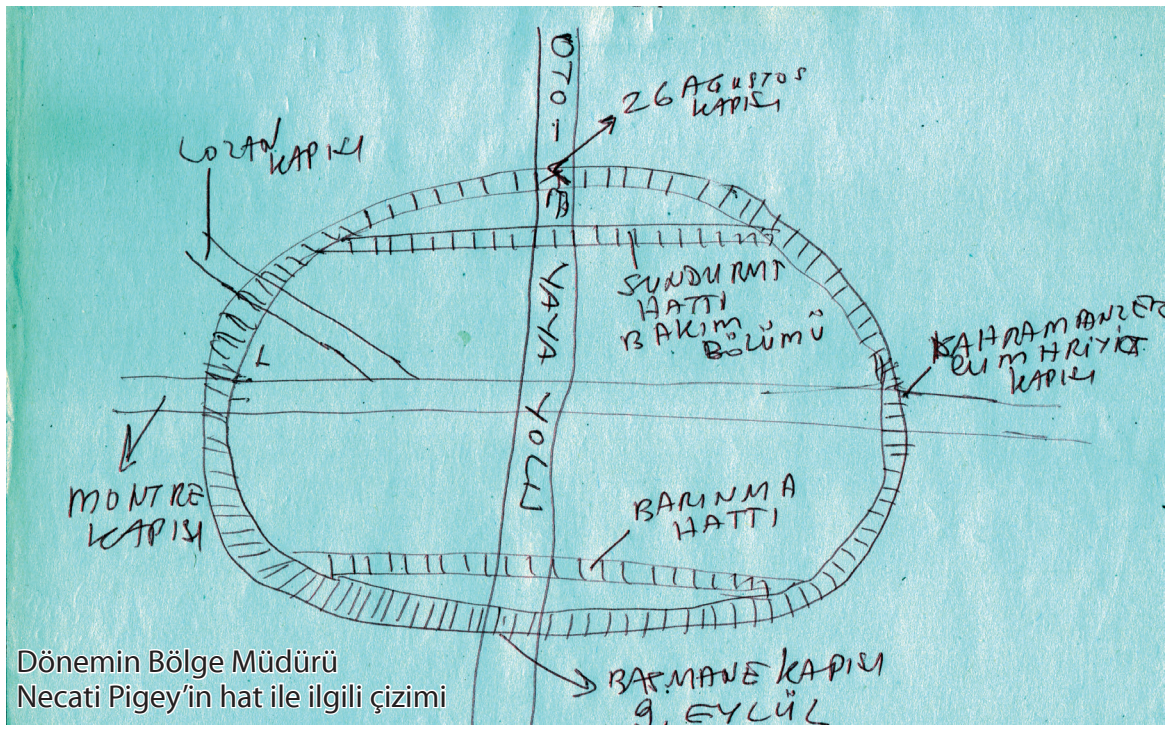

Dönemin Bölge Müdürü
Necati Pigey'in hat ile ilgili çizimi

Devlet Demiryolları 3. Bölge Müdürü olan Selim Koçbay ve o dönem Demiryolları Müze Müdürü olan Sayın Mazlum Beyhan idi. Sayın Koçbay minyatür treni kullanan makinistlerden Münir Nevin'e, dönemin bölge müdürü Necati Pigey ve daha birçok isme ulaşmamızda çok yardımcı oldu. Makinist Münir Nevin bakın neler anlattı:

"İzmir fuarında kullandığımız tren KL46003 idi. KL46001 ve KL46002 Ankara'daydı, üç numara buraya geldi. Lokomotif Eskişehir'de bakımı yapılıp bize geldi. Raylar ve vagonlar Ankara'dan geldi, Gençlik Parkı'ndakinin rampasını iptal ettiler, o rayları İzmir'e getirdiler diye hatırlıyorum. 26 Ağustos ve Basmane kapısında makaslarımız, barınma hatlarımız vardı. On tane, büyük insanların da oturabileceği açık vagonlar, bir ya da iki tane de ortada oyuncaklı vagon vardı. 110 kişi alıyordu. Çoluk çocuk çok olduğu için 15-20 kilometre hızla gidiyorduk. Alsancak kapısında depo vardı. Bakım ve beklemeler burada yapılıyordu.

Lokomotif buharlıydı. Mazot alırken ellerim ve kollarım yandıydı. Bir makinist, bir ateşçi, arkada da tren şefi vardı. Benim çalıştığım dönemde Fuar zamanı tam bir ay günde 12 saat çalışıyorduk. Fuar zamanı dışında cumartesi, pazarları ve bayramlarda çalışırdık. Gündüz 12.00'de başlıyorduk gece 24.00'te bırakıyorduk.

Demirden tünel yapmışlardı. Üstü sarmaşıkla kaplıydı. Kahramanlar kapısından geçince, tenis kulübünün yakınında. Montrö kapısında da bir tünel vardı. İlk çıkış yerimiz Basmane'ydi. Burada gişeler vardı. Biletleri burada satılırdı. Fuar zamanı 43-44 tur yapardık. 35 turdan sonra mazot biterdi. Gider mazot alırdık. Yolcu birikir, uzun kuyruklar olurdu. O kadar hızlı hareket ederdik ki koştura koştura çalışıyorduk.

Bacadan çıkan duman dutluklara zarar vermesin diye davlumbaz yaptık. Buharın sıcaklığıyla dutlardaki bütün böcekler üstümüze düşerdi. Makinist bölümü açıkta idi. Açıkta kullanırdık makinayı... Yağmur yağdığında üzerimize naylon alırdık."

İzmir Fuarı'ndaki tren şimdi Erzincan'da

İzmir Fuar Treni'nin akıbetinin ne olduğunu araştırırken birbirinden farklı onlarca

bilgi elimize ulaşıyordu. İnternette demiryolcuların forumlarının birinde trenin Erzincan'da olabileceği yolunda bir ipucu bulunca bunu en iyi dönemin Erzincan Belediye Başkanı Sayın Adnan Ercan'ın bileceğini düşünerek kendisini bulduk. Siyasetçilerin hiçbir detayı unutmayan zihinleri sayesinde trenin Erzincan'da olduğunu öğrendik.

Minyatür tren geldi - 1964 İzmir Fuarı'nın en ilgi çekici yeniliğini teşkil eden minyatür trenin lokomotifi, dün şehrimize getirilmiştir. 20 kilometre sür'atindeki 8 tonluk lokomotifin denemesi bugün yapılacaktır. Resimde, minyatür lokomotif, Alsancakta vagondan indirilirken görülüyor. /Foto: Yusuf PARMAN

Yeniasır, 15 Ağustos 1964

"Dönemin İzmir Belediye Başkanı Sayın Burhan Özfatura ile Türkiye Belediyeler Birliği toplantısında görüştüm. İzmir Kültürpark'taki minyatür trene talip oldum. Artık fuarda kullanılmıyordu şimdi tam hatırlamıyorum ama Çeşme Belediyesi olabilir, orada bir yerde sergileniyordu. Konuştuk ve KL46003 numaralı lokomotifi satın aldık. Amacımız Erzincan Merkez ile Ekşi Su mesire yeri arasında hat döşeyerek bu treni işletmek ve Erzincanlılara özellikle yaz, bahar aylarında keyifli bir yolculuk imkânı sunmaktı. Ancak rayları yoktu. Dönemin Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'u sürekli arayarak bu rayları almaya çalıştım. Dar hat olan bu rayları Devlet Demiryolları'ndan ve Ulaştırma Bakanlığı'ndan hibe ya da uygun bedelle almak mümkün olmadı. 12-13 km'lik yol için istenen ray bedellerini belediye bütçesinden karşılamamız mümkün olmayınca bu hayalimizi gerçekleştiremedik ve lokomotifi Ekşi Su beldesinde bir platform üzerine sergilenmek üzere yerleştirdik. Sanırım hala orada duruyor." Henüz Erzincan'a gidemedim ama giden dostlardan gelen fotoğraflar insanın içini burkar nitelikte; neredeyse 30 yıla yakın karda, yağmurda, açık havada kalan lokomotif aşırı yıpranmış durumda. Tabii son iki yılda eğer oradan da kaldırılmadı ise…

Minik trenin peşinde 6567 km yol kat edildi

İzmir Fuar Treni peşinde Ankara, İzmir, İstanbul, Eskişehir, Adapazarı'na defalarca gittim. 6567 km yol kat etmişim. Yetmişe yakın insanla ya yüz yüze ya internet üzerinden konuştum, yazıştım. Eşin dostun diline düştüm 'küçük bir trenin peşinde memleketi ayağa kaldırdın' diye… Bunları 'Aferin' almak için değil İzmirlilerin fotoğraf albümlerinde ve anılarındaki bu trenle ilgili anılarını bana yazmaları için anlatıyorum. Yani iş ciddi. Becerebilirsek kendi çocukluğumuza bir armağan olarak bu minik trenin hikâyesini kitaplaştıralım. Maddi kaynak bulabilirsek Canlandıranlar Yetenek Kampı'ndaki arkadaşlar bu trenin bir çizgi filmini yapabilsinler diye anlatıyorum tüm bu detayları…

İzmirlilere çağrımızdır

İzmirlilerden bir ricamız var; İzmir Fuar Treni'nin tarihi İzmirlilerle birlikte yazılabilir. Lütfen bu trende çekilmiş fotoğrafınız varsa, bu trene bindiyseniz, anılarınızı bizimle paylaşın. Bir yerlerden bu trenin teknik çizimleri çıkabilir, trene binerken kullanılan biletler sandıklarda vardır belki… Bir de Erzincan'da kullanılma şansı bulunamayan ama İzmirliler için kent belleğinin önemli bir parçası olan bu trenin İzmir Fuarı' na getirilmesini başarabilirsek ne mutlu bize…Yazılarınızı fotoğraflarınızı elif.aydogduoral@gmail.com adresine bekliyoruz.

Osmanlı'da bir kahvehane. İki arkadaş tavla oynuyor. Birisi bir yandan da nargile içiyor.

Her mesleğin kahvehanesi vardı

Tayfur GÖÇMENOĞLU

Osmanlı'dan bu yana kahvehanelerin Türk toplumunda çok özel bir yeri var. Eski adıyla kıraathane olan bu mekanlar, sosyal yaşamın bir nevi sigortası oldular.

İnsanların, mevcut koşulları aşarak bilgilenmesinde, dostluklar kurulmasında ve birlik beraberliğin yaşanmasında kahvehanelerin sayısız yararları vardı.

İzmir'de avukatlar kahvehanesi, defineciler kahvehanesi, ameleler kahvehanesi olarak anılan kahvehanelerin sayısının bir hayli fazla olduğu biliniyor.

Yıllar içinde evrim geçiren en önemli mekanlardan biri de hiç şüphesiz kahvehaneler. Osmanlı'da kahvehanelerin, bir kültür merkezi olma özelliği vardı. Burada önemli konular görüşülür, fikirler tartışılırdı. Sonraki yıllarda meslek erbabının buluşma yeri haline gelen kahvehaneler, kıraathane olarak da faaliyet gösterdiler ve insanların bir şeyler okuyabileceği, okuduklarını başkalarıyla paylaşabilecekleri bir ortama dönüştüler.

İzmir'de ilk kahvehanelerin eski Rıhtım civarında kurulduklarını ve işletildiklerini öğreniyoruz. Rıhtım'da Kaptan Paoli'nin "British and Symirna Club" isimli bir kahvehanesinin bugünkü modele çok uygun olduğu aktarılır. Keza Gündoğdu'da (eski adıyla Bella Vista) çok sayıda kahvehanenin faaliyette olduğu, Kervan Köprüsü yanında da Aziziye Bahçesi adıyla bir kahvehanenin işletildiğini biliyoruz.

Geçen yüzyılın başlarında kahvehanelerin, meslek erbabının bir araya geldiği, bir nevi lokal olarak kullandıkları mekan görünümüne kavuştuklarını görüyoruz. Özellikle İzmir'de avukatlar kahvehanesi, defineciler kahvehanesi, ameleler kahvehanesi olarak anılan kahvehanelerin sayısının bir hayli fazla olduğu biliniyor. Zaman içinde bu yerler, insanların soluklandığı, sohbet ettiği, oyun oynayıp müzik dinlediği birer modele dönüşüyor. Bugünkü model, bu geçiş sürecinin evrimini yansıtır. Ancak bugün yine de kahvehaneler, özellikleriyle anılmayı sürdürüyor. Sabahçı kahvehanesi, nargile kahvehanesi gibi belirgin modeller, ilk etapta anılanlar.

Sabahçı kahvehanelerine en iyi ve en eski örneklerden biri, Basmane Meydanı'nda; şimdiki Konak Belediye binasının yanında yer alan Merkez Kıraathanesi'ydi. Burada nargileciler buluşurdu. Sabahçı kahvesinin bir özelliği de nargilecilere daha çok hizmet vermesiydi. Çünkü bazı nargileciler, sabah gün doğmadan kahvehaneye gelip o keyfi yaşamak isterlerdi. Pasaport İskelesi'nin hemen karşısında, şimdi biraz değişik tarzda hizmet veren Mustafa İzmirli'ye ait sabahçı kahvehanesi de, en

çok müşterisini, sabaha karşı nargile tiryakileri ile toplardı. Bu kahvehaneye, Manisa'dan, Karşıyaka'dan gelenler olurdu. Eski belediye başkanları, milletvekilleri, senatörler, politikacılar, burada buluşur sohbet ederlerdi. Mustafa İzmirli'nin İstanbullu bir de rejisör müşterisi vardı: Osman F. Seden. O da günübirlik gelir, burada bir yandan senaryo yazarken, diğer yandan nargile ve çay içip akşamı bulurdu. Müdavimlerin marpuçları (ağızlık) bile ayrıydı ve özenle saklanırdı.

Yine Pasaport'ta Kata Güven'in kahvehanesi de sabahçı olma özelliğiyle muhitin en çok iş yapan mekanlarından biriydi. Konak'ta İkinci Beyler Sokak'ta Çınaraltı Kahvehanesi uzun yıllar hizmet verdi. Belki 40 yılı aşkın açık kalan Altınordulu Nusret Çalım'a ait bu kahvehanede, siyasetçiler, sporcular, doktorlar bir araya gelirdi. Hatay Nokta Durağı semtinde Veli'nin 9 kahvehanesi, Alsancak'ta İbrahim Çiftçi'nin mekanı, yine Kıbrıs Şehitleri Caddesi üzerinde Bornovalı Nuri (Yalçuk)'a ait kahvehaneler, sadece sohbet için değil, kağıt, dama, tavla, konken gibi her türlü oyunun oynandığı yerlerdi. Zaman içinde ünlenen kahvehaneler oldu.

Eşrefpaşa'da Mumcu Kahvehanesi, Beştepeler'de Düzyolları'nın kahvehanesi, Tatar Mahallesi'nde Kız Ahmet'in Kahvehanesi, Karataş semtinin üstlerinde Doksanbeş'in Kahvehanesi, Bayramyeri'nden Kadifekale'ye çıkarken yol üzerindeki Kako, Gürçeşme'deki Dayko, Tepecik'teki Boşnak Vehbi'nin Kahvehanesi, yine Tepecik semtinde Eşrefpaşa Hastanesi'nin karşısında İsmet Uç'un Kahvehanesi, bunlara örnek sayılabilir.

Kahvehanelerde eskiden meşe oyunları için küçük sahalar vardı. Buralarda özellikle iyi havalarda dışarı çıkılır, meşe oynanırdı. Her semtin bir meşe takımı vardı. Bu takımlar, sözleşerek buluşur ve kendi aralarında yarışırlardı. Mumcu Kahvehanesi, meşe oyunlarının çokça oynandığı bir mekandı. Beştepe'den gelen sivri topuklu külhanlar, ceketleri omuzda, ellerinde meşe toplarıyla hava atarak bu kahvehaneye gelir, "var mı bize rakip olacak" diye meydan okumayı çok severlerdi.

Buca'da Yaylacık kahvehanesi(1950'li yıllar)

Osmanlı'da kahvehane

Beştepeler'de bir kahvehane (Yil 1914)

Kızlarağası Hanı bahçesindeki kahvehane (Yil 1913)

Önceden sözleşildiği için zaten orada hazır olan rakip bu çağrıya uyar ve "aşık meşe-doğru köşe" diye oyuna başlanırdı. Çok çekişmeli geçen bu oyunlarda, ortaya çoğu kere koç konurdu. Güzelyalı'da Zeki'nin Kahvehanesi de meşe oyunlarına sıkça ev sahipliği yapardı. Güzelyalılı Kambur Niyazi, yörenin en ünlü meşe oyuncularından biriydi. Meşe, tam bir külhan oyunuydu.

Aşıkları deviren, rakibini egale etmiş olurdu.
4 aşığı deviren de rakibini yenmiş sayılırdı. Beşer kişilik ekipler halinde oynanan oyunda "normal" ve "avanta atış" adlarında iki top atma yöntemi vardı. İddialı ekiplerin meşe takımları olur, bazı oyuncular da ceplerinde hep bir meşe topu taşırlardı.

Kahvehanelerin müşterileri hep erkek olurdu. Kadınların da gidebildikleri yerlere ise çay bahçesi denirdi. Mesleği veterinerlik olan Berrin Eskiizmirliler, 1970'li yılların başlarında; Alsancak'ta Mustafabey Caddesi girişinde İzmir'in ilk kadınlar kahvehanesini açtı. Eşi Ali İhsan Korur'la burasını uzun yıllar çalıştıran Eskiizmirliler'in bu projesine İzmirli kadınlar büyük destek verdiler. Tam bir kahvehane kültürü ile işletilen mekanda kadınlar, nargile bile içme imkanı buldular. Günlerini burada yaptılar, kadın kadına bir arada olmanın keyfini çıkardılar. Ancak Berrin hanım, daha sonra özellikle akşam saatlerinde hanımların eşlerini de yanına alarak buraya gelebileceklerini açıklayınca kadınlar kahvehanesinin tılsımı yok oldu. Kısa sürede de kapandı.

Geçmişin izleri tarihe not düşülüyor

İpek YAŞAR

İzmir'in merkez ilçesi Konak'ta tarihi ve tescilli yapıların daha görünür hale gelmesi ve bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması adına örnek bir proje hayata geçirildi.

Konak Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne bağlı Kent Tarihi Birimi'nce uygulamaya konulan projeyle mimari özellikleri ve geçmişleriyle kent kültürüne ışık tutan binaların girişlerine küçük açıklama metinlerini içeren tanıtıcı plakalar yerleştiriliyor. Kent tarihinde önemli yer edinmiş isimler ile tarihiyle önemli bir değere sahip binalar "Kent Belleğine" alınmış oluyor.

Konak'ın tarihi ve kültürel değerlerini görünür kılarak tanıtımını sağlamak amacıyla yürütülen çalışma ilk olarak tarihi dokusuyla İzmir'in en önemli semtlerinden biri olan Basmane'den başlatıldı. Basmane Oteller Sokağı'nda yer alan ve Mustafa Kemal Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ın doğduğu ev olarak da bilinen Sadık Bey Konağı, İzmir'in eski Belediye Başkanlarından Dr. Selahattin Akçiçek'in yaşadığı ev ile içinde Gizli Meryem Çeşmesi'nin olduğu düşünülen ve bu nedenle Sütveren Meryem Dua Evi olarak da adlandırılan yapının da aralarında bulunduğu 20 tarihi binanın giriş duvarına bu bilgilendirme plakalarından çakıldı.

DAHA GÖRÜNÜR OLSUN DİYE

Plakalarda bina özelliklerinin yanı sıra inşa edildiği yıl ve o günden bugüne geçen süre içinde hangi aileler veya kurumlarca kullanıldığı gibi bilgiler yer alıyor. Tarihi ve tescilli binalara yerleştirilen bilgilendirme plakaları ilçede yaşayanların yanı sıra kenti

ziyarete gelen yerli ve yabancı turistler için tasarlandı ve levhalarda hem Türkçe hem de İngilizce bilgi notları yer aldı. İlerleyen süreçte daha çok binanın araştırılarak, kentin tarihi ve kültürel dokusunu tanıtmaya devam edeceklerini söyleyen sanat tarihçiler, yakın zamanda sinagoglarda da benzer bir çalışma yürüteceklerini dile getirdiler.

TANIDIKÇA SAHİP ÇIKARIZ

Konak'ta 2 bin 500 civarında tescilli eserin bulunduğunu söyleyen Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş, yerel yönetimler olarak bu yapıların daha görünür hale gelmesi için çalıştıklarını hatırlattı. Pekdaş, "Konak öyle bir yer ki, her yeri ayrı bir doku ve ayrı bir zenginlik. Hemşerilerimizin yaşadıkları şehri, var olan zenginlikleri daha iyi bilmelerini istiyoruz. 'Bir kenti tanıdıkça, sevdikçe o kentte sahip çıkarız' düşüncesiyle talep eden vatandaşlarımızı, şehrimize gelen yabancı konukları gezdiriyoruz. Amacımız bu tarihi bölgemizi yeniden şehir hayatına kazandırarak yerel ekonomiye katkı sağlamak. Bunun için de bu değerleri daha görünür hale getirme çabası içindeyiz" dedi.

Doğduğu semti ölümsüzleştiren ressam

B.Gülay Beşikçi

Işık TEOMAN

Beşikçi: Basmane'de insanların ve değişen sokakların iyimser resimlerini yapmak istiyorum. İyimser diyorum, üzüntülü, eski harap görüntüler, karamsar renkler kullanmak yerine hep neşeli renkler, güler yüzler çizmek isterim.

Çocukluğunun anılarını tazelediği semt olarak adlandırdığı Basmane'de yaşamaktan büyük bir keyif alan ve bulunduğu semtin sokaklarını ve insanlarını resimleyerek ölümsüzleştiren ressam B.Gülay Beşikçi bu semte olan ilgisinin nereden kaynaklandığını anlattı. Geçen yıl dördüncüsü gerçekleştirilen Basmane ve çevresi Tarih, Sanat, Kültür ve Arkeoloji Günleri'nin afişlerini de çizmekten büyük bir mutluluk ve onur duyduğunu söyleyen Beşikçi, Basmane'ye olan sevgisini şöyle sıralıyor:

Basmane'nin benim için herkesin algıladığı biçimden farklı bir yeri vardır. Çocukluk anılarımın geçtiği mekanda yaşıyorum. Çoğu insan bu şansı yakalayamaz. İzmir doğumluyum, daha sonraları babamın memuriyeti dolayısıyla Ankara, Çanakkale ve İstanbul'u dolaştık. Ama ben bu evi, Basmane'yi özledim, rüyalarımda hep bu evi gördüm. Seneler sonra bu semte dönme imkanımız oldu. Dönüşümüzde Basmane'yi yalnız ve harap buldum. Sokağımızda yaşayan teyze de ölünce eski yıllardan bizden başka kimse kalmadı… Komşuluk denilince sokaktaki her evin kapısı açıktı. İsimleriyle tanırdık birbirimizi. Çocuklar arkadaşımızdı, sokakta oynamak diye bir şey vardı. İyi ki oynamışız. Basmane ve Çevresi Tarih, Sanat, Kültür ve Arkeoloji Günleri'nin yapılması gündeme gelince benim de resimle katkıda bulunmam gerekti. Basmane sokaklarını, eskiyen dökülen evlerini yenileyip, boş sokaklarını insanlarla doldurdum. Kıymeti bilinmeyen konaklarını kapı ve cumbalarını, özenle çizdim. Daha aklımda çok proje var.

Desenlerinde kalem açmaktan, ayakkabı modellerine, evdeki makaslardan, moda çizimlerine, halı deseninden, dokuma, mezar taşlarına natürmort ve portreye kadar uzanan çeşitlilik kullanan Gülay Beşikçi figüratif çalışmalar yaptığı resim yaşamını tarif ederken tutkusunu şöyle dile getiriyor:

"Resim tutkum, kendimi hatırladığım andan itibaren var. Her boş kağıda çizdiğimi, derslerde dalıp resim yaptığım biliyorum. Marmara Üniversitesi-Tatbiki Güzel Sanatlar bu tutkumun devamıdır. Kardeşim Nuray Vural grafik sanatçısı, bu okuldan mezunuz. İş hayatımı kumaş ve halı desenleri çizerek desinatörlük (kreasyon) ayrıca ayakkabı stilistliği, modelistlik gibi, hep desene dayanan çalışmalar yaparak devam ettirdim. Desen zaten olmazsa olmaz birinci kuraldır benim için. Bu resim sanatında da geçerlidir. Karakalem çalışmalarım için tabii ki iyi çizen bir kalem lazım. Onun da iyi açılması gerekir. Kalem açmayı babam öğretti. Kalemtıraşla açılan kalemin ucu kütleşir ve çabuk biter... Ama özel çakı ile uzun uçlu açılan kalemle resim yapmak çok keyiflidir. Bunu kalem açmak diye resimleyip yayınladım. (Kent Yaşam Haber sitesi)

Portrelerime gelince, insan benim birinci değerim, konum, tema unsurum. İnsan yüzleri, insan anatomisi, eller, duruş, desenin yere basışı önemli. Artık detayları atıp

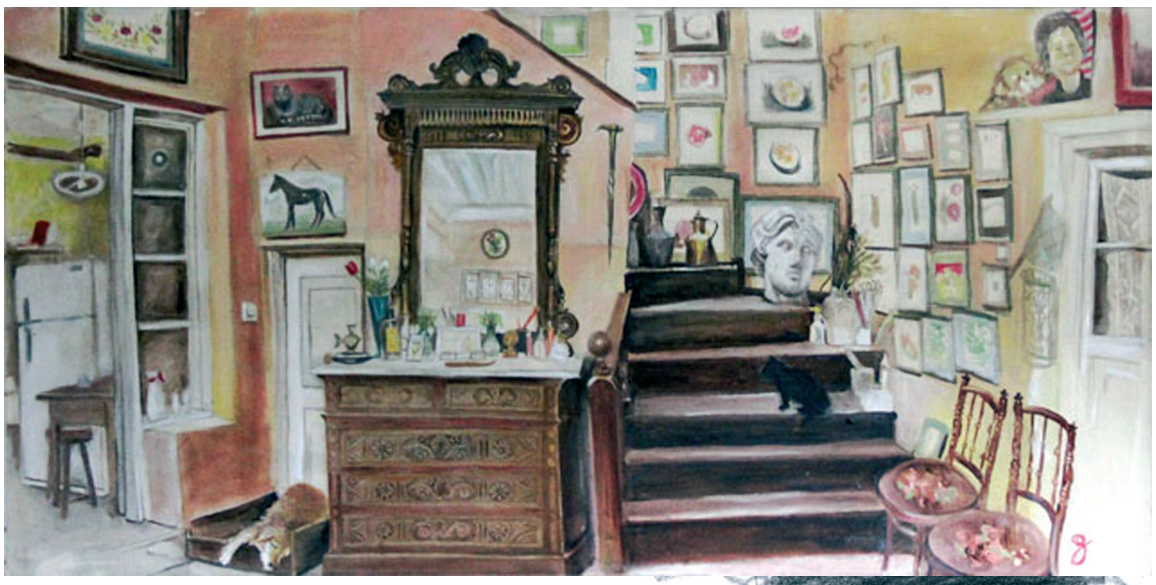

deseni çabuklaştırıp ana çizgilerle kalemin koyu ve açık değerleriyle bir tat yakalamaya çalışıyorum. Tabii bu arada modelin o anki duruşu, tazeliği, kim olduğunu resmetmek önemli. Bu konsantrasyon zarfında modelle arka planda perspektif gerekiyorsa aynı anda çiziyorum. Exlibris çalışmam Bornova'da Ege Üniversitesi Kağıt Müzesi'nde sergileniyor, hat çalışmalarıma devam ediyorum.

Temel sanat hocamız, Karacaahmet mezar taşlarının çizimlerini istemişti, gidip şimdi yok olan mezar taşlarının ancak simetrilerini çizebilmiş, sonra onları plastik formlara dönüştürmüş, metal plaklardan hacimsel çalışmalar yapmıştık. Mezar taşlarının epeyce hikayesi var anlatılacak…"

Portre ve resim yaparken poz verecek birçok gönüllü dostlarının bulunduğunu hatırlatan Beşikçi, "Model olarak yakınımda olanlar bana her zaman gönüllü poz verdiler. Devamlı yanımda bloknot taşır her yerde anında çizerim. Yolculukta, konser, konferans sırasında da durup dinlenmeden arkası gelmez seri çalışmalar ürettim. Bu birikim el çabukluğunu ister istemez getiriyor. Tabiiböylece desen dolu bloknotlar defterler sıraya konmayı bekliyor.

Kedi köpek resimleri çizmek; çok hareketli oldukları için daha seri olmayı gerektiriyor. Çocuk bakışları, saflık, berraklık, onları da yakalamak, ana hatlarını belirlemek, kağıda yönlendirmek önemli" diye konuşuyor. "Teknoloji eskir sanat eskimez" tartışmasına da değinen Beşikçi bu konuda şu görüşlere yer veriyor:

"Teknoloji eskir sanat eskimez doğru, aslında teknoloji çok yenilikler getiriyor. Tekstil alanında kullanıldığı gibi, tual üzerine fotoğraf basılıp müdahale ediliyor. Ressamın bunu sanki kendi maharetiymiş gibi sunması doğru değil… Rönesans sanatçıları klasizm bence sanatın ne kadar eskise de değerinden kaybetmediğini, daha çok değer kazandığını kanıtlamıştır. Sanatçı sanat eserini meydana getirir, yaratıcısıdır, sanatçının tavrı sanat eserini yönlendirir. Ama şöyle de bir şey var; sanatçının belli dönemleri olur ve her eseri sanat eseri değildir. Karalamalar bile emek ister, kaldı ki artık sanat bazı happeningler, anında görülen sonra dağılan taşınmaz, satın alınamaz video olayları ve bunun gibi örnekler verilebilir."

Resimlerinde yağlı boya, akrilik, suluboya ve karakalem gibi farklı teknikler kullandığını belirten Gülay Beşikçi, artık su bazlı kolay boyaların kullanıldığını söylüyor. Üretim talebe bağlı, gereksiz piyasa için üretilmiş resimlerden ziyade sanat için beğenilme korkusundan uzak ressamın elinden değil kalbiyle çalışılmış eser niteliği taşıyan resimleri görmek istediğini vurgulayan Beşikçi," Artık silgiye gerek duymadan çabuk çizimlerimde tükenmez kalem kullanıyorum" diyor.

Basmane'yi, insanlarını, sokaklarını ve yaşamı resmetmeye devam edeceğini ifade eden Beşikçi; "Basmane'de önceleri yaptığım gibi şövale kurup, desen defterimi yanıma alıp birebir insanlarını ve değişen sokakların iyimser resimlerini yapmak istiyorum. İyimser diyorum, üzüntülü, eski harap görüntüler, karamsar renkler kullanmak yerine hep neşeli renkler, güler yüzler çizmek isterim…

Son olarak Sakarya Mahallesi'nde 824 Sokak'ın parke taşları dahil Küçük Aya Yanni Kilisesi'nin çan kulesini ve seyir terası olarak çizmiştim. Kazılar biraz ilerlesin antik tiyatro ve çevresini resimleyeceğim. İzmir öykülerinden yola çıkıp konulu bir çalışmanın içersindeyim. Ayrıca eşim Orhan Beşikçi'nin Basmane üzerine bitmeyen istekleri var" diye anlatıyor.

"Timur İzmir Önlerinde" İzmir tarihinin en kanlı savaşı

Yaşar ÜRÜK
(İzmir Araştırmaları Topluluğu)

Esir alınan İzmirliler Timur'un huzuruna çıkarıldıktan sonra genç / yaşlı, kadın / erkek ayrımı yapılmadan tümü kılıçtan geçirilir. Öldürülen nüfusun sayısı bazı kaynaklara göre binin üzerinde, bazılarına göre ise dört binden fazladır.

İzmir tarihine baktığımızda bazı dönemlerin fazla ayrıntıyla incelenmediği ve böyle dönemlerin çok da ilginç ayrıntılar taşıdığı görülür. Özellikle Türklerin çevrede görülmeye başladığı dönemden İzmir'in kesin olarak Osmanlı egemenliği altına girmesine kadar geçen yaklaşık üç yüz yıllık zaman dilimi bu ilginç ve gizemli dönemlerden biridir. Bu dönem İzmir'in oldukça sık el değiştirmesine de sahne olmuştur. Bunların en önemlilerinden biri de Timur'un İzmir'i ele geçirmesidir.

Adını verdiği imparatorluğun ordusunun başında batıya doğru sefere çıkan Tatar lider Timur, Hindistan'dan Anadolu'nun doğu bölümüne kadar olan geniş bir coğrafyanın hakimi olur ve 1402 yılında Ankara Savaşı'nda Yıldırım Bayezid'i de yenilgiye uğratır.

Bu yenilgiyle Anadolu'nun kalan bölümünü eline geçirmek için adeta engel kalmamış gibidir. Henüz Osmanlı'nın eline geçmemiş olan Bizans'ın zaten Timur ordusuna direnecek gücü de pek yoktur.

Timur ordusunun yeni hedefi Osmanlı'nın yirmi sekiz yıl başkenti olmuş Bursa'dır. Bursa'nın ele geçirilmesi sırasında Tatar ordusu müthiş bir kıyım yapar. Şehir büyük zarar görür. Mektepler, medreseler ahıra çevrilir. Bayezid'in haremi ve yakınları ile üst düzey çok sayıda insan Tatarların eline geçer. Devlet hazinesi de ele geçirildikten sonra şehir önce yağmalanır ardından ateşe verilir. Bu olaylar sırasında Timur Bursa'nın sorumlusu olarak Emir Nureddin'i atamış ve kendisi doğrudan Kütahya'ya geçmiştir. Bu arada katliam ve yıkım İznik ve Gemlik'te de yinelenir. İki merkez de Tatarlar tarafından talan edilir ve ahalisi de katledilir.

Öte yandan Timur ordusunun bir bölümü güneyde Teke ve Menteşe bölgeleri ile Aydın ve Saruhan vilayetlerini de tahrip etmeyi sürdürür. Bu arada Akşehir ve Afyon da yıkım ve talandan nasibini alır. Timur'un hayatına baktığımızda seferlerinin çoğunu Türk - İslam ülkelerine karşı gerçekleştirdiği görülür. Ankara Savaşı'ndan sonra İstanbul gibi bir merkez dururken, Bizans'ın üstüne yürümemesine de bu gözle bakabiliriz. Buna rağmen Timur iki elçisini Bizans başkentine göndererek İmparator'un düzenli olarak Osmanlı'ya ödediği verginin gönderdiği adamlarla kendisine aktarılmasını ister.

Tatar Hükümdarı Timur, Kütahya'da yaklaşık bir ay kadar kaldıktan sonra sahile doğru harekete geçerek, Denizli, Aydın, Ayasuluk üzerinden geniş bir kavis çizer ve Menderes Vadisi'ni izleyerek Tire'ye ulaşır. Bu yolculuk sırasında özellikle Menderes havzasında Timurtaş tarafından inşa ettirilmiş köprüleri de kullanırlar.

Tire'ye geldiğinde, görüştüğü Türkler'den İzmir ile ilgili bilgi alır. "Deniz kıyısında bulunan şehrin iki kalesinin bulunduğunu ve bu kalelerde yaşayan halk nedeniyle şehirdeki egemenliğin Müslümanlar ile Hıristiyanlar arasında bölündüğünü; bu nedenle "Gavur İzmir" ve "Türk İzmir" adıyla iki merkez bulunduğunu; çatışmaların yıllardır sürdüğünü ve çeşitli kuşatmalara rağmen aşağıdaki kalenin düşürülemediğini" de öğrenir. Bu bilgilerden etkilenen Timur birden İzmir'e yönlenmeye karar vererek kumandanlarından Emirzade Pir Muhammed ile Şeyh Nureddin'i öncü olarak İzmir'e gönderir ve bir anlamda şehrin kuşatmasını kendisi gelmeden başlatır. Öte

yandan Osmanlı'nın defalarca saldırılarına karşılık Timur'un İzmir üzerine yönlenmeyi düşünmediği bilgileri çevre yerleşimlerdeki çok sayıda Hıristiyan halkın da İzmir Kalesi'ne sığınmasına neden olmuştur.

Emirzade Pir Muhammed ile Şeyh Nureddin, bir haberci hazırlatarak Aşağı Kale'nin St. Jean Şövalyesi Guillaume de Mine'ye gönderdikleri mesajla "İslam dinini seçmeleri ya da vergi vermelerini" bildirirler. Bu koşullar kabul edilmediği takdirde de "Herkesi kılıçtan geçirileceği" bildirilir. Ancak kale komutanı Mine, aşağılayıcı ve hakaret dolu ifadeler taşıyan bir yanıtla bu öneriyi reddeder ve bölgedeki Hıristiyan liderlerden kendilerine yardım göndermelerini ister. Bu çağrı üzerine, adalardan iki bin kadar savaşçı, bol miktarda yiyecek ve silah gönderilir.

Şövalyelerin yanıtını ve çevredeki Hıristiyanlardan aldıkları yardımı öğrenen Timur, havanın oldukça yağışlı olmasına aldırış etmeden 2 Aralık 1402 tarihinde Tire'den hareket ederek İzmir önlerine ulaşır ve ordugah kurulur. Ankara Savaşı'nın üzerinden henüz altı ay bile geçmemiştir. Hazırlıklarını tamamlayan Tatar ordusu davul dümbelek sesleri arasında hazırlıklarını tamamlayarak surlara üç yandan hücum eder. Günümüzde Limankale olarak da söylediğimiz ve günümüzde İzmir Belediyesi'nin eski binasının bulunduğu bölgede yer alan İzmir Kalesi, günümüzde Anafartalar Caddesi kıvrımıyla gözümüzde canlandırabileceğimiz, o dönemde mevcut iç limanın kuzeydoğu ucunda ve denize uzanmış bir burun üzerinde yer almaktadır. Uzun bir kenarı hemen iç liman yanından, adeta suyun içinden yükselmektedir. Bu nedenle kara hücumunun bu noktadan yapılması olası değildir. İzmir'in tarih içindeki üç kalesinden biri olan bu kale 1328 yılında Umur bey yaptığı hücumla alırsa da, Kıbrıs, Venedik, Ceneviz ve Rodos gemilerinden oluşan Haçlı donanması 1344 yılında geri alır. Umur Bey bir kez daha ele geçirmek istediği kaleye 1348 yılında yaptığı hücumda şehit düşer.

Tatar ordusunun hedefi, karadan saldırılan noktalarda kale surlarında gedikler açmak ve daha sonraları Rum Ateşi olarak da anılacak olan, uçları su dökülünce söneceğine daha da yayılan Grejuva Ateşi ile alevlendirilmiş yanar oklar atılan mancınıklarla kaleyi düşürmektir. Ancak ne kadar uğraşılırsa, bu saldırılardan sonuç alınamaz. Şövalyeler ciddi biçimde direnmektedir.

Timur kaleyi bu hücumlarla düşüremeyeceğini ve mutlaka deniz tarafındaki bölümden de hücum edilmesi gerektiğini anlayınca surların çevresine bir set inşa ettirir. Bu setin üzerine belirli aralıklarla sur duvarlarına çıkmayı kolaylaştıracak ahşap kuleler inşa ettirir. Her kule iki yüz savaşçı taşıyabilmektedir. Kuleler büyük tekerlekler üzerine inşa edildiklerinden surlara rahatça yaklaşıp uzaklaşabilmektedir. Bu arada sayıları on bini bulan lağımcılar istihkam destekleri kazarak ve surların altına uzanan galeriler açmaktadır. Bu arada deniz cephesinden saldırı için, iç liman girişi dökülen büyük taşlarla kapatılır ve yardıma gelebilecek gemilerin de limana girişi önlenir. Bu taşların günümüzde Kireçlikaya sırtlarında bulunan Antik tiyatrodan getirildiği düşünülmektedir. Hatta İzmir Metrosu tünel kazıları sırasında Çankaya ve Gümrük çevresinden çıkan sütun ve başlıkların da Antik Tiyatro'ya ait olabilecekleri tarafımızdan düşünülmektedir. Bu arada iç limanda demirli bulunan Hıristiyan kadırgaları, iç limanın ağzının doldurulacağını anlayan şövalyelerin talimatıyla gün doğmadan denize açıldıkları için içeride kıstırılıp, yakılmaktan kurtulurlar.

İç liman ağzı bu şekilde doldurulduktan sonra bu bölüme de yaptırılan set karaya yaptırılan setle birleştirilir ve kale tam bir muhasara hattı ile çevrilmiş olur. Bu birleşmeden sonra Tatar ordusu limanın orta bölümüne ve farklı yönlerde çakılmış sağlam kazıklar üzerine oldukça büyük bir iskele yaptırır. Artık kalenin bu cephesine de karadan olduğu gibi saldırılabilecektir. O günlerde başlayan şiddetli yağmur da hücumu yavaşlatmaz ve atılan yanar okların zemindeki yağmur sularına düşüp yayılması şiddetle savunma yapan şövalyeleri iyice zora düşürür. Kuşatmanın başlamasından iki hafta sonra Timur'un verdiği son bir komutla yapılan şiddetli saldırıyla birlikte Timur lağımcıların kazdıkları tünellerde bulunan ahşap desteklerin yakılmasını emreder ve desteklerin yanmasıyla çöken surlarda önemli tahribat oluşur. Bu durumda iyice sıkıntı yaşayan ve kalenin merkezine kadar çekilmek zorunda kalan şövalyeler yanlarına şehirde bir tür konsolos görevini yapan Balyos'ları da alarak, henüz Timur'un askerleri tarafından ele geçirilememiş bir burcun yanına yanaşan kürekli savaş gemilerine binerek kaçarlar. Kaçanlar arasında komutan Mine de bulunmaktadır.

Bunu gören şehirdeki Hıristiyan halk da gemilere binmek ister. Hatta aralarından birçok kişi teknelerin halatları, demirleri ya da küreklerine sarılarak yardım beklese de gemilerdekiler yalvaranları mızraklarla geri püskürtüp denize açılır. Esir alınan İzmirliler Timur'un huzuruna çıkarıldıktan sonra genç / yaşlı, kadın / erkek ayrımı yapılmadan tümü kılıçtan geçirilir. Öldürülen nüfusun sayısı bazı kaynaklara göre binin üzerinde, bazılarına göre ise dört binden fazladır. Timur'un emri ile kesik başlardan iki kule inşa edilir. Kule inşası iki taşın arasında bir kelle konularak yapılır ve dehşet verici bir görüntüye sahip olur. Yağma da sürmektedir. Bu arada şövalyelerin yardımına gelen birkaç Hıristiyan savaş gemisine mancınıklarla yine bu kellerden atılır. Güvertelerine düşen kanlı kesik başlardan dehşete kapılan denizciler geldiklerinden daha hızlı biçimde uzaklaşırlar.

Kalenin fethinden sonra, İzmir'de yeni bir şövalye barınmasını önlemek isteyen Timur; Limankale'nin surlarını, kale içi ev ve diğer yapıları tamamen yıktırıp, molozlarını denize döktürür. Ele geçirilen tüm ganimet ve diğer malzemeleri Türklere bağışlar. O günden itibaren İzmir'in tamamı -Yunan işgal dönemi dışında- Türk egemenliğine geçer. Daha sonraları İzmir'in Osmanlı

egemenliğine girmesiyle Kadifekale'de yaşayan tüm Türkler sırtlardan aşağıya doğru yayılmaya başlar ve şehrin toplumsal yapısında Türkler ağırlıklı olarak birinci plana geçerler. Sonuçta "Türk İzmir - Gavur İzmir" ayrımı da ortadan kalkar.

Kalenin 1940'lara kadar var olan son kalıntı artıkları da Fevzipaşa Bulvarı'nın açılışı sırasında kaldırılacaktır. Genellikle çoğu kaynaklarda bu kalenin günümüzde eski belediye binasının bulunduğu yapı adasında yer aldığı belirtilir. Oysa bu parsel, bir "kale" yapısı için oldukça küçüktür. Kaldı ki, yine kaynaklardan öğrendiğimize göre, yukarıda da belirttiğimiz gibi kalede en az dört bin kişinin yaşadığını var sayarsak, belirtilen alanda bu kadar nüfusun iskan edilmesi ya da barınması pek olası değildir. Bazı araştırmalarda Timur'un iç limanda doldurduğu ilk alanın günümüzdeki Ali Paşa Meydanı'na denk gelen bölge olduğunun belirtildiğini de göz önüne alarak, kalenin eski belediye binasından neredeyse bu meydana varacak uzunlukta bir alanı kapsadığını düşünebiliriz. Nitekim St. Jean Şövalyeleri'nin Rodos'ta inşa ettiği kale de

oldukça geniş bir alanı kapsayan yapıdadır. Sonuçta, İzmir'in bu şekilde düştüğü haberi kısa zamanda yayılır. Midilli ve Sakız Adaları ile Foça ve Yeni Foça'nın Cenova devleti vatandaşı olan valisi, aynı felaketin başına geleceğinden korkarak Timur'un huzuruna çıkar. Timur'un torunu Muhammed Mirza'ya değerli armağanlar getirdiği gibi vergi ödemeyi de kabul etmektedir. Timur, Cenovalı valiyi iyi karşılar ve kararından dolayı memnuniyetini belirterek kendisine değerli bir altın asa armağan eder.

Batı'ya yaptığı üç ayrı seferde, en uç nokta olarak geldiği İzmir fethini tamamlayan Timur, yağmalanmış ve harabeye dönmüş İzmir'den ayrılarak ordugahını Ayasuluk'ta taşır. Burada da yaklaşık otuz gün kalan Timur'un komutanları hemen tüm çevreye yayılarak kan vergisi toplarlar. Bazı tarihçiler Timur'un burada da büyük kıyım yaptığını yazmışlardır. Timur'un vahşetine bir örnek de yine yürüyüş yolu üzerinde, bir Anadolu kasabasında karşısına çıkan çocuklarla ilgilidir. Bir çatışmayı kaldıramayacak kadar yoksul beldenin çocukları ellerindeki Kur'an'dan sureler okuyarak, evlerine zarar vermemesini istemek için Timur'un önüne çıkar. Ancak merhamet dileyen çocukları bağışlamak yerine süvarilerine dönerek çocukları atları ile çiğnemelerini emreder ve emri yerine getirilerek çocukların tümü katledilir.

Timur, daha sonra Milas, Eğirdir, Akşehir, Konya üzerinden Anadolu'yu terk ederek Semerkand'a döner. Kısa zaman sonra Çin seferine çıkmak üzere ordusuyla birlikte şehirden ayrıldığında tutulduğu sıtmadan kurtulamayarak 19 Şubat 1405 tarihinde, gelmiş geçmiş tüm savaşçı liderlerin en zalim ve kanlısı olarak hayata veda eder.

Timur, Ankara Savaşı'ndan sonra Aydın İli'ni İsa Bey'in oğulları Musa ile II. Umur'a verir. Ancak onun bölgeden ayrılmasından sonra Aydınoğlu İbrahim Bey'in oğulları Kara Hasan ile kardeşi Cüneyd Bey, bölgeye egemen olmak için mücadeleye girişirler ve Cüneyd Bey İzmir'i, Kara Hasan da Ayasuluk'u ele geçirir. İzmiroğlu olarak da anılan Cüneyd Bey, İzmir'e egemen olduktan sonra Musa'yı Balyambolu'da ortadan kaldırır. Sonuçta Timur'un fetih hareketi ile İzmir tarihinde gördüğü en şiddetli savaş ve yıkımı yaşamış olur.

KAYNAKÇA

AKA, İsmail, "Makaleler 2", Berikan Yayınevi, Ankara 2005

AKIN, Himmet, "Aydınoğulları Tarihi Hakkında Bir Araştırma", A.Ü.D.T.C.F. Yayınları, İstanbul 1968

BAYKARA, Tuncer, "İzmir Şehri ve Tarihi", İzmir 1974

CHALKOKONDİLES, Laonikos "A Translation and Commentary of the Demonstrations of Histories" Books I-III, King's College 1992

DOUKAS, Mikhael, "Tarih Anadolu ve Rumeli 1326-1462", Çev: Bilge Umar, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000

DUKAS "Bizans Tarihi", Çev: V. Mirmiroğlu, İstanbul Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1956

FAROQHİ, Suraiya, "Osmanlı'da Kentler ve Kentliler", Çev: Neyyir Kalaycıoglu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2014

GOFFMAN, Daniel, "İzmir ve Levanten Dünya 1550-1650", Çev: A. Anadol - N. Kalaycıoglu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2003

HOCA SADETTİN EFENDİ "Tac'üt Tevarih", Haz: İsmet Parmaksızoğlu, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1999

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "İzmir", İslam Ansiklopedisi, C. 23, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001

NİEHEİM, Dietrich von "Theodorici de Nyem De Scismate", Veit 1890

OİKONOMOS, Konstantinos - SLAARS, Bonaventure F., "Destanlar Çağından 19. Yüzyıla İzmir", Çev: Bilge Umar, İletişim Yayınları, İstanbul 2001

PURGSTALL, Baron von Hammer, "Büyük Osmanlı Tarihi" C I, Haz: Mümin Çevik, Milliyet Yayınları, İstanbul 2010

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, "Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri", Ankara 1998

ŞEREFÜDDİN ALİ YEZDİ "Emir Timur" (Zafername), Selenge Yayınları, İstanbul 2013

ZACHARİADOU, Elizabeth A, "Trade and Crusade: Venetian Crete and the Emirates of Menteshe and Aydin (1300-1415)", Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Post-Bizantini di Venezia, Venice 1983

Kordon'da **klasik müzik** şöleni

Nalan KOLAĞASI İMRE

Konak'ın Roman mahallelerinde yaşayan ve müzik yetenekleriyle öne çıkan çocuklardan kurulu 'Bizim Orkestra' Alsancak Vapur İskelesi önünde muhteşem bir konsere imza attı

Kısa sürede aldıkları eğitimle büyük başarı yakalayan genç yetenekler, kendilerini dinlemeye gelen binlerce İzmirliye müzik dolu bir gece yaşattı. Konak Belediyesi ile İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İZDSO) işbirliğinde yürütülen proje kapsamında Roman mahallelerinden seçilerek, müzik eğitimi alan 9-17 yaş aralığındaki çocuklardan kurulu 'Bizim Orkestra' ilk açık hava konserinden tam not aldı. Eylül ayından bu yana İZDSO şeflerinden müzik eğitimi alan çocuklar Alsancak Vapur İskelesi önünde kurulan sahnede sergiledikleri performansla, usta müzisyenleri aratmadı. Kısa sürede kazandıkları başarıyla göz dolduran Roman çocuklar, Kordon'da binlerce İzmirlinin karşısına çıktı. Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş'ın da izleyiciler arasında yer aldığı konsere ilgi yoğundu.

Alsancak Vapur İskelesi önünde kurulan alandaki tüm sandalyeler dolarken, havanın güzel olmasını fırsat bilen binlerce İzmirli de konseri Kordon'daki çim alanlara oturarak izledi. Yedi aylık müzik eğitiminin ardından ilk kez açık havada konsere çıkan Bizim Orkestra üyeleri muhteşem bir konsere imza attı.

ROMAN MÜZİKLERİNDEN OPERAYA

Şef Anıl Altınsay yönetiminde Mozart, Beethoven ve Verdi gibi klasik müziğin seçkin isimlerin eserlerini başarıyla icra eden genç yetenekler, dinleyenleri hayran bıraktı. Konuk olarak konsere katılan Keman Solist Oğuzhan Yeter'e kemanıyla eşlik eden orkestra üyesi Uğurcan Özbaylar yeteneği ile büyük alkış aldı. Sahne performanslarına Roman ezgilerini de katan orkestra kendine has şovlarıyla da dikkat çekti. Bizim Orkestra'nın en küçüklerinden Furkan Hassepetçi'nin davul şovu gecenin unutulmazları arasına girdi. Solist tenor Mehmet Alp Özkazanç ve Burak Dabakoğlu'nun da eşlik ettiği 'Bizim Orkestra' konser sonunda izleyenler tarafından ayakta alkışlandı. Kendilerine verilen emeği ve yeteneklerini başarıyla sergileyen gençleri yürekten kutlayan Konak Belediye Başkanı Sema Pekdaş, 'Bizim Orkestra' fikrine başından bu yana çok büyük destek veren İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'na teşekkür etti.

Eski İzmir Mahalleleri

Sakarya

Orhan BEŞİKÇİ

Desen: Bedriye Gülay BEŞİKÇİ

Eski İzmir semtlerinin virane görüntüsüne bakıp küçümseyenlere yıllardır bu semtlerin önemini anlatmaya çalışıyorum. Agora'nın güneyinde yüz ölçümü 39.212 m2, çevresi 906 m olan Sakarya Mahallesi bunlardan biri. Bu mahallemizin yoksullaştırılmış sokaklarında saklanan tarihsel geçmiş bilinse, kent kültürüne ve turizmine yapacağı katkılar sanırım göz ardı edilemezdi. Zaman, tarih olmuş olayları unutturmayı başarsa da kenarda köşede kalmış geçmiş dönem izlerini Sakarya Mahallesi'nde görmek mümkün... Farklı kültür ve inançlara ev sahipliği yapmış tarihi mahalleyi dolaşırsanız dar kıvrımlı yokuşlarının insanı yormadığını görürsünüz, yorsa da orada yaşayan sıcakkanlı yoksul insanların merhabası size yorgunluğunuzu unutturur…

Eşrefpaşa Caddesi düzenlemesi çalışmalarında dış cephesi yenilenen Saçmacı, şimdiki adıyla Yeni Şark Hamamı mahallenin girişinde köşede yer alır. Hürriyet Anadolu Lisesi'nin temelleri kazılırken Mezarlıkbaşı Çokkatlı Otopark'ında olduğu gibi arkeolojik buluntular çıktı mı bilinmez. Küçük Aya Yanni Kilisesi (Agios İoannis) Roma su kanalı, mahallenin sınırında bulunan Asmalı Mescit, bir dönem havra olarak kullanılan ve yapıldığı dönemin izlerini taşıyan yapı ve eski İzmir evlerinin bulunduğu ezan, çan ve hazzan sesiyle yıkanmış mahalleden bahsediyorum …

Milli Eğitim, İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İzmir Büyükşehir ve Konak Belediyeleri'nin iş birliğiyle inanç turizmine önemli katkı yapacağına inandığım tarihi mahallenin çöküntü semt olarak algılanmasına bir an önce son verilmesi gerekiyor. Kilise ana kapısının açılıp, okul-

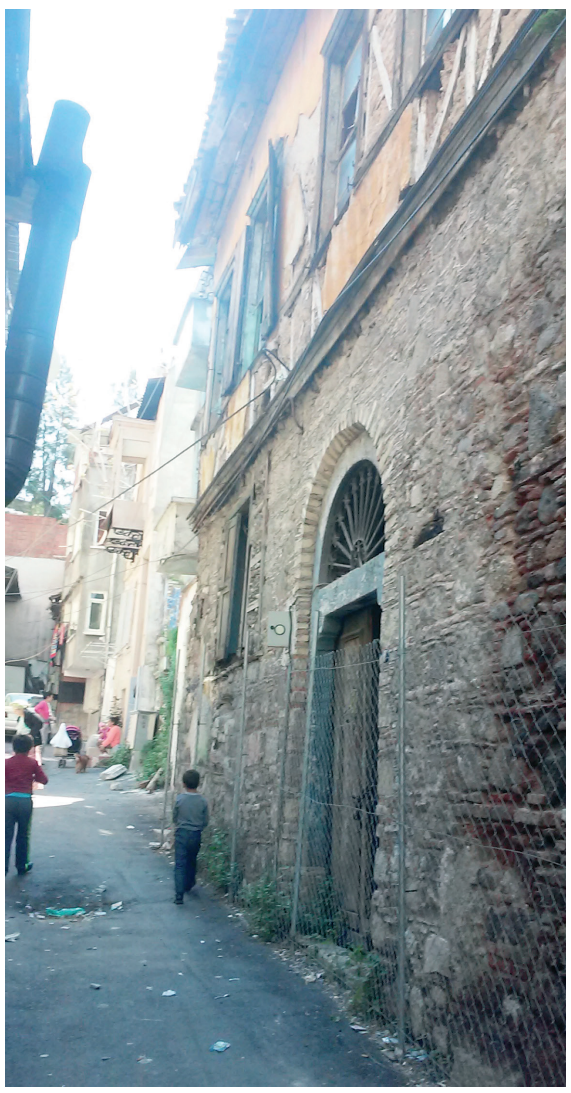

la kilise bölümünün ayrılması, bir dönem Halk Eğitim Merkezi olarak kullanılan müştemilat binasının müze, sanat galerisi olarak düzenlenmesi, yan bahçenin oturma alanı haline getirilip geleneksel İzmir misafirperverliği içersinde ikramların yapılması, çan kulesini seyir terası olarak kullandırmak mevcut galerileri sanatsal etkinlikler

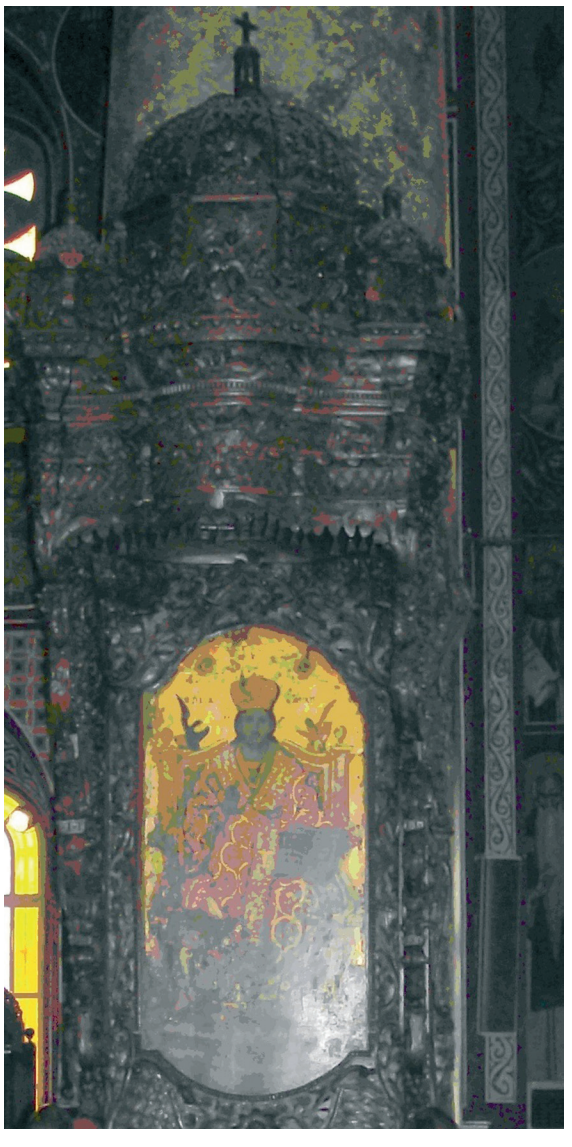

için hazırlayıp yerel sanatçıları bölgeye çekmek, ayazmanın su bağlantısını yapıp işlerliğini sağlamak, sokaklarını iyileştirilip aydınlatmak, eski dönem yapılarının uzmanlar tarafından restore edilmesi vs… Bütün bunları yapmak zor değil, konunun uzmanlarını davet etmek yeterli, ortaya çıkacak değerlerin kente ve semte neler kazandıracağını hep birlikte göreceğiz….

İzmir'den Atina'ya gönderilen kutsal eşyalar

Küçük Aya Yanni Kilisesi (Agios İoannis) Agora'da İsmet Paşa İlköğretim Okulu'nun bulunduğu yerdeydi. Sakarya Mahallesi 824 Sokak'ta yürürseniz ayakta kalmayı başarmış yıllardır açılmayan kapısıyla karşılaşırsınız. Bu okuldan mezun olmuş araştırmacı yazar İlhan Pınar'ın tarihi kilise hakkında verdiği bilgiler önemlidir. Günümüzde varlığını kısmen sürdüren Agora yakınlarındaki Küçük Aya Yanni Kilisesi, 18. Yüzyıl seyyahlarının aktardıklarına göre o tarihte kullanılan bir kiliseydi. 19. Yüzyıl başlarında yeniden inşa edilen bu kilisenin önceki halinin eski bir kalıntı olduğu düşünülebilir. Belki de seyyahların ve din adamlarının uzun yıllardır aradığı İzmir'de Aziz Yuhanna adına yapılmış olduğunu düşündükleri kilise bu yapıdadır. * İlhan Pınar'ın belirttiği gibi kilisenin tarihçesi bir hayli eski. Duvarındaki kitabede 19. Yüzyıl'ın ortasında ibadete açıldığı yazılan Küçük Aya Yanni Kilisesi Türk Yunan dostluğunda önemli bir rol üstlendi. Aya Yanni Kilisesi'ne ait üç kutsal eşyanın Yunan Başbakanı Elefterios Venizelos tarafından Mustafa Kemal Atatürk'ten istendiği bu istek doğrultusunda Atina'da kurulan Aya Fotini Kilisesi'ne 1 adet kürsü (Ambo) 1 adet koltuk veya taht (Episcopal Throne) 1 adet cemaat yerini ayıran üstünde azizlerin resimleri bulunan panonun (Templo- iconostasis) gönderildiğini biliyoruz. Fotoğraflarına bakarsanız bunların kutsal kitap ve kilise hayatını betimleyen birer görsel başyapıt olduklarını görürsünüz. Yunanistan Başbakanı Elefterios Venizelos'un bu eserleri Mustafa Kemal Atatürk'ten bizzat istediği Yunan araştırmacılar tarafından da kabul gören bilgidir…

Türk Yunan barışının ilk adımları, Yunanistan Başbakanı Venizelos ve Mustafa Kemal Atatürk yakınlaşmasıyla başladı ve bugünlere geldi.

*İlhan Pınar, Erken Hıristiyanlık Günlerinde İzmir (www.kentyasam.com) Fotoğraflarını benimle paylaşan Tahsin İşbilen ve Atilla Özdemir'e teşekkür ederim.
Desen:Bedriye Gülay Beşikçi

135 YILDIR TEPETAKLA

Şehrin bekçisi **Kadifekale topların**ın İlginç öyküsü

Osman ÜLKÜ

Kordonboyu'nda açıkça görülebileceği gibi pek çok düzgün antik taş kullanıldı. Bunların pek çoğu kıymetli tarihi ya da antik yapılardı. İskele babaları sorununu çözmeye gelince de, nasıl ki kale, mezarlık, anfi tiyatro, tapınak demeden sökülen yapılar gibi eldeki savaş topları ters çevrilip gömülerek iskele babası yapıldı.

Yıl 1979'un sonları; Gazi Bulvarı'nda, Tarihi Borsa durağındaki Ticaret Matbaası'nın çatı arasında, en mutlu zamanlarımı yaşadığım Günaydın Gazetesinde, İzmir'in imbatı gibi keyifle estiğim zamanlar. Havadan nem kapar vaziyette dolaşmakta, haber uğruna sineğin yağını çıkartmaktayım.

Aynı zamanda da İnciraltı kavşağındaki Eczacılık Fakültesi'ne devam etmekteyim… O yoğunluğun, koşturmacanın arasında ilaç ve tıp dersleri bir hayli zor gelmekte.

Kısa süre sonra hayatımı birleştirdiğim, önceki yıla kadar çok mutlu bir evliliğimin olduğu okul arkadaşım Mine ile her gün okul çıkışı İnciraltı – Konak arası Mithatpaşa Caddesi'ndeki trafik uygulaması yüzünden bazen saatler süren otobüs – troleybüs yolculuğumuz, dersler, sınavlar ve yaşamla ilgili güncel sohbetlerle bir hayli keyifli geçmekte. Onunla, hiç bitmesini istemediğim muazzam yol arkadaşlığımız her akşam Gümrük'te son bulmakta. O zamanlar Buca'ya, Şirinyer'e belediye otobüsleri, Büyükşehir Belediye Sarayı ile Balıkhane-Gümrük yani şimdiki Konak Pier arasından kalkmakta…

… Ve yağmurlu bir gün, koşturmaca sırasında duraklara yakın bir yerde ayakkabımın bağcığı kendiliğinden çözülüyor, diğer ayağımla üzerine basıyor ve tökezliyorum, Mine'nin omzunda asılı çantasına

yapışıyorum… Yerden dere gibi sular akmakta. Ayağımı koyacak bir yer arıyorum. Hemen beş on adım ötede, deniz kıyısında, biri hafif yan yatmış iki iskele babası gözüme ilişiyor. Daha kısa olana yöneliyorum. Sırılsıklamım. Ayağımı babanın üzerine koyduğumda, Mine şemsiyesini benim üzerime tutup hafifçe eğiliyor… Sıcacık nefesini; yanaklarımda, boynumda hissediyorum. İlk kez bu kadar yakınız. Heyecanlanıyorum. Çaktırmadan yavaştan alıyorum…

Aramızda şu diyalog geçiyor:
-"Aa!.. Baba… Babalar…."
-"Ne babası?"
"İskele babaları…"
"N'olmuş babalara?
"Yahu bunlar topa benziyor…"
"Ne topu?"
"Futbol topu olacak değil ya! Resmen savaş topu…"
"Hadi canım sen de"
"Ya, valla billa…"

Nurlar içinde yatsın sevgili Mine sözümü kesiyor, otobüsü kaçırmamak için hamle yapıyor ve biniyor. Her akşamki gibi, otobüs Gümrük'ü geçip gözden kayboluncaya kadar el sallıyorum ardından…

Dönüyor, o yağmurun altında dakikalarca iskele babalarını elliyor, kapı çalar gibi orta parmağımı büküp tıklıyor, inceliyorum… Tok ses veriyor…

Hava kararıyor, İzmir'de benim ve benim gibilerin zamanı başlıyor. Olaylar ve maceralar bizi bekliyor; cinayetler, yangınlar, kazalar, çatışmalar, belalar, balolar, eğlenceler, ünlü ünsüz artist ve şarkıcılar, toplantılar…
Bir durak ilerideki gece muhabirliği yaptığım gazetemin yoluna koyuluyorum. Babaların yaşamımdaki hikâyesi böyle başlıyor.

Fotoğraf Reha ALAN

İSKELE BABALARI NEREDEN GELMİŞ?

Yıl 1980; pek çok İzmirlinin yakından tanıdığı, belki de öğrencisi olduğu İzmir Türk Koleji'nin popüler isimlerinden Tarih Öğretmeni Umur Sönmezdağ, değişik fakültelerde olduğu gibi bizde de "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersleri veriyor.
O günkü dersle ilgisi yok ama "Yakın çevremizde bile tarihimize sahip çıkmıyoruz. Geçmişin hatıralarını hoyratça harcıyoruz. Cumhuriyetin hemen öncesinde İzmir Limanı yapıldı. Ne kadar antik eserimiz varsa denize dolgu yaptılar. Kadifekale'nin toplarını bile ters çevirip iskele babası yaptılar…"

Birden dikkat kesildim. Tüylerim diken diken oluverdi.
Hemen aynı gün Pasaport'ta inceledim. Evet, savaş topları top olmaktan çıkmış, resmen İzmir'in iskele babaları olmuşlardı. Bol bol fotoğraf çektim. Belediye – Gümrük, Gümrük- Pasaport arasında onlarcası vardı… Çoğuna takalar, yük gemileri ya da büyük yatlar bağlıydı. Küçük tekneler, halkalara sabitlenmişti…40- 50 civarı top iskele babası olmuştu.

Umur Sönmezdağ hocamızın dersteki son cümlesi yıllarca kulaklarımda çınladı. Çalıştığım gazetelerde haber toplantılarında defalarca dile getirdim. Kimse önemsemedi, haber değeri bulmadı…

Konak'la Alsancak arasında deniz 1870'li yıllardan bu güne gerek ticari yoğunluktan gerekse kentsel alan ihtiyacından defalarca dolduruldu.

Biz yaşarken dahi sağlanan gelişmeler nedeniyle, görünüm defalarca değişti. Belediye –Gümrük arası duble yol oldu, Gümrük – Pasaport arası gemi yanaşma alanı, ticaret merkezi olmaktan çıktı gezinti yolu oldu.. O iskele babaları defalarca söküldü, takıldı, kimileri yok oldu…

Sonradan iskele babası olan savaş topları ile ilgili herhangi bir bilgiye ne ansiklopedilerde, ne İzmir tarihi ile ilgili dokümanlarda, ne başka bir araştırmacının notlarında, ne de her şeyi doğru-yanlış bilen "Google" amcanın hafızasında rastlamadım. Bu yazı bu konuda bir "İlk" olma özelliği taşımakta. Ve sanırım tarihi savaş toplarının ters çevrilip yarı beline kadar beton dökülerek iskele babası olarak kullanılması metodu da dünyada bir ilk…

35 YIL SONRA

Elinizdeki her sayısını ilgiyle izlediğim ve çok beğendiğim KNK dergisi ve yazarları içeriğiyle İzmir kültürü, tarihi, gelenek ve göreneği hakkında bizlere, okuyucuya

pek çok şey kazandırdı. Yayın Koordinatörü değerli usta gazeteci arkadaşım Işık Teoman'a konuyu söylediğimde benimle aynı heyecanı hissettiğini görünce çok mutlu oldum.

İlk etapta 35 yıldır görmediğim Umur Sönmezdağ hocama ne yaptımsa ulaşamadım. 30 yıl öğretmenlik ve yöneticilik yaptıktan sonra 2001 yılında genel müdür iken Özel Türk Koleji'nden ayrılmış. Ardından da kuruluşundan itibaren 8 yıl Ekonomi Üniversitesi'nde yöneticilik yapmış. İzmir Fuarı Tarihi, Uşakizade Latife Hanım Köşkü Tarihi ve İzmir Ekonomi Üniversitesi Tarihi ile ilgili araştırma kitapları var ancak ulaşabildiğim telefonlar ne yazık ki değişmiş. Adres yok. Kimsenin güncel bilgisi yok.. Ve sevgili meslek büyüğümüz Gazeteci Ünal Tümin'den aldığım e-mail adresiyle günler sonra ulaşabildim kendisine. Sonradan bol bol seyahate çıktığını öğrendim.

Işık Teoman'la sözleştik; Umur hocamla Japonya seyahati dönüşünde, Kantar Karakolu'na en yakın iskele babası olmuş savaş topunun başında buluştuk, sarmaşıp özlem giderdik ve hemen soluk soluğa topların hikayesini dinledik yeniden. O anlattıkça topları bir başka sevdik…

Ve bundan sonra söz emekli Tarih Öğret-

meni Umur Sönmezdağ'da:

TİCARİ HAREKET İZMİR'E DEMİRYOLU VE LİMAN GETİRDİ

"Bir dönem İzmir'de üç kale vardı. Birisi hala kısmen ayakta kalan Kadifekale, diğerleri Ok Kalesi olarak da bilinen Liman Kalesi ve sonradan yapılan Sancak Kale

Bu kalelerin ayrı ayrı hikâyeleri var. Ve elbette savunma amaçlı bu kaleler silahsız, topsuz değildi… Ok Kalesi tarihe karıştı. Kadifekale'nin namluları yukarı doğru bakan toplarının kaderi de İzmir Limanı'nın yapılmasıyla birlikte değişti.

1838 Balta Limanı Ticaret Anlaşması ile İngiltere, Osmanlı'nın dışa açılan ticaretini büyük ölçüde ele geçirmişti. Özellikle İzmir'in ticari hinterlandının geniş olması, buharlı gemilerin hızlı ve daha büyük kapasitelerde mal akımı talebi ortaya çıkmıştı. Kent, sahip olduğu liman ve gümrük hizmetleri ile bu mal akımını karşılamakta zorlanıyordu. Bunun için İngiltere Bab-ı Ali'ye yeni bir proje ile gitmiş ve özellikle Batı Anadolu'daki tarımsal ürünün kontrolünü tam olarak ele geçirmeye yönelik olarak Aydın Demiryolu İşletmesinin imtiyazını 24 Eylül 1856 tarihinde almıştı.

Bu proje bir de yükleme ve boşaltma limanını da içermekteydi. Bu sayede İngilizler bağımsız olarak kendi tüccarlarının mallarının ticaretini yapacaklardı. Bugünkü Alsancak'ta "İngiliz İskelesi" denilen deniz içine uzatılan iskele yapılmıştı. 1856 yılında yapımına başlanan İzmir – Aydın demiryolu tam olarak 1866 yılında çalışmaya başladı. Bu arada 1860'lardan itibaren buharlı ve yüksek tonajlı gemilerin İzmir'e gelmesi, kente rıhtım yapımını elzem hale getirmişti. Valilik 1862 yılında denize kazıklar çakmak suretiyle bir kordon yapılmasını düşünmüştü. Ancak bu proje, sağlıklı olmayacağı gerekçesiyle kabul görmemişti. Bundan sonra da İzmir – Turgutlu demiryolu 1866'da açılınca, gelen ürünler daha da arttı. Bunların ihracı için de demiryolları ile birleşen bir limana ihtiyaç zorunlu oldu.

DENİZİ DOLDURMA KARARI

John Charnaud, Alfred Barker ve Gorges Guarracino adlı üç İngiliz girişimci İzmir Rıhtım Kumpanyası'nı kurarak, rıhtım ve liman yapmak için girişimde bulundular. Alan çok girintili çıkıntılı ve sorunluydu.

Halk ve esnaf kıyıya paralel düz bir dolgu alanı istiyor, maliyetine de katılmıyordu. Osmanlı yönetimi kente rıhtım kazandı-

rırken, düzensiz kıyı bandının imarını da hesaplıyor, bu işi "beldenin süslenmesi" olarak görüyordu. 18 Kasım 1867 tarihli irade bu durumu açıkça belirtirken, inşaatın süratle yapılmasını emrediyordu. Dolgu Konak'taki Sarı Kışla'dan başlayıp, Tuzla Burnu'ndaki Alsancak Garı'nda sona erecekti. Dolgunun uzunluğu 3 bin 800 metre olacaktı. Dolgunun kıyısındaki 18 metrelik alan rıhtıma aitti ve üzerine bir de tramvay hattı döşenecekti. Kordonun güney mendireğinden kuzey mendireğine 600 metrelik alan rıhtım olacaktı. Liman batı, güney ve kuzeyde inşa edilecek üç mendirekten ibaret olup, güneyden ve kuzeyden iki girişi vardı. Liman dışında derinliğine doldurulacak bölüm, Rıhtım Kumpanyası

tarafından iş ve konut alanları olarak pazarlanacaktı.Hem şirketin gereksinimi hem de dileyenlerin rıhtım boyunca gidip gelmesini sağlamak üzere bir tramvay hattı da şirket tarafından yaptırılacaktı. Otuzuncu yılın sonunda rıhtım, onarım gereksinimi olmayacak biçimde ve bedelsiz olarak devlete devredilecekti.

İLK "YAP-İŞLET-DEVRET" MODELİ DOLGU MALZEMELERİ BEDAVA

Anlaşmaya göre; kumpanya rıhtım yapımı için gerekli dolgu ve inşaat malzemesi ile ağaçları Yamanlar Dağı ve eteklerindeki devlet arazilerinden ücretsiz olarak alacak ve bunların kolaylıkla nakledilebilmesi için Karşıyaka'ya kendi olanaklarıyla bir iskele yapacak ve bu iskele de imtiyaz döneminin sonunda devlete sağlam olarak devredilecekti. Yapım işlerini denetleyecek komiser devlet tarafından atanacak ve maaşı şirket tarafından ödenecekti. Kumpanya sözleşme tarihinden sonra en geç bir yıl içinde inşaata başlamış olacaktı. İmtiyaz dönemi boyunca rıhtım vergisinin şirket tarafından toplanması ve bu dönem sonunda rıhtım ve üzerindeki tesislerin bedelsiz olarak Osmanlı Devleti'ne bırakılacak olması bu girişimin Osmanlı İmparatorluğu'nda günümüzün "yap-işlet-devret" modeline uygun örnek olduğunu söyleyebiliriz. Rıhtım ve ekleri devlet hazinesinden hiç masraf yapılmadan kumpanya tarafından rıhtım vergisi imtiyazı karşılığında gerçekleştirildi. İnşaat 1869 yılının Mart ayında başladı. Rıhtım, gümrük karşısındaki 75 metrelik alan dışında 1876'da tamamlandı. 1877'de Pasaport-Konak arasındaki rıhtım ile mendirek inşaatı bitti. Böylelikle İngilizlerin başladığı inşaat Fransız Dussaud kardeşler tarafından1880 yılında tamamlandı.

Dolgu ve rıhtım yapımı sırasında, bugünkü Kordonboyu'nda da açıkça görülebileceği gibi pek çok düzgün antik taş kullanıldı. Bunların pek çoğu kıymetli tarihi ya da antik yapılardı. Liman inşaatı bitti, sıra gemileri bağlayacak iskele babaları sorunu çözmeye gelince de, nasıl ki kale, mezarlık, anfiti yatro, tapınak demeden sökülen yapılar gibi eldeki savaş topları ters çevrilip gömülerek iskele babası yapıldı. Her elli metreye birer adet top baba olarak kullanılmak amacıyla ters çevrilerek gömüldü." Sultan Abdülaziz döneminde yapımına başlanan Liman ve dolguyla ortaya çıkan 1. Kordon şüphesiz İzmir'e pek çok şey kattı ancak çok değerli onlarca tarihi zenginliğimizin de yok olmasına yol açtı.

İzmir'in işgali üzerine

Tufan ATAKİŞİ

Günümüzden 96 yıl önce Mayıs ayında İzmir tarihinin en acı günlerinden birini yaşıyordu. Sahte belgelerle İtilaf Devletleri'ni kandıran Venizelos bölgedeki Hıristiyanları korumak ve onların can güvenliğini sağlamak iddiasıyla İzmir'e asker çıkartarak katliam yapıyordu. 15 Mayıs 1919, aslında Türkiye tarihini değiştiren bir dönüm noktasıydı. O günlere nasıl gelindiğini bir kez daha hatırlayarak bellek tazelememizde yarar var.

Birinci Dünya Savaşı'nın 11 Kasım 1918 yılında bitiminden sonra 18 Ocak 1919'da başlayan Paris Barış Konferansı'nda zirve diplomasisi metoduyla ABD, İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya devletlerinin başkan ve dışişleri bakanlarından oluşan konsey kapsamında görüşmeler başladı. Ardından Japonya dışındaki devletlerin başkanlarının katılımıyla gerçekleşen Dörtler Konseyi toplantılarında Osmanlı, toprakları paylaşılırken savunacak bir elçisi bile yoktu. Dolayısıyla Yunan delegasyonunun toprak taleplerinin karşısına sadece İtalya çıkabilecekti. Bu yüzden Yunanistan konferansa Başbakan Eleftherios Venizelos ve Dışişleri Bakanı Nicolas Politis'i tam yetkili temsilci statüsünde görevlendirmişti. Bu arada Yunanistan tarafından çıkarılmış Türklerin Anadolu'da bir kıyım hareketi başlatacağına dair haberler de bir biçimde İngiliz Dışişleri Ba-

kanlığına da bildirilmişti. ABD'deki Yunan Elçiliği de, Trakya ve Anadolu'da yaşayan Hıristiyanlara, Türkler tarafından kötü muamele yapıldığını iddia eden raporların kendilerine ulaştığını ABD Dışişleri Bakanlığına ileterek bu konuda önlem alınmasını talep etmişti.

Böylece Yunanistan, toprak emellerine kavuşmak için ABD'yi gerçek dışı raporlarla etkisi altına almaya çalışmaktaydı. Yunan Devleti, bu tarz politika ile dünya kamuoyunu daha kolay etkisi altına aldığını zannediyordu.

Venizelos, Paris Barış Konferansı'nın 3 Şubat 1919 tarihli oturumlarında toprak isteklerini; Epir yöresinin kuzeyi, Ege'deki 35 Adaları, Trakya ve İzmir başta, Batı Anadolu olmak üzere sıralamıştı.

Yunan heyeti konferanstaki isteklerini ABD Başkanı Wilson Prensiplerinin 12. Maddesine dayandırdığını iddia edebilmek amacıyla sahte nüfus ve dini bilgiler içeren haritalar kullanıyordu. ABD Başkanı Wilson ve heyeti de bu rakamlara şaşırmıştı.

4 Şubat 1919 günü yapılan toplantıda ise İngiltere Başbakanı Loyd George'un önerisiyle Amerikan, İngiliz, İtalyan ve Fransız yetkililerden oluşan bir uzmanlar kurulunun Yunan iddialarını incelemesi kararı alındı. Bu hamleyle zirve diplomasisi nedeniyle yaşanabilecek bilgi eksikliği de giderilmeye çalışılacaktı. Oluşturulan komisyon, Yunanistan'ın Batı Anadolu'daki toprak talepleriyle ilgili olarak incelemelerde bulundu ve 6 Mart'ta çalışmalarını tamamladı. Clemenceau ve Lloyd George Venizelos'un istediğinden daha küçük olmakla birlikte Yunanistan'ın Batı Anadolu'da büyük bir

bölgeye sahip olması konusunda anlaştılar. Böylece Türklerin Batı Anadolu'da yeniden güçlenmesine karşı Yunanlıları kullanacaklardı. Bu arada Antik Yunan kültürüne duyulan hayranlık nedeniyle de dünya kamuoyunun sempatisi kazanılmış olacaktı. Ancak Amerika bu İngiltere-Fransa işbirliğine karşı çıktı.

Wilson, Clemenceau ve Lloyd George'un katıldığı 2 Mayıs 1919 tarihli toplantıda İzmir'in durumu görüşüldü. ABD Başkanı Wilson; "İtalya'nın İzmir'e küçük bir filo gönderdiğini ve bu tarz askeri girişimlerden rahatsız olduğunu" ifade etti.

Yunanlılar bu durumu hemen kullandı ve İtalyanların son hareketlerinin Türkler arasında büyük tepki ile karşılandığı ve şiddete dönüşebileceği iddiaları Lloyd George'a ulaştı. Wilson, bunun üzerine hem İtalyan filosunun hareketlerini izletmek hem de Amerikan vatandaşlarını korumak amacıyla Amerikan zırhlı savaş gemisi U.S.S. Arizona'nın İzmir'e gönderilmesine karar verdi. İngiliz ve Fransızlar da aynı tepkiyi vererek Türk karasularına savaş gemileri gönderip gambot diplomasisi ve güç gösterisi politikası uygulamaya karar verdiler.
6 Mayıs 1919 tarihli toplantıda Lloyd George; İtalyanların İzmir Limanı'nda yedi gemisinin bulunması ve İzmir'e asker çıkarabileceklerini buna karşılık, iki ya da üç bölük Yunan askerinin İzmir'e çıkarılmasına izin verilmesini ve Yunan askerinin buradaki vatandaşlarını koruyabilmesini" talep etti. Bu talebe büyük güçlerin temsilcileri olumlu yaklaşarak Yunanistan'ın İzmir'e asker çıkartması isteğinin kabul edilmesine karar verildi. Bu nedenle müttefik askerî yetkililerle Venizelos arasında görüşmeler hemen başlatıldı. Venizelos, 14.000 kişilik Yunan taburunun Kavala'da hazır olduğunu 10 Mayıs 1919 tarihli toplantıda ilgililere bildirdi. İtalya Başbakanı Orlando'nun da katıldığı 12 Mayıs 1919 tarihli toplantıda; Yunan ordusunun İzmir'e asker çıkarmasına karar verildiği İngiliz, Fransız ve Amerikalı başkanlarca açıklandı
İzmir, Yunan ordusu tarafından 15 Mayıs 1919'da işgal edildi. Yunanlıların karaya ayak basmalarından itibaren yaptıkları katliamlar nedeniyle dünya kamuoyu Türklerden yana bir tutum içerisine girdi. Batı Anadolu'da Yunan mezâlimi, inanılmaz boyutlara vardı. Neticede 18 Temmuz 1919 tarihli toplantıda İngiliz, Fransız, Amerikan ve İtalyan temsilciler tarafından Anadolu'ya gönderilmek üzere; Tuğamiral Mark Lambert Bristol (*) (ABD) başkanlığında, Tuğgeneral Bunoust (Fransa), Tuğgeneral Hare (İngiltere) ve Korgeneral A. Dall'Olio (İtalya)dan oluşan bir araştırma heyeti kuruldu.

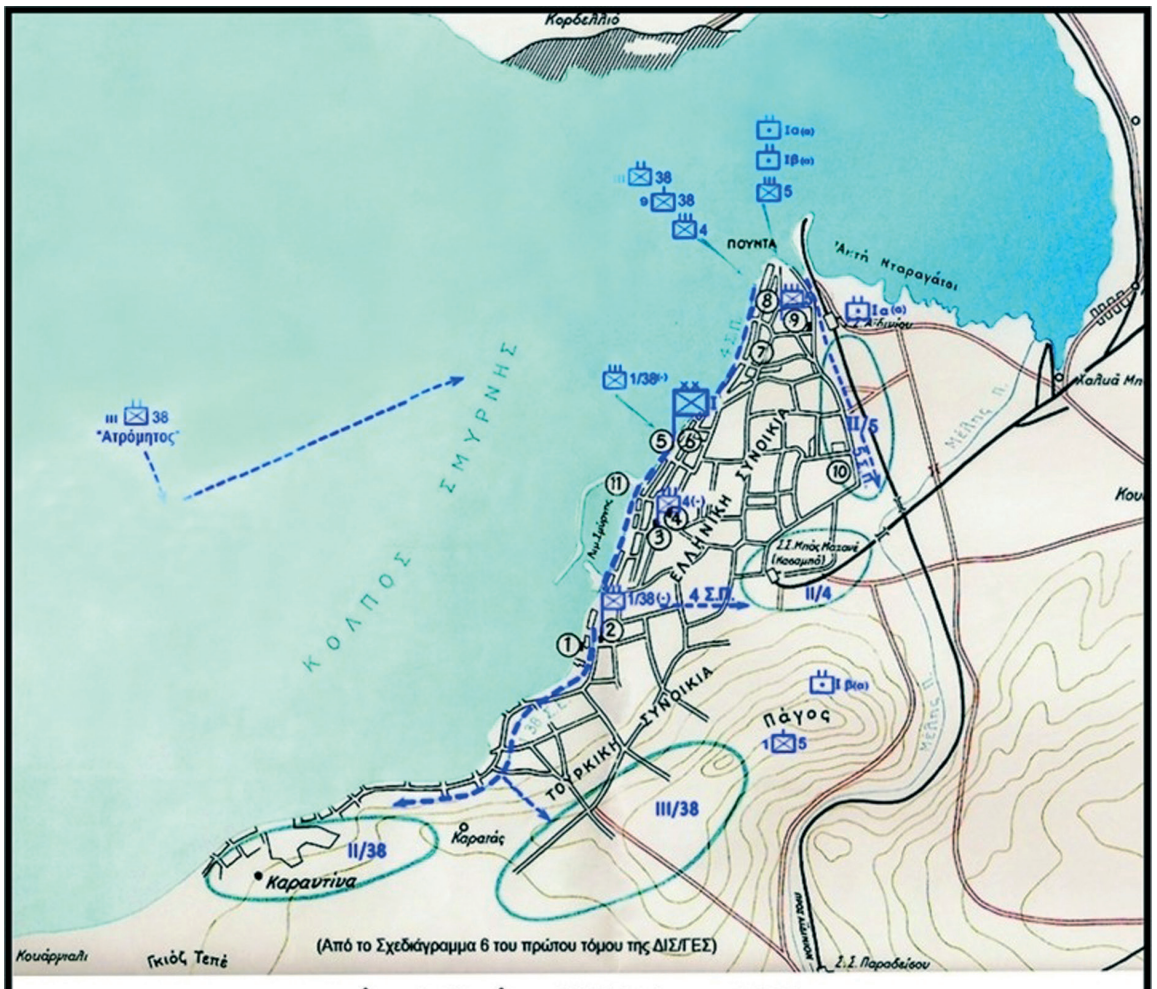

İzmir'in İşgali 15 Mayıs 1919
1) Sarı Kışla, 2) Hükümet Binası 3) Evangelist Okulu 4) Aya Fotini
5) Fotiadis 6) Avcılar Kulübü 7) Aya John 8) Zabıta Barakası 9) Tütün Deposu
10) Aya Tryfon 11) Gümrük Ofisi (*Tufan Atakişi Arşivi*)

Konsey Üyeleri : (soldan sağa) David Lloyd George , Vittorio Emanuele Orlando , Georges Clemenceau ve Woodrow Wilson Versailles

12 Ağustos-6 Ekim 1919 arası süren araştırmaları sonucunda ulaştıkları bilgilerle ilgili ilk izlenimlerini 7 Ekim 1919'da İstanbul'da ilgililere sundu. 47 maddeden oluşan bu rapor incelendiğinde; İzmir'in işgaliyle birlikte Türklere yapılan Yunan zulümleri doğrulanmaktaydı. Buna rağmen Paris'teki Yüksek Konsey, bu raporu dikkate almamış ve Yunan işgaliyle birlikte başlayan mezalimin bölgede devam etmesine göz yummuştu.

Amiral Bristol Raporu'nun Etkileri Rapor'u kısaca özetleyecek olursak; 1) Bölgedeki olayların sorumlusu Türkler değil; Rumlar›dır. 2) Batı Anadolu'da Yunanlıların raporlarında belirttiği gibi Rum nüfusun fazla olmadığı da ortaya çıkmıştır. Bölgede Türkler çoğunluktadır. Bu yüzden İzmir ve çevresinin milliyet prensiplerine göre, Yunanistan'a katılması söz konusu olamaz. 3) Yunan işgalinin

amacı Hıristiyanların güvenliğini sağlamak değil, bölgeye egemen olmaya yöneliktir. 4) İzmir ve çevresinden Yunan ordusu çekilerek bölgeye itilaf devletlerinin güvenlik birimleri yerleştirilmelidir. Sonuç olarak; Amiral Bristol Raporu, Milli Mücadele'de Türk tarafının haklı olduğunu ve Yunan mezalimini ortaya koyan ilk uluslararası bir belgedir. İzmir'in haksız yere işgal edildiği kayıt altına almıştır.

Wilson Prensipleri

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Woodrow Wilson 8 Ocak 1918 günü ABD Kongresi'nde yaptığı konuşmada I. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmasını istediği dünya düzenine ilişkin görüşlerini ifade etti.

Büyük küçük bütün devletlerin siyasal bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü konusunda karşılıklı güvence vermek üzere özel sözleşmelerle bütün ulusları içine alan bir birlik oluşturulmalı esası üzerine 14 maddede toplamış ve tarihte Wilson İlkeleri, olarak anılmıştır.

11 Kasım 1918'de sona eren Avrupa merkezli I. Dünya Savaşı nedenleri üzerinde düşünmüş, savaşı ortadan kaldıracak önlemleri ve kendine göre adil olan sınır düzenlemelerini içeren bir açıklamada bulunmuştu. Wilson'ın önerileri savaş sonrasında toplanan barış konferansını etkilemiş ve iki savaş arası dönemde (1918-1939) Avrupa'nın sömürgeci devletlerini güç durumda bırakan sorunlar çıkarmıştır. Özellikle "Bugünkü Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Türk kesimlerine güvenli bir egemenlik tanınmalı, Türk yönetimindeki öbür uluslara da her türlü kuşkudan uzak yaşam güvenliğiyle özerk gelişmeleri için tam bir özgürlük sağlanmalıdır" maddesi çok önemlidir. Çünkü Osmanlı toprakları üzerinde bir Ermeni Devleti kurulmasının gündeme getirilmesi bu ilkeden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu maddeye göre Osmanlı toprakları milliyet prensibine göre parçalanmak istenmiştir. Bundan cesaret alan bazı azınlıklar bağımsız devlet kurmak amacıyla faaliyetlere başlamışlardır.

Öte yandan Yunanistan'ın 15 Mayıs 1919 yılında İzmir'i işgali ile başlayan süreçte Türklere yapılan mezalim sonrası 13 Ekim 1919'da hazırlanan Amiral Bristol'ün raporu, Milli Mücadele'nin en önemli dayanaklarından biri olmuş, Misak-ı Milli sınırları ve Kurtuluş Savaşı'nı dünya kamuoyu önünde haklılığını gündeme taşımıştır.

*) Amiral Mark Lambert Bristol Kimdir ABD Deniz Kuvvetleri'nde tuğamiral (Rear Admiral) rütbesine yükselmiş ve bu sıfatla aktif ve muharip görevlerde bulunmuş bir subaydır. ABD Deniz Kuvvetleri Akademisinden 1887'de mezun olmuş, Amerikan-İspanyol Savaşı'nda USS Texas gemisinde görev yapmış ve Santiago de Cuba Savaşı'na katılmıştır. 1901-1903 arasında ABD Kuzey Atlantik Filosu başkomutanının yaverliği görevini yürütmüştür. I. Dünya Savaşı'nda USS Oklahoma savaş gemisinin komutanlığını yapmıştır.

1919-1927 yıllarında önce Osmanlı Devleti ve Ankara'daki TBMM hükümetleri nezdinde, Cumhuriyet'in ilanından sonra da Türkiye Cumhuriyeti nezdinde, ABD Yüksek Komiseri sıfatıyla büyükelçilik vazifesi yürütmüştür. Önyargılardan arınmış ciddi kişiliği, konulara tarafsız yaklaşımı ile çevresinde takdir toplamıştır. Titizlikle muhafaza ettiği yazışmaları ve topladığı diğer dokümanlar, görev yürüttüğü kritik dönemin tarihinin yazılmasında önemli katkı sağlamıştır.

ABD Kongre Kütüphanesi'ne devrettiği Bristol Belgeleri Osmanlı Devleti'nin son ve Türkiye Cumhuriyeti ilk yıllarına ışık tutan bir kaynak kabul edilir. 1927'de ABD Asya Filosunun komutanlığına getirilmiş, 13 Mayıs 1939 yılında vefat etmiştir.

Kaynakça:
**The Paris Peace Conference 1919 Margaret MacMillan*
**Milli Kurtuluş Tarihi, Doğan Avcıoğlu*
**Atatürk, Bir Milletin Yeniden Doğuşu, Lord Kinross*
**Amerikan Gizli Belgeleriyle Türkiye'nin Kurtuluş Yılları, Orhan Duru, 1978*
**Türkiye'de Yunan Vahşet ve Soykırım Girişimi, Em. Kur. Alb. Talat Yalaza*

KNK

Ünlü hikayeci **Tarık Dursun K.** soruyor

Bir Gün Bir Issız Adaya Düşerseniz

Muzaffer CELLEK

Diyelim ki, ıssız bir adaya düştünüz. Yanınıza ne alırdınız? Vahşi bir orman. Sizden başka kimse yok. Akrebi bol. Ne yapardınız? Yanınızda ne bulunsun isterdiniz? Bilmece gibi bir soru değil mi?

Röportajlarda eskiden çok sorulurdu. O zaman gözler tavana dikilir, kısık gözlerle ve güleç bir ifade ile düşünülürdü. Şimdi sorun, pat diye söylüyorlar. Biz de sorduk önümüze gelene. Çeşit çeşit cevaplar aldık. Birisi, "ekmek, peynir, zeytin" diye, bir çırpıda sayıverdi.

Bir diğeri, "Recep Tayyip Erdoğan" dedi. Sanki üçü de aynı şahıs değilmiş gibi. Bir başkası " bıçak, su, ekmek" dedi. Eh, makul dedik içimizden.

Kimi dedi, "Alaaddin'in sihirli lambası, kimisi üç kadın, kimisi "beynim yeter bana" dedi. "Kaçak tütün, çakmak, çay" "Hülya Avşar, Hülya Avşar, Hülya Avşar" dedi. Devamla "Nikah cüzdanı, 6 fotoğraf, ikametgah ilmühaberi" diye işi gırgıra döktü. "Ekmek, peynir zeytin" diyenler de çıktı. "Bir Yahudi, bir ateist, bir Çingene" diyenin yanı sıra "gemi, kaptan, rota" diyen realistler de çıktı. Böylesi mini soruşturmayı, hikayecimiz Tarık Dursun K. aklıma getirdi. Yazdığı son romanı, her biri 450 sayfalık iki cilt eser yazmış. İsmi; "Bir Gün, Bir Issız Adaya Düşerseniz"

Bu kitabı imzalayıp verince, çevirdim sayfalarını. Kendisi de şöyle giriş yapmış:

"Bu soruyu niçin en çok yazar - çizer- takımıyla bilge kişilere sorarlar? Onların vardıkları değer yargıları çok mu ilginç, çok mu önemli herkesten" Ve devamla da "Olabilir" diye ekliyor. Derler ki: "Issız bir adaya düşerseniz veya düşseniz:" Issız bir adaya düşmek, günümüzde pek sık rastlanan bir olgu değil. " Böyle diyor yazarımız. Ünlü hikayecimiz, yukarıdaki suali, bizlerin anladığı manada sormuyor bu kitapta. Ya ne diyor? "Evet. Günlerden bir gün, bir ıssız adaya düşerseniz acaba yanınızda hangi kitapların olmasını isterdiniz?"

Böyle soruyor.

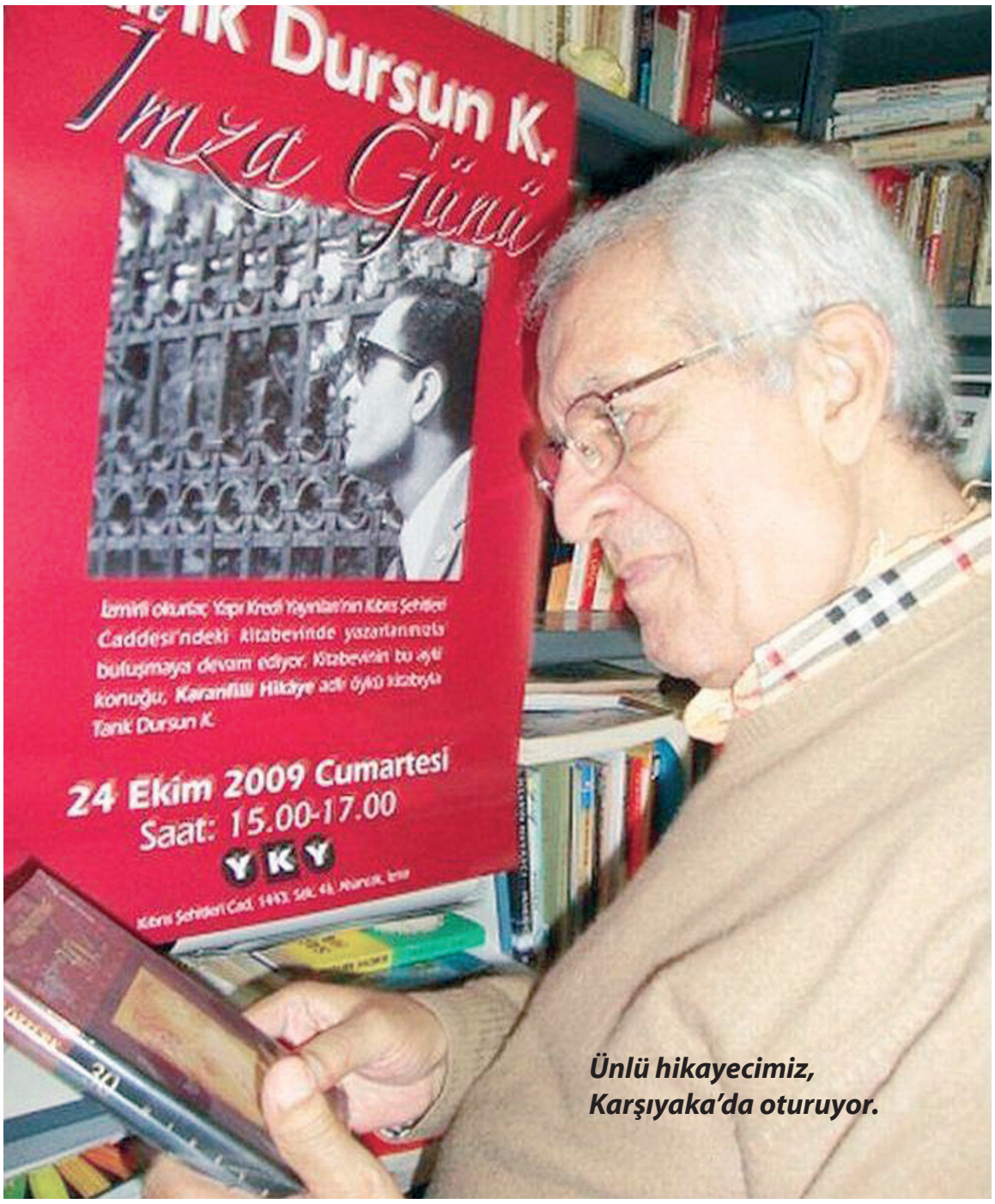

Ünlü hikayecimiz, Karşıyaka'da oturuyor.

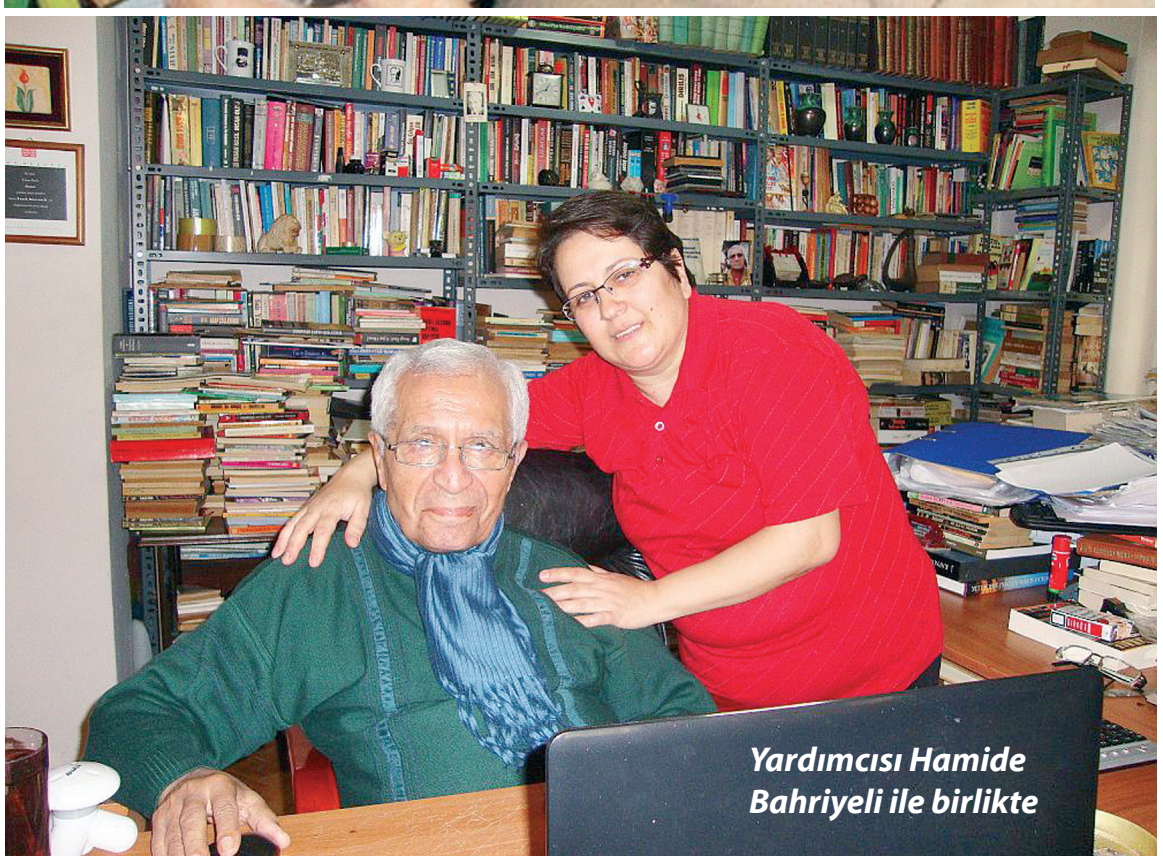

Yardımcısı Hamide Bahriyeli ile birlikte

Tarık Dursun K, devamla diyor ki: "Hem geçmişte edinilmiş kültürü yenileyecek hem de yeni bir alt kültür yaratacak kitaplar olmalıdır insanın hayatında diyor özetle. Tarık Dursun K, uzun bir çalışma ve araştırmanın ürünü olan bu kitabı ile "Gılgamış Destanı'ndan başlayıp Homeros'un "İliada " ve Odissea'sıyle süren J. Steinbeck'in Gazap Üzümleri'nde son bulan, evrensel edebiyatın en seçkin (yazarları, biyografilerini, eserlerinin uluslararası alandaki yerleriyle birlikte gerçek değerlerini saptayıp, yanı sıra her kitaptan geniş bir özetle en ilginç bölüm örneklerini de içeren)kitaplarını sunuyor.

Öyle ya. Dünyaya bakış açılarını yenilemek amacını güdenler ile temelde sağlam ve aynı zamanda çağdaş bir alt-kültüre sahip olmak isteyenlerin başucu kitabı olmaktadır bu yapıt. Yazarlığa özenip bloğunuzda güzel eserler vermek istiyorsunuz. Her şeyden önce çok okumak gerekli. Bildiklerimiz, onca okuduklarımız arasında aklımızda kalanların birer kıymığıdır ortaya döktüklerimiz.

Bilgi olmadan fikir sahibi olunmaz. Bu bir kaide oluyor. Ünlü yazarımız da bizlere bunu işaret ediyor zaten bu kitabında.

Bu kalın kitabın müsveddesini elle yazmış. Bilgisayardan hoşlanmıyor. Daktilo derseniz işine gelmiyor. Ne büyük zahmetler değil mi?

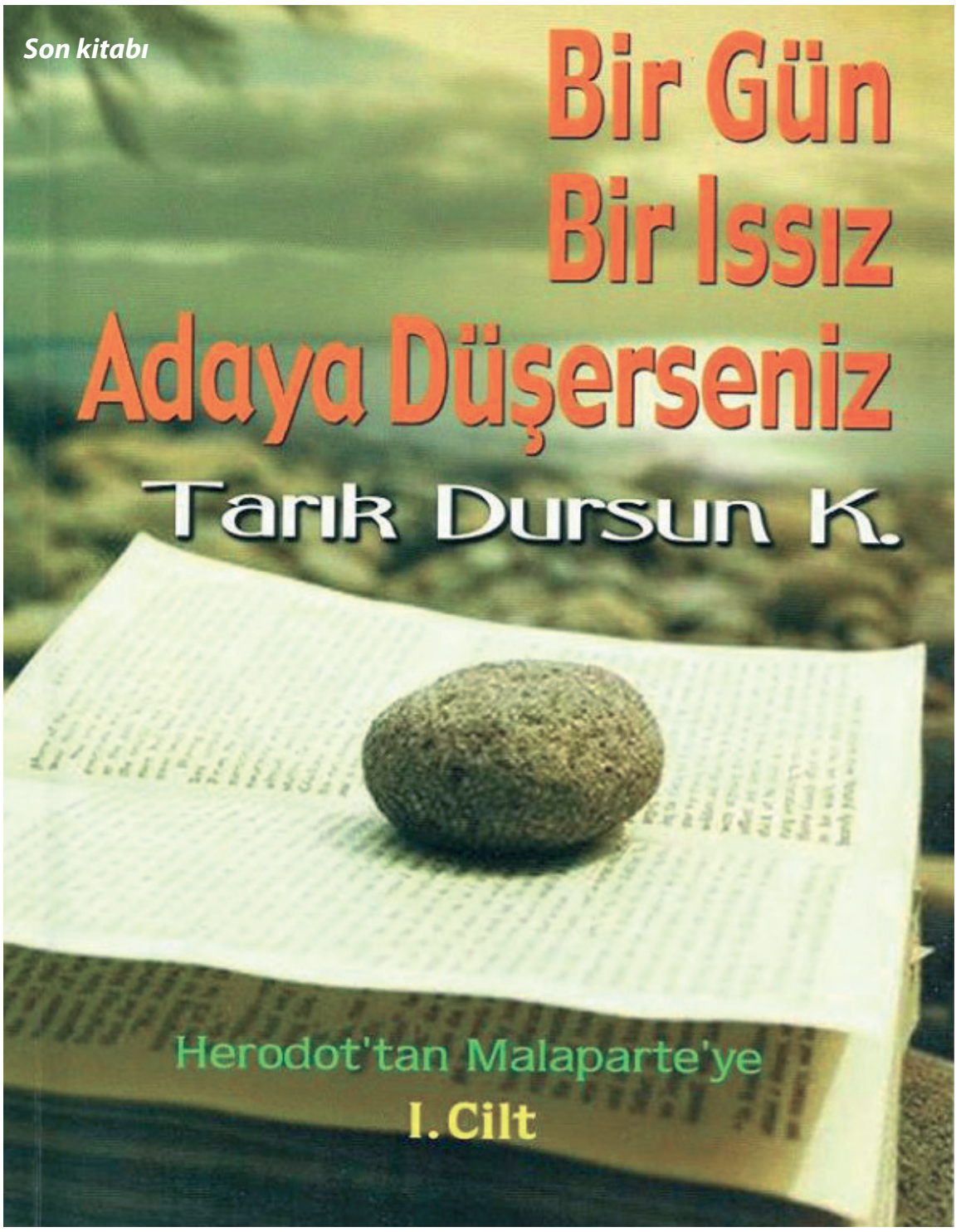

Tarık Dursun K, en son imza günü için gittiği Karşıyaka Türkbirliği Okulu'nda, miniklerle

ACİL TELEFONLAR

AKS 110
HIZIR ACİL SERVİS 112
POLİS İMDAT 155
TRAFİK 154
JANDARMA 156
SU ARIZA 185
CENAZE HİZMETLERİ 188

ULAŞIM

Otogar (İzotaş)
0 232 472 10 10
Üçkuyular Terminali
0 232 259 88 62
Adnan Menderes Havalimanı
0 232 274 26 26
THY 0 232 484 12 20
TCDD Basmane Garı
0 232 484 8638
TCDD Alsancak Garı
0 232 458 31 31
Denizcilik İşl. (Liman)
0 232 464 88 64

EVLENDİRME MEMURLUKLARI

Fuar Evlendirme Memurluğu
0 232 425 26 60
Eşrefpaşa Evlendirme Me.
0 232 250 25 05
Gültepe Evlendirme Me.
0 232 457 49 90
Yenişehir Evlendirme Me.
0 232 489 43 57
Güzelyalı Ümit Besen Evlendirme Memurluğu
0 232 285 05 07

MÜDÜRLÜKLER

Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
0 232 489 45 22
Bilgi İşlem Müdürlüğü
0 232 445 19 40
Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü 232 482 10 36
Emlak ve İstimlak Müdürlüğü
0 232 489 45 18
Fen İşleri Müdürlüğü
0 232 489 48 58
Hukuk İşleri Müdürlüğü
0 232 489 31 73
İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü 0 232 484 14 99
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü 0 232 422 68 07
Mali Hizmetler Müdürlüğü
0 232 484 09 99
Plan ve Proje Müdürlüğü
0 232 489 45 59
Park ve Bahçeler Müdürlüğü
0 232 445 43 90
Sağlık İşleri Müdürlüğü
0 232 482 20 75
Temizlik İşleri Müdürlüğü
0 232 433 36 30
Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü
0 232 459 97 95
Veteriner Müdürlüğü
0 232 459 24 10
Zabıta Müdürlüğü
0 232 484 15 10
Merbel Genel Müdürlüğü
0 232 464 41 52

RESMİ DAİRELER

Valilik 0 232 441 14 40
Büyükşehir Belediye Başkanı
0 232 293 12 00
İZFAŞ 0 232 484 21 50
Ege Serbest Bölge Md.
0 232 251 35 94
TRT Bölge Md.
0 232 463 02 03
Basın Yayın ve Enf. İl Md.
0 232 489 42 91
Emniyet Müdürlüğü
0 232 489 05 00
Güney Deniz Saha Kom.
0 232 463 01 00
Hava Eğitim Komutanlığı
0 232 285 96 50
İl Gençlik ve Spor Md.
0 232 464 82 08
İl Müftülüğü
0 232 441 82 01
Meteoroloji Bölge Müdürlüğü
0 232 285 39 65
Defterdarlık
0 232 483 09 25
Milli Eğitim Müdürlüğü
0 232 441 80 29
Ulaştırma Bölge Müdürlüğü
0 232 464 81 02 - 463 74 62
Ege Bölgesi Sanayi Odası
0 232 441 09 09
İl Sağlık Müdürlüğü
0 232 441 81 11
Çevre İl Müdürlüğü
0 232 464 81 43
Dokuz Eylül Üniversitesi
0 232 464 80 47
Ege Üniversitesi
0232 388 01 10
Yüksek Teknoloji Enstitüsü
0232 441 97 00

HASTANE POLİKLİNİK

AĞIZ BİRLİĞİ AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ
Ali Çetinkaya Bulvarı No: 34/1
Alsancak Tel: 0232 463 86 88
ARI YURTLAR ÖZEL SAĞLIK KBB VE ÇOCUK HEKİMLİĞİ
1359 Sok. No: 2 Kızılkanat Sitesi
A Blok Tel: 0 232 388 75 69
ATA DİŞ POLİKLİNİĞİ
Vasıf Çınar Bulvarı Çelebi Apt.
No: 25 K:2 D:4 Alsancak
Tel: 0 232 464 86 26
ATAKALAP HASTANESİ
1418 Sok. No: 16 Kahramanlar
Tel: 0 232 483 14 14
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ ZÜBEYDE HANIM HAST.
6371 Sok. No:34 Bostanlı
Tel: 0 232 330 52 30
DENTAKİD ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ
Kıbrıs Şehitleri Cad. No: 53/4
Alsancak Tel: 0 232 465 11 05
DENTORİON AĞIZ DİŞ ESTETİK MERKEZİ
Mustafa Bey Cad. No:1/1 D:18
Alsancak Tel: 0 232 464 88 11
DIET INN BESLENME VE DİYET DANIŞMA MERKEZİ
Kıbrıs Şehitleri Cad. Mayıs Apt.
No: 4/7 Alsancak
Tel: 0 232 463 53 67 - 463 53 29
DİZDARER ÖZEL SAĞLIK
1394 Sok. No: 11 D:9 Alsancak
Tel: 0 232 464 04 06
DOĞU-ŞAN ÖZEL AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ
Cumhuriyet Bul. No: 181 D:3
Alsancak Tel: 0 232 421 59 65
DR. CEVDET TUĞRUL MEME MER. ANKA ÖZEL SAĞLIK
Ali Çetinkaya Bul. No: 58/1
Alsancak Tel: 0 232 446 84 75
DR. A. KADİR DEMİREL DİŞ KLİNİĞİ
Ali Çetinkaya Bul. No: 70 K:2
D:204 Sağlık Sitesi Alsancak
Tel: 0 232 421 89 12
www.kadirdemirel.net
DUYMER İŞİTME CİHAZLARI MERKEZİ
1720 Sok. No: 2 Karşıyaka
Tel: 0 232 364 22 59
Kıbrıs Şehitleri Cad. No: 4
Alsancak Tel: 0 232 463 74 55
EGEFORM FİZYOTERAPİ REHABİLİTASYON MERKEZİ
1420 Sok. No 107/1 Alsancak
Tel: 0 232 463 24 32
EGE SAĞLIK HASTANESİ
1399 Sok. No:25 Alsancak
Tel: 0 232 463 77 00
EL MİKROCERRAHİ ORTOPEDİ TRAVMATOLOJİ HASTANESİ
1418 Sok. No: 14 Kahramanlar
Tel: 0 232 441 01 21
ERGENE KARDİYOLOJİ ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ
Talatpaşa Bul. No: 9/2
Alsancak Tel: 0 232 464 77 77
ERKİN İNTEGRATİF TIP MERKEZİ
1392 Sok. No: 5 Alsancak
Tel: 0 232 422 03 65 - 422 30 67
ENTO KULAK BURUN BOĞAZ MERKEZİ
Şair Eşref Bulvarı No: 35/2 Lozan
Tel: 0 232 422 03 65
GELİŞİM EGE SPECT TEŞHİS MERKEZİ
Mimar Sinan Cad. No: 13/1
Kahramanlar Tel: 0 232 464 22 32
İDEAL AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ
Talatpaşa Bul. No:16 D:1
Alsancak Tel: 0 232 463 09 39
www.idealclinic.com
İLGİM KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM MERKEZİ
Talatpaşa Bul. 1434 Sok. No: 1/6
Alsancak Tel: 0 232 463 89 29
www.ilgim.com.tr
İRENBE TIP VE TÜP BEBEK MERKEZİ
Talatpaşa Bul. 1436 Sok. No:6
Alsancak Tel: 0 232 464 58 88 (pbx)
KENT HASTANESİ
8229 Sok. No:30 Çiğli
Tel:0 232 386 70 70
KÜLTÜR TIP LABORATUVARI
1394 Sok. No: 11 Alsancak
Tel: 0 232 464 42 32
LAMED ÖZEL SAĞLIK HİZM.
1359 Sok. No:1 K:2 D: 5-6
Umut Sitesi Alsancak
Tel:0 232 464 22 33
ORTE AĞIZ DİŞ SAĞLIĞI
Ali Çetinkaya Bul. No: 67/3
Alsancak Tel: 0 232 465 05 50
ÖZEL CENTRAL HOSPITAL
1644 Sok. No: 2 /2 Bayraklı
Tel: 0 232 341 50 55 - 361 60 76
ÖZEL ÇINARLI HASTANESİ
Anadolu Cad. No: 14 Çınarlı
Tel: 0 232 462 27 27
ÖZEL KENT TIP MERKEZİ
Kıbrıs Şehitleri Cad. No: 140
Alsancak Tel: 0 232 488 28 28
ÖZEL SMYRNA ART TÜP BEBEK MERKEZİ
Anadolu Cad. No: 34 Bayraklı
Tel: 0 232 461 93 33 - 461 68 63
RETİNA GÖZ MERKEZİ
Talatpaşa Bul. 1488 Sok. No:3
Alsancak Tel: 0 232 464 49 49
SERDAR ÖZLER GÖZ KLİNİĞİ
1382 Sok. No: 32/4
Alsancak Tel: 0 232 463 98 76
SİM TIP LABORATUVARI
Ali Çetinkaya Bul. No: 66 /1 D:1
Alsancak Tel: 0 232 464 11 22
STAR KADIN SAĞLIĞI
Ali Çetinkaya Bul. No: 66/4
Alsancak Tel: 0 232 464 71 51
SÜDEKAN KADIN HASTALIKLARI
Şair Eşref Bulvarı No: 35/2
Alsancak Tel: 0 232 421 62 60
TALATPAŞA TIP LAB.
Talatpaşa Bul. No: 61/2
Alsancak Tel: 0 232 463 08 97
TÜRKER DİŞ TEDAVİ ORTODONTİ İMPLANT
1438 Sok. No: 1 Sema Apt.
Alsancak Tel: 0 232 422 43 43
TÜRK KANSER ARAŞTIRMA VE SAVAŞ KURUMU İZMİR
Mahmut Bozkurt Cad. No: 47 /2
Alsancak Tel: 0 232 464 85 84
VELİ LÖK ÖZEL TEDAVİ MERKEZİ
1416 Sok. No: 11 Kahramanlar
Tel: 0 232 425 85 45
YAŞAM LABORATUVARI
Kıbrıs Şehitleri Cad. 1447 Sok. No: 6/1
Alsancak Tel: 0 232 464 55 64
ZÜBEYDE HANIM TIP MERKEZİ
Zübeyde Hanım Cad. No: 39/B
Alaybey Karşıyaka Tel: 0 232 366 22 77

OTELLER

AKSAN OTELİ
Gaziler Cad. No: 214-216 Basmane
Tel: 0 232 441 70 61
ANBA OTELİ
Cumhuriyet Bul. No: 124
Alsancak Tel: 0 232 484 43 80
ANEMON İZMİR
Mürsel Paşa Bul. No: 40
Kahramanlar Tel: 0 232 446 36 56
info@anemonizmir.com
ANEMON FUAR OTEL
1362 Sok. No: 57 Montrö Alsancak
Tel: 0 232 446 06 46
info@anemonfuar.com

KONAK BELEDİYESİ SEMT MERKEZLERİ

Basmane Semt Merkezi:
1299 Sok. No: 7 Basmane (Oteller Sokağı) Tel: 0 232 445 93 79
Agora Semt Merkezi:
806 Sok. No: 7 Patlıcan Yokuşu Agora Tel: 0 232 483 05 98
Saadet Mirci Semt Merkezi (Giysi Bankası):
843 Sok. No: 50 İkiçeşmelik Tel: 0 232 425 35 10
İsmetpaşa Semt Merkezi:
360/1 Sok. No: 5 İsmetpaşa Tel: 0 232 457 37 40
Ballıkuyu Semt Merkezi:
Kocatepe Mah. Hacı Efendi Cad. No: 232 Ballıkuyu Tel: 0 232 446 00 40
Eşrefpaşa Semt Merkezi:
İkiçeşmelik Cad. No: 5 Cicipark İçi Tel: 0 232 250 71 00
Gültepe Semt Merkezi:
Plevne Cad. No: 18 Gültepe Tel: 0 232 433 25 77
Kadın Danışma Merkezi:
442 Sokak No:73 Konak Tel: 0 232 425 35 01

NE NEREDE?... NE NEREDE?...NE NEREDE?...

BABADAN OTELİ
Gaziosmanpaşa Bul. No: 50
Çankaya Tel: 0 232 483 96 40
BALCA OTEL
1484 Sok. No:11
Alsancak Tel: 0 232 422 30 74
BEYOND HOTEL
Kızılay Cad. 1376 Sok. No: 5
Alsancak Tel: 0 232 463 05 85
BLUE BOUTİQUE HOTEL
Mürselpaşa Bul. 1265 Sok. No: 13
Basmane Tel: 0 232 484 25 25
COMFORT OTEL
Mürselpaşa Bul. No: 159
Tel: 0 232 425 26 00
CROWNE PLAZA
Crowne Plaza İzmir 10 Sok. No: 67
İnciraltı Tel: 0 232 292 13 00
OTEL DOKUZ EYLÜL
Mustafa Kemal Sahil Bul. No: 273
Küçükyalı Tel: 0 232 445 94 80
EGE PALAS OTELİ
Cumhuriyet Bul. No:210
Alsancak Tel: 0 232 463 90 90
EGE SAĞLIK OTELİ
Ege Üniversitesi Arkası
Bornova Tel: 0 232 373 48 62
HİSAR ALTINEL OTEL
Fevzipaşa Bul. No: 153
Basmane Tel: 0 232 484 54 00
İSMİRA OTEL
Gazi Osman Paşa Bul. No: 26
Alsancak Tel: 0 232 445 60 60
İZMİR HİLTON
Gazi Osman Paşa Bul. No: 7
Alsancak Tel: 0 232 497 60 60
İZMİR PALACE
Vasıf Çınar Bul. No: 2
Alsancak Tel: 0 232 421 55 83
KARACA OTELİ
1379 Sok. No: 55
Alsancak Tel: 0 232 489 19 40
KAYA PRESTİGE
Tel: 0 232 483 03 23
KİLİM OTEL
Atatürk Bulvarı Alsancak
Tel: 0 232 484 53 40
KORDON OTEL
Akdeniz Cad. No: 2
Pasaport Tel: 0 232 425 04 45
MOVENPİCK HOTEL İZMİR
Cumhuriyet Bul. No: 138
Pasaport Tel: 0232 488 14 14
OTEL MARLA
Kazım Dirik Cad. No: 7
Pasaport İZMİR Tel: 0 232 441 40 00
Faks: 0 232 441 11 50
OTEL BAYLAN
1299 Sok. No: 8
Basmane Tel: 0 232 483 01 52
OTEL KAYA
Gazi Osman Paşa Bul. No: 45
Alsancak Tel: 0 232 483 97 71
PALM CITY OTEL
Mürsel Paşa Bul. No: 149
Basmane Tel: 0 232 445 80 80
RESİDENCE BUTİK OTEL
Mürsel Paşa Bul. No: 28
Basmane Tel: 0 232 441 90 90
SC INN BOUTIGUE HOTEL
Mürsel Paşa Bul. No: 2
Basmane Tel: 0 232 446 54 00
SUSUZLU ATLANTİS OTEL
Gazi Bul. No: 128
Çankaya Tel: 0 232 483 55 48
SWISSOTEL GRAND EFES
Gazi Osman Paşa Bul. Heykel
Tel: 0 232 414 00 00
YUMUKOĞLU OTEL
Şair Eşref Bul. 1371 Sok. No: 8
Çankaya Tel: 0 232 483 65 65

TİYATROLAR - SAHNELER

ATATÜRK İL HALK KÜTÜPHANESİ
Tel: 0 232 425 08 97
İZMİR DEVLET TİYATROSU
Tel: 0 232 445 89 41
İDT KONAK SAHNESİ
Tel: 0 232 483 50 35
İSMET İNÖNÜ SANAT MERKEZİ
Tel: 0 232 489 09 26
İZMİR TİYATRO BAB-I SANAT SAHNESİ
Şehit Fethi Bey Caddesi Pasaport
Tel: 0 232 446 77 95
www.izmirtiyatro.com
DEÜ SABANCI KÜLTÜR SARAYI
Tel: 0 232 441 90 09
HAMLE TİYATROSU
Tel: 0 232 446 88 57
İZMİR DEVLET OPERA VE BALESİ
Tel: 0 232 441 01 73
İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI
Tel: 0 232 489 09 26
İZMİR SANAT
Tel: 0 232 483 63 34
KARŞIYAKA AÇIK HAVA TİYATROSU
Tel: 0 232 362 61 61

KÜLTÜR MERKEZİ

KONAK BELEDİYESİ PROF. DR. TÜRKAN SAYLAN ALSANCAK KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ
Kıbrıs Şehitleri Cad. No: 12 Alsancak
Tel: 0 232 422 52 36
KONAK BELEDİYESİ DR. SELAHATTİN AKÇİÇEK EŞREFPAŞA KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ
İnönü Cad. No: 2/1 Bayramyeri
Tel: 0 232 262 45 90 - 262 99 84
KONAK BELEDİYESİ GÜZELYALI KÜLTÜR MERKEZİ
32 Sok. No: 4 Fuat Göztepe Parkı
Güzelyalı Tel: 0 232 224 24 30
AHMED ADNAN SAYGUN SANAT MERKEZİ (AASSM)
Mithatpaşa Cad. 1087 Sok.
Güzelyalı Tel: 0 232 285 45 93
ALMAN KÜLTÜR MERKEZİ
Tel: 0 232 489 56 87
EÜ ATATÜRK KÜLTÜR MER.
Tel: 0 232 483 85 20
FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ
Cumhuriyet Bul. No: 152
Alsancak Tel: 0 232 466 00 13
KEDİ KÜLTÜR SANAT MER.
Atatürk Cad. No: 86/A
Alsancak Tel: 0 232 464 99 35
www.kedikultursanat.org
NARLIDERE BELEDİYESİ KÜLTÜR SANAT MERKEZİ
Tel: 0 232 238 80 55
SOYER KÜLTÜR SANAT FABRİKASI
613 Sok. No: 10
Bornova Tel: 0 232 486 34 00
TÜRK-AMERİKAN DERNEĞİ
Tel: 0 232 464 20 95
TÜRK-İTALYAN KÜLTÜR DER.
Kıbrıs Şehitleri Cad. No: 58
Alsancak Tel: 0 232 421 52 42
ZİYA GÖKALP KÜLTÜR MER.
Tel: 0 232 366 44 59

SİNEMALAR

AFM EGE PARK MAVİŞEHİR
Tel: 0 232 324 42 64
AFM PASTEL
Tel: 0 232 489 22 00
AGORA
Tel: 0 232 277 25 25
BATI
Tel: 0 232 347 58 25
CİNEBONUS KONAK PİER
Tel: 0 232 446 90 40
ÇINAR CENTER
Tel: 0 232 277 11 00
DESEM SİNEMALARI
Tel: 0 232 422 53 10
İZMİR Tel: 0 232 421 42 61
KONAK Tel: 0 232 483 21 91
SEMA Tel: 0 232 483 91 00
ŞAN Tel: 0 232 483 75 11

MÜZELER

AGORA AÇIKHAVA MÜZESİ
Tel: 0 232 483 46 96
ARKEOLOJİ MÜZESİ
Tel: 0 232 489 07 96
ATATÜRK MÜZESİ
Tel: 0 232 464 80 85
BERGAMA MÜZESİ
Tel: 0 232 631 28 83
CUMHURİYET EĞİTİM MÜZESİ
Tel: 0 232 489 94 84
ÇEŞME MÜZESİ
Tel: 0 232 712 66 09
EFES MÜZESİ
Tel: 0 232 892 60 10
ETNOGRAFYA MÜZESİ
Tel: 0 232 489 07 96
İNÖNÜ EVİ MÜZESİ
Tel: 0 232 445 55 99
İZMİR RESİM VE HEYKEL MÜZESİ
Tel: 0 232 482 03 93
KONAK BELEDİYESİ NEŞE VE KARİKATÜR MÜZESİ
Tel: 0 232 461 31 05
KONAK BELEDİYESİ İZMİR MASK MÜZESİ
Tel: 0 232 465 31 07
KONAK BELEDİYESİ ÜMRAN BARADAN OYUN VE OYUNCAK MÜZESİ
Tel: 0 232 425 75 13
ÖDEMİŞ MÜZESİ
Tel: 0 232 545 11 84
TABİAT TARİHİ MÜZESİ
Tel: 0 232 388 26 01
RADYO VE DEMOKRASİ MÜZESİ
Tel: 0 232 484 14 83
TCDD MÜZE VE SANAT GALERİSİ
Tel: 0 232 464 31 31

SOSYAL KULÜPLER

ÇAĞDAŞ YAŞAMI DES. DERNEĞİ
1451 Sok. No: 17/3
Alsancak Tel: 0 232 464 33 59
EÇEV EGE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI
Cumhuriyet Bul. No: 135/4 Alsancak
Tel: 0 232 464 12 66 - 465 01 13
EGE AÇIKDENİZ YACHT KULÜBÜ
Levent Marina Bakü Bul. No: 72
İnciraltı Tel: 0 232 278 79 22
info@eayk.org
EGE FOTOĞRAF KULÜBÜ
857 Sok. No: 6/D
Konak Tel: 0 232 441 54 03
EGE ORMAN VAKFI
1452 Sok. No: 10/A K:3
Tel: 0 232 464 51 60
İZMİR DAĞCILIK VE DOĞA SPORLARI İHTİSAS KULÜBÜ
1456 Sok. No: 96/3 Alsancak
Tel: 0 232 421 30 10 - 0 541 421 30 90
İZMİR FOTOĞRAF SANATI DER.
1457 Sok. No: 12/3
Alsancak Tel: 0 232 464 32 12
İZMİR KÜLTÜR SANAT EĞİTİM VAKFI
Mithatpaşa Cad. No: 38
Karataş Tel: 0 232 482 00 90
ÖZEL SATRANÇ EĞİTİM MERKEZİ
1401 Sok. No: 9/4
Alsancak Tel: 0 232 463 28 77
TEMA VAKFI
1479 Sok. No: 5
Alsancak Tel: 0 232 464 58 68
YENİ YÜKSEKTEPE KÜLTÜR DER.
1482 Muzaffer İzgü Sokağı No: 5
Alsancak Tel: 0 232 464 57 39
1710 Sok. No: 11 Karşıyaka
Tel: 0 232 381 67 76

TENİS KULÜPLERİ

KÜÇÜK KULÜP
Tel: 0 232 463 87 47
KÜLTÜRPARK TENİS KULÜP
Tel: 0 232 483 33 52

TURİZM DANIŞMA

ADNAN MENDERES HAVALİMANI
Tel: 0 232 274 26 26
İL TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
Tel: 0 232 483 51 17
BERGAMA Tel: 0 232 631 28 51
ÇEŞME Tel: 0 232 712 66 53
FOÇA Tel: 0 232 812 12 22
SELÇUK Tel: 0 232 892 63 28

KONSOLOSLUKLAR

ABD Tel: 0 232 464 87 55
İNGİLTERE Tel: 0 232 463 51 51
İTALYA Tel: 0 232 463 66 76-96
YUNANİSTAN Tel: 0 232 421 69 92

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	B	A	S	M	A	N	E	G	A	R	I	■	K	A	R	A	Ç	A	L	I
2	E	N	T	E	L	■	M	A	N	A	S	T	I	R	■	L	E	V	A	■
3	L	A	A	K	A	L	■	L	i	■	L	O	S	T	R	A	■	A	N	T
4	E	■	R	N	■	A	L	O	■	T	A	K	I	■	O	M	U	R	G	A
5	D	O	■	U	Z	L	A	Ş	M	A	K	■	R	U	L	E	T	■	I	H
6	i	V	A	Z	■											T	A	F	R	A
7	Y	A	R	■	O											■	R	O	T	■
8	E	L	Z	E	M											P	i	S	■	S
9	C	A	■	R	A											Ö	T	E	K	i
0	i	M	A	M	■											S	■	P	O	T
11	L	A	M	E	L											T	A	T	A	R
2	i	K	O	N	■	A	L	S	A	N	C	A	K	■	B	E	S	i	L	i
3	K	■	N	E	M	A	■	A	M	O	N	Y	U	M	■	K	E	K	i	K
4	■	A	Y	K	I	R	I	■	B	■	C	A	M	■	S	i	T	■	S	■
5	A	L	A	■	R	E	H	B	E	R	■	R	■	N	A	■	A	K	Y	A
6	R	A	K	A	M	■	L	A	R	■	A	T	K	■	P	A	T	R	O	N
7	T	C	■	K	I	T	A	L	■	E	L	M	A	C	I	K	■	O	N	A
8	M	A	T	■	R	O	M	A	N	S	■	A	R	I	K	■	E	N	■	Ç
9	A	K	i	K	■	K	A	T	A	N	A	■	E	L	Ç	i	L	i	K	■
20	K	■	K	A	P	A	K	■	M	A	N	i	■	K	A	R	A	K	O	L

BULMACA... BULMACA... BULMACA... BULMACA...

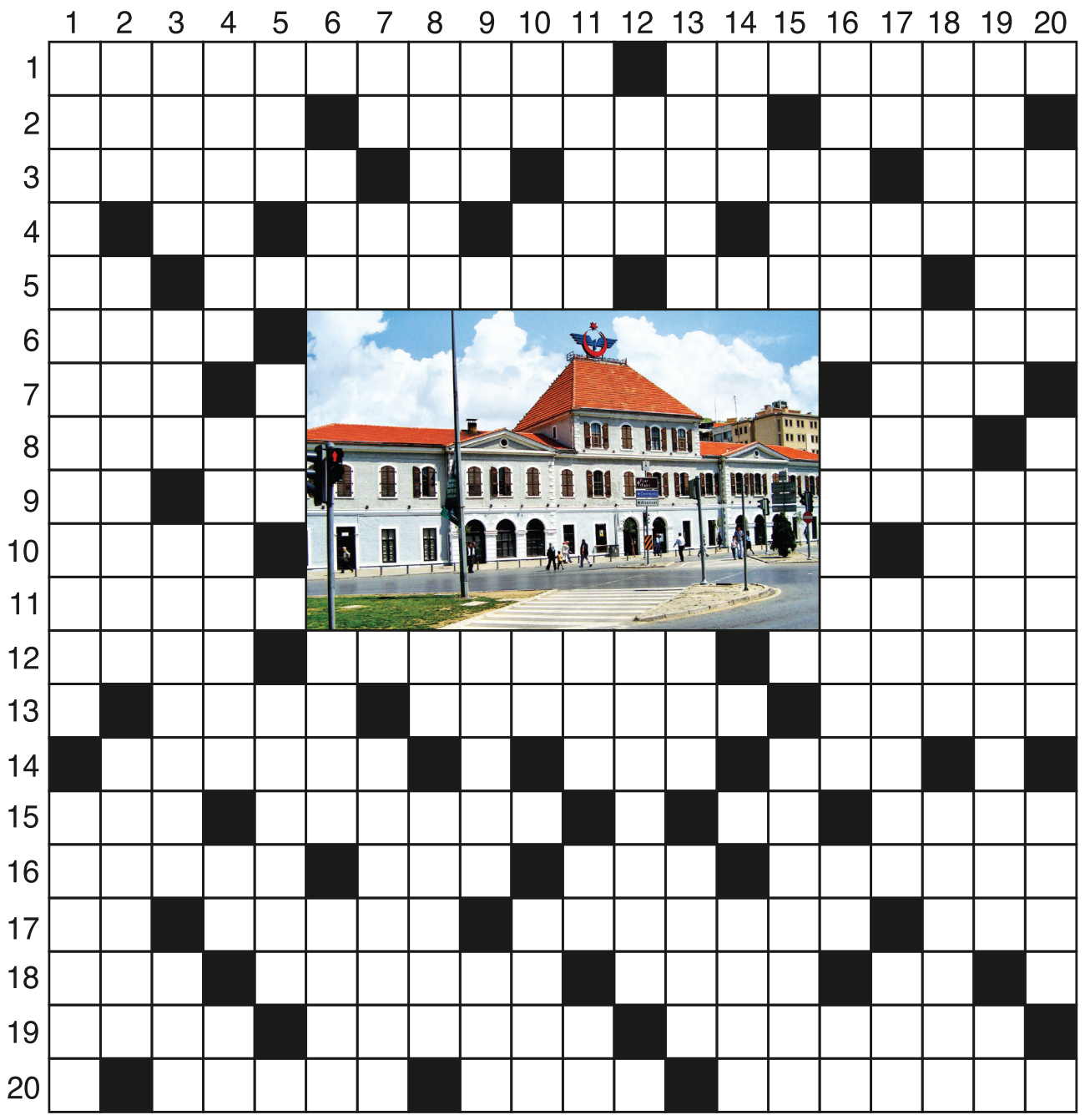

SOLDAN SAĞA

1- İzmir'de uzun yıllar tarihe şahitlik eden resimdeki yapının adı - İki kişinin arasına girerek ilişkileri bozan kimse
2- Entelektüel olmaya özenen ancak gerekli olan niteliği kazanmamış kimse - Keşişhane - Bulgar para birimi
3- En azından, hiç olmazsa - Lityum'un simgesi - Ayakkabı boyama - Yemin
4- Radon'un simgesi - Telefon konuşmasına başlarken kullanılan bir seslenme sözü - Ziynet eşyası
- Sırt boyunca uzanarak vücuda destek sağlayan, kemikten, kıkırdaktan veya her ikisinden oluşan, içinde omuriliği barındıran kemik yapı
5- Nota - Mutabık kalmak - Bir kumar aracı - Deveyi çöktürmek için çıkarılan ses
6- Ödün - Böbürlenme, yüksekten atma
7- Uçurum - Motorlu taşıtta direksiyon ile tekerlek arasındaki bağlantıyı sağlayan demir çubuk
8- Çok gerekli, vazgeçilmez - Leke, toz veya kirle kaplı olan
9- Kalsiyum'un simgesi - Radyum'un simgesi - Diğeri, öbürü
10- Cemaate namaz kıldıran kimse - Yanlışlık, hata, gaf
11- Mikroskopla yapılan incelemede bazen lamların üstüne kapatılan dört köşe, küçük ve ince cam parçası - Türk soyundan bir halk ve bu halktan olan kimse
12- Bilgisayarda kullanılacak herhangi bir programı simgeleyen küçük resim - İzmir'de bir semt - Semiz, semirtilmiş
13- Faiz, ürem - Amonyaklı tuzlarda maden rolü oynayan bir birleşim kökü - Odunsu saplı, kokulu bir bitki
14- Marjinal - Pencere - Tarih öncesi uygarlıkların kültür değerlerini temsil eden eser veya kalıntı
15- Kekliğin boynundaki siyah halka - Kılavuz - Sodyum'un simgesi - Bir balık türü
16- Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri - Çoğul eki - Adli Tıp Kurumu (kısaca) - İşveren
17- Türkiye Cumhuriyeti - Savaş - Yanakla göz arasında bulunan kemik - O zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi
18- Satranç oyununda yenilgi - Sekiz hecelik dizelerden oluşmuş bir İspanyol şiir türü - Fide veya fidan dikilen yer - Uzunluk karşıtı
19- Değerli bir taş - İri at - Sefaret
20- Her türlü kabın üstünü örtmeye, bir deliği kapamaya yarayan nesne - Engel - Güvenliği sağlamakla görevli kimselerin bulunduğu yapı

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1- Belediye işleri - Çoğalmak
2- Anne - Ellerini bir şeye veya birbirine sürtmek - Bir hesap gereğince daha alınmamış olan para, mal vb. şeyler
3- Yıldız -Yüksek bir makama anlatma, bildirme - Azot ve hidrojen birleşimi olan, keskin kokulu bir gaz - Herhangi bir kas kümesinin irade dışı hareketi
4- Gömülü, saklı - Karaman iline bağlı ilçelerden biri - Beyaz - "kara" yarısı
5- Karışık renkli - Kalça kemiği - Sularımızda yaşayan bir tür balık
6- Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz - İsviçre'de ırmak - Kemer, kayış, ayakkabı gibi ucunu birbirine bağlamaya, bunları istenilen genişlikte tutmaya yarayan, tutturmalık
7- İlaç, merhem - Nota - Hastalıktan veya yorgunluktan "ıh" sesi çıkarmak
8- Sağlık kurumları, müzeler gibi bazı yerlerde özel bölümlere girerken ayakkabıya geçirilen ince ve şeffaf kılıf - "Tasa" yarısı - Batı'da, belirli danslara eşlik eden bir şarkı türü
9- Ansızın yapılan - Güzel kokulu bazı maddelerin ortak adı - Ün
10- Mısır mitolojisinde güneş tanrısı - Zaman ve uzaklığı abartılı bir biçimde anlatan söz - Numara - Bir işin yapıldığı an, sıra
11- Suya batırılmış, üzerine su dökülmüş veya yağmurdan ıslanmış olan - Torna tezgahı - Kırmızı - Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza, dakika
12- Açlığını gidermiş, doymuş - Birini, çalıştığı yerden ayırıp başkasının yanında çalışmaya kandırma
13- Üreme imkânı olmayan - Böbreğin ürettiği ince ve katı tanecikler
- Kenarları ve açıları birbirine eşit olan dörtgen
14- Bir şeyin öbür yüzü - Bozularak kokmuş yumurta
15- Bir kişiliği canlandıran oyuncunun söylemesi ve yapması gerekenlerin genel adı - Sapık bir biçimde
16- Belirti, işaret - Koyun veya keçi postu - Temiz - "iris" yarısı
17- Türk alfabesinin dördüncü harfinin adı, okunuşu - Merkür - Asetik asidin tuzu veya esteri, saydam - Gözde sarıya çalan kestane rengi
18- Kuzeydoğu Kafkasya'da, Dağıstan Federe Cumhuriyeti'nde yaşayan bir halk - Lağım çukuru - Uzun süredir bir çözüm getirilmemiş
19- Masa futbol oyunu - Ortak yönetim - "koku" yarısı
20- Bir erkek ismi - Halk arasında limon tuzu olarak bilinir ..... asit
- Yavru yetiştirecek duruma gelmiş olan hayvan

Damlaya damlaya temiz bir çevre olur

Konak'ta 2014 yılında 132 ton atık yağ toplandı ve bu sayede 7 milyar damacanaya karşılık gelen temiz su korundu. Konak Belediyesi Çevre Müdürlüğü, 2009 yılından bu yana 533 ton atık yağ topladı. Belediye birimlerimiz bir damla suyu korumak adına, bir litre dahi olsa atık yağlarınızı evlerinizden ya da işyerlerinizden topluyor.

Lütfen, atık yağlarınızı dökmeyin ve belediyemizin 482 10 36 No'lu telefon numarasını arayarak, ilgili birimlerle iletişime geçin…

KONAK BELEDİYESİ

konak

Tarihin biriktirdiği zenginlik

City of historical heritage

KONAK BELEDİYESİ